

PLAYBOY

BROJ 264 / RUJAN 2019. / CIJENA 33 KN

WWW.PLAYBOY.HR

INTERVJU

Igor Rudan

Najcitiraniji hrvatski znanstvenik i dalje je pun ambicija i neostvarenih snova

GOLA SUSJEDA

Viki Vukić

Lijepa Crnogorka po treći put u Playboyu

RAZGOVORI

Darko Jurić

Osnivač brenda Art of Raw

Ivan Zafranović

Od filma do Aikida

VODIČ

Svijet sireva

Deset je sireva koje bi trebao poznavati svaki njihov ljubitelj

SAVJETNIK

Zasladite svoj seksualni život

ZRMANJA

U zagrljaju rijeke s tisuću lica

Kira Dikhtyar

Iz Rusije s ljubavlju

DOMOS

ZATO ŠTO JE VAŠ DOM NEPROCJENJIV

Ugovorite jedinstven paket osiguranja imovine koji vam
pruža zaštitu od niza rizika koji svakodnevno prijetite

YOGA

SURROUND ZVUK
KOJI DOISTA OKRUŽUJE

YOGA C930

Rotirajući zvučni sustav s Dolby Atmos

Više na www.lenovostore.hr

Powered by up to Intel® Core™ i7 processor

Intel, the Intel Logo, Intel Inside, Intel Core, and Core Inside are trademarks of Intel Corporation or its subsidiaries in the U.S. and/or other countries.

Different is better

Lenovo

Cro Casino

lutrija.hr

Radno vrijeme: 9-4

IGRA JE ZABAVA IGRAJ S MJEROM

NOVO!

*Casino International
postao je **Cro Casino**.
Potražite nas na novoj
adresi.*

***Ulica grada Vukovara 72
Zagreb***

TRAJEKTI, POŠTA I – VIKI

ZVIZNEŠ DLANOM O DLAN i otkotrlja nam se ljeto; nestalo kao da ga nije ni bilo. I onda? Jeste li ga uspjeli bar donekle iskoristiti, jesu li vam u bilježnici sjećanja ostali zabilježeni neki posebni trenuci? Ili su ta dva-tri mjeseca samo projurila pokraj vas, a da nisu ostavila ni najmanjeg traga?

Kako god bilo, evo nas u rujnu, u društvu starih/novih zadataka, briga i obaveza, gotovo da bi već trebao novi godišnji, poglavito onima koji su bili srpanjska „klasa”.

Nazvao me moj novi poznanik, Austrijanac Erich, koji je na Hvaru ljetovao u istoj uvali, u kući odmah do moje. Isprva sam ga pozorno slušao, no kako sam istodobno gledao Dinamo u Trondheimu i kako je baš usred razgovora Gojak opalio onaj svoj milijune eura vrijedan projektil, nisam bio siguran da sam najbolje shvatio što mi je ispričao. Pa sam ga u miru nazvao sljedeće jutro zbog nekih pojašnjenja.

Uglavnom, Erich je sa kćeri i sinom na Hvaru ostao još tjedan dana nakon mog odlaska, da bi predzadnjeg petka u kolovozu čekao ukrcaj na trajekt koji iz Starog Grada vozi u Split, ravno sedam sati! Od deset ujutro do pet popodne; nije ušao ni na onaj u pola dvanaest, ni na onaj u dva. Ispričao mi je da je bio izbezumljen, da je čupao kosu od očaja kad je ostao četvrti vani za taj u 14,00 i da zbog svega toga nema apsolutno nikakve šanse da dogodne dođe na Hvar.

Nije on nikakva iznimka, zadnjih godina to je, nažalost, uobičajena slika u srpnju i kolovozu. Ne samo vikendom, već iz dana u dan, i u ponedjeljak i u utorak i u srijedu i u četvrtak. Zamislite sad stranca kojemu treba devet sati da se dočepa Splita, a onda još gotovo toliko do Budimpešte, Praga, Münchena ili recimo Innsbrucka odakle je moj poznanik Erich. „Jadrolinija” ima isti vozni red i praktički isti kapacitet svojih brodova kao i prije dva desetljeća kad je motoriziranih turista bilo znatno manje i – nikoga briga za tu turističku kalvariju.

Mene je pak ljetos silno uzrujala jedna druga državna firma, „Hrvatska pošta” – časopis koji mi je iz Zagreba poslan 31. srpnja, na Hvar je stigao 13. kolovoza! Da se čovjek objesi ili da nekoga objesi.

Nije onda baš nimalo čudno da je dr.sc. Igor Rudan, naš znanstvenik svjetskog glasa (porijeklom baš s Hvara – *sic!*) svojedobno otperjao iz Hrvatske dobrim dijelom i zbog te naše naglašene nezainteresiranosti i nesposobnosti za unapređenje sustava, na bilo kojem području. „Iz Hrvatske je najbolje s vremenom otići, ako s vremenom uvidiš da nije moguće unaprijediti njezine sustave na razuman i konstruktivan način”, kaže Rudan u našem velikom intervjuu kojega je znalački odradio **Darko Vlahović**. I Rudan je tad, a bilo je to u početcima hrvatske države, imao posla s vrlim državnim institucijama...

Vladimir Zrinjski, Playbojev sportski ekspert, izbjegao je minuloga ljeta i trajektne i poštanske muke, pa je odmoran i pun elana, kivan ni na koga, izabrao deset trenutačno najboljih svjetskih nogometnih vratara. U iščekivanju starta Lige prvaka u kojoj će „Dinamo”, nadamo se, ipak skupiti više bodova negoli u proteklim nastupima, pitanje za vas vezano uz spomenuti tekst glasi: koja mala europska država ima dvojicu *portira* među tih deset?

I za kraj: Viki je treći put s nama.

Mihovil Švigir

GLAVNI UREDNIK

SADRŽAJ / PLAYBOY 264 / RUJAN 2019.

8 Špica

10 Brojke

12 Glazba

13 Muške stvari

14 Film

16 Savjetnik

17 ZABAVA
CroCasino

20 PICTORIAL
Viki Vukić
SNIMIO: MILOŠ ZVICER

30 NOGOMET
Najbolji vratari svijeta
VLADIMIR ZRINJSKI

34 GASTRO
Darko Jurić
IZABELA LAURA

40 GASTRO VODIČ
Svijet sireva
VELIMIR CINDRIĆ

46 SAVJETNIK
Zasladite svoj seksualni život
DIANA BARTOLIĆ

51 INTERVJU
Igor Rudan
DARKO VLAHOVIĆ

58 PICTORIAL
Kira Dikhtyar
SNIMILA:
TINA SOKOLOVSKAYA

100

- 74** PROFIL
Ivan Zafranović
LIDIA JANJIĆ VUKOVIĆ
- 80** NOSTALGIJA
Seksi stripovi
MISLAV PASINI
- 86** ZRMANJA
**U zagrljaju rijeke
s tisuću lica**
GORAN ŠAFAREK
- 92** TRENDVI
Lažni viski
TOMO WILL
- 96** MODA
**Dress code za
ured 21. stoljeća**
MARJANA FILIPOVIĆ GRČIĆ
- 100** PICTORIAL
Karolina Vaivada
SNIMIO: ANTHONY RANDALL

- 110** ZNANOST
**Najkompleksniji
stroj koji je čovjek
ikada izgradio**
DARKO VLAHOVIĆ
- 114** RADNI SPOL
**Ženski apel
za jutarnje okršaje
u krevetu**
ANA KOLAR
- 118** Vremeplov
- 122** STRIP
Izlet
HORACIO ALTUNA
- 126** Planet Playboy
- 128** FLASHBACK
Lisa Welch
RUJAN 1980.

IMPRESSUM **playboy**

PLAYBOY
H R V A T S K A

Mihovil Švigir

GLAVNI UREDNIK

Jadran Mimica

IZVRŠNI UREDNIK

Ivica Profaca

UREDNIK (RADAR)

Igor Vranješ

ART DIREKTOR

Kristijan Zorjan

VODITELJ MARKETINGA

Ante Divić

PROMOCIJA

GODIŠNJA PRETPLATA: 349,00 KN

Adresa redakcije

Prisavlje 2, 10000 Zagreb

tel. +385 1 481 1644

e-mail: info@playboy.hr

Rukopise i fotografije ne vraćamo

Nakladnik

M14 d.o.o., Prisavlje 2, 10000 Zagreb

tel. +385 1 455 1066

e-mail: m-14@zg.t-com.hr

Tisak: Vjesnik d.d., Zagreb,

Slavonska avenija 4

Distribucija za inozemstvo:

TISAK d.d. (Slovenija)

PRESS INTERNATIONAL d.o.o. (Srbija)

Prvi broj hrvatskog Playboya izašao je
u veljači 1997. godine

**PLAYBOY ENTERPRISES,
INTERNATIONAL**

Hugh M. Hefner

FOUNDER

U.S. PLAYBOY

Cooper Hefner

CHIEF CREATIVE OFFICER

Shane Michael Singh,

James Rickman

EXECUTIVE EDITORS

Erica Loewy

ART DIRECTOR

Anna Wilson

PHOTO DIRECTOR

INTERNATIONAL PUBLISHING

Reena Patel

CHIEF OPERATIONS OFFICER, LICENSING

Hazel Thomson

SENIOR DIRECTOR, INTERNATIONAL

LICENSING

Michael Olson

GLOBAL LICENSING MANAGER,

INTERNATIONAL MEDIA AND PUBLICATIONS

PLAYBOY, PLAYMATE, PLAYMATE OF THE MONTH,
PLAYMATE OF THE YEAR, RABBIT HEAD DESIGN and
FEMLIN DESIGN are trademarks of and used under
license from Playboy Enterprises International, Inc.

© 2019 PLAYBOY as to material published
in the Summer 2019 U.S. Edition of Playboy

1

CHEVAL
ROUGE
(RED
HORSE)

CALDER U UMJETNIČKOM PAVILJONU

U sklopu svog ciklusa „Najveći kipari 20. stoljeća“, u zagrebačkom Umjetničkom paviljonu 26. rujna otvara se izložba proslavljenog američkog kipara **Alexandera Caldera** (1898. – 1976.), jednog od najznačajnijih svjetskih kipara kojemu će se, uz skulpture, u Zagrebu izložiti i pedesetak slika. „Magija skulpturalnog pokreta“ prva je izložba u ovom dijelu Europe koja predstavlja opus tog globalno važnog umjetnika.

O njegovom značaju govori i podatak da će djela za zagrebačku izložbu posuditi najznačajniji europski muzeji i galerije – Centre Georges Pompidou iz Pariza, Tate Modern iz Londona, Ludwig Museum iz Kölna, danski Louisiana Museum, francuska Fondation Maeght, talijanski Peggy Guggenheim Collection i mnogi drugi.

Njegovi mobilni i stabili bili su nagrađeni još 1952. na Bijenalu u Veneciji, a danas se mogu vidjeti, ne samo u najpoznatijim svjetskim i europskim muzejima, već i na javnim površinama diljem svijeta. Izložba će biti otvorena sve do 5.1. 2020.

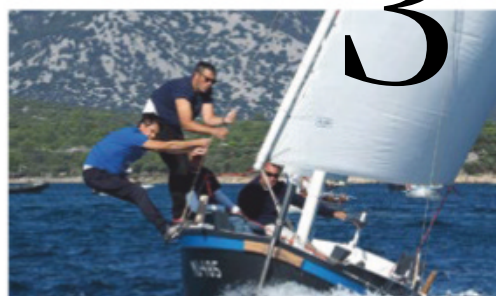
REGATA „LATINSKO IDRO“

„**Dani latinskog idra**“ manifestacija je koja se svake godine tijekom cijelog rujna održava u mjestu Murter na istoimenom otoku, a čiji je središnji događaj regata povodom zaštitnika župe Murter svetog Mihovila, a u kojoj sudjeluju brodice koje plove uz pomoć tradicionalnih jedara.

Manifestacija vuče svoje korijene iz 1998. godine, kad je skupina entuzijasta na čelu s Željkom Jeratom prvi put krenula brodovima na putove svojih predaka. Iako je te godine na startu je bilo tek pet, šest brodica, danas se pretvorila se u nadaleko prepoznatljivu manifestaciju pod imenom „Dani latinskog idra“ u kojoj prisustvuje više desetaka plovila.

Na „Danima latinskog idra“, osim u regati, može se uživati u nizu pratećih sadržaja vezanih za promociju tradicijske brodogradnje i latinskog jedra: izložbama, predavanjima, projekcijama filmova, posjetima brodogradilištima, radionicama pomorskih vještina, obaveznim marendama od pečenih srdela...

Ako se želite priključiti regati „Latinsko idro“ u jednoj od tri kategorije (leut, gajeta i kaic) ili samo pogledati veličanstven start gotovo stotinu jedara, dođite u Murter krajem rujna i doživite dio povijesti. Start regate je uvijek iz središta mjesta, 29. rujna u 15 sati. Ne možete promašiti.

3

2 TAYCAN U 24 SATA 3425 KILOMETARA

PORSCHE JE S JEDNIM serijski bliskim Taycanom, netom prije svjetske premijere 4. rujna, u sklopu testiranja na stazi za visoke brzine u Nardòu (Italija), prešao točno 3425 kilometara unutar 24 sata. Brzina vožnje na pokusnom terenu na jugu Italije iznosila je između 195 i 215 km/h. Uz vanjske temperature koje su sezone do 42 Celzijevih stupnjeva i temperaturu asfalta do 54 stupnja, prototip Taycana je dokazao svoje kvalitete na duge staze još i prije početka serijske proizvodnje. Testna vožnja izvodila se bez prekida, a zaustavljanja su bila potrebna samo za brza punjenja i izmjenu vozača.

„Taycan je ovu napornu utrku izdržljivosti odradio bez ikakvih problema“, zadovoljno govori voditelj serije modela, Stefan Weckbach: „Rezultat u Nardòu ističe prednosti jedinstvene 800 voltne tehnologije kao i njezin visok stupanj zrelosti. Prije nego Taycan krajem godine stigne na tržište, odvožit ćemo preko šest milijuna testnih kilometara diljem svijeta.“

Taycan je prvo serijsko vozilo na potpuno električni pogon koji dolazi s naponom sustava od 800 volti koji omogućuje konstantno visoke performanse i skraćuje vrijeme punjenja.

Upoznajte naše članice.
(7 dana probno članstvo)

mofit.hr **MOFIT**
It's my life. Fitness.

ARITHERA
SPECIJALNA BOLNICA

ANTI AGE MEDICINA

fokusirani ultrazvučni
nekirurški lifting [HIFU]

neinvazivna
elektroporacija

medicinska ultrazvučna liposukcija

minimalno invazivna
blefaroplastika

medicinska
radiofrekvencija

Uz individualni pristup svakom pacijentu, u suradnji estetskih kirurga, dermatologa i kozmetologa razvijeni su programi koji brzo i učinkovito uklanjaju vidljive tragove godina i čine kožu lijepom i negovanom. Sve nesavršenosti na licu i tijelu tretiramo vrhunskom Top Quality tehnologijom:

TOP QUALITI VELVET SKIN
INTRA PLUS + RADIO SKIN

TOP QUALITY
CAV CELL

TOP QUALITY
HIFU-TOP

radno vrijeme: ponedjeljak - petak od 08:00 do 20:00 sati

SHUTTERSTOCK

16% žena radije bi dva tjedna
apstiniralo od seksa nego od interneta

Hrvati se u prosjeku odsele
iz roditeljskog gnijezda tek s
navršenom **31 godinom i**
osam mjeseci.

LJUDI VAS VIDE ČAK

20%

ATRAKTIVNIJIMA
NEGO ŠTO SE
SMATRATE SAMI!

*Ujutro ste
jedan posto
viši nego
navečer*

60% ispitanih Hrvata priznaje
da su imali **seks za jednu noć**

43%

ŽENA SMATRA **VARANJEM**
KAD NJIHOV MUŽ
FANTAZIRA O NEKOME
DRUGOME

PROSJEČNA
BRZINA
KIHANJA
JE IZMEĐU
120 i 160
KILOMETARA
NA SAT

*Znanstvenici
procjenjuju kako je
šansa da ste uopće
rođeni **1 naprama**
400 bilijuna*

Otprilike **5** posto četrdesetogodišnjaka i
20 posto 65-godišnjih muškaraca imaju
velikih problema s **erektilnom disfunkcijom**

TURN IT UP.

100,000+
PHOTOS

40,000+
MODELS

DAILY
UPDATES

Want to see more? Enjoy new galleries featuring Playmates, celebrities and newcomers everyday on PlayboyPlus.com.

VISIT PLAYBOYPLUS.COM/READER

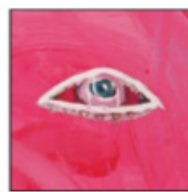
Zaokret i povratak

SA SVOJA DVA PRVA ALBUMA – posebno prvim „My Head is an Animal” iz 2012. – islandski bend Of Monsters and Men izazvao je dužnu pažnju svojim himničnim folkom, bez obzira što je u njihovoj glazbi bilo više američke i engleske tradicije nego sjevernoeuropske. Drugi uradak, „Beneath the Skin”, nije uspio doseći letvicu postavljenu debijem, a sada se nakon četiri godine vraćaju solidno redizajnirani sa znatno popističkim „Fever Dream”.

Odjednom su se tu – uz uvijek sjajne vokale – pojavili sintesajzeri, ritam mašine i studijska poi-gravanja tehnologijom. Možda će se ponekom fanu ranijih radova dignuti kosa na glavi, ali rezultat je možda iznenađujuće zanimljiv, posebno kad prođe neko vrijeme potrebno za probavljanje dosta drastične promjene. Moguće i pod vodstvom producenta Richa Costeya (koji je među ostalima radio s Muse), Of Monsters and Men su se upustili u dosta veliki rizik. Ili su zaključili da su na starom smjeru došli do kraja puta, ili su jednostavno željeli pokazati da su sazreli dovoljno za eksperimente.

Ima na „Fever Dreamu” proplamsaja dosadašnje karijere, pa će recimo „Alligator” vjerojatno biti ponajveći hit s albuma, posebno među dosadašnjim fanovima. Na YouTubeu kao važnom mjerilu je dosad skupio blizu osam milijuna „gledanja”, s tendencijom rasta. Na ostatku poigravaju se s nekim drugim, sasvim novim utjecajima, od neovisne elektronike do popa s kraja osamdesetih. Među vrhuncima treba spomenuti i potencijalni hit „Stuck in Gravity” – tjera vas na zamišljanje vožnje po islandskim pustopoljinama uz takav *soundtrack*.

Jedna od vrijednosti novog albuma je baš raznorodnosti, Of Monsters and Men su se na njemu sasvim opustili i krenuli u različitim smjerovima, tjerajući na slušanje, jer ponekad ne znate što vas čeka iza ugla, odnosno na sljedećoj pjesmi. Nakon prosječnog drugog albuma, ovo je više nego dobrodošlo osvježanje i povratak u kreativniju fazu, po mnogočemu bolji i od prvijenca koji ih je lansirao.

OF MONSTERS AND MEN
FEVER DREAM
REPUBLIC/
UNIVERSAL

Veliki Tarantino

Quentin Tarantino oduvijek je imao sjajnu glazbu u svojim filmovima, ona je vrlo često i neodvojivi dio cijelog njegovog postmodernističkog koncepta, posebno kad je koristi kao dopunu atmosfere. Ponekad su kombinacije naizgled nespojive, ali uvijek sjajne, poput „Cat People” u „Nemilosrdnim gadovima”, a vrlo često su muzički segmenti dosegili kulturni status jednak filmovima u koje su ubačeni, sjetimo se samo plesa iz „Paklenog šunda”.

„Bilo jednom u Hollywoodu”, koji je nedavno krenuo u hrvatsku kino distribuciju, bogomdan je za takav Tarantinov pristup. Film nije u vrhu njegove filmografije, ali za ono u čemu je najbolji – atmosferi Hollywooda krajem šezdesetih i tadašnjoj *trash* estetici – glazba je u najmanju ruku element ravnopravan slici. Uostalom, u gotovo svakom trenutku, iz nekog se izvora čuje zvučna kulisa, od pjesama s radija ili ekrana, do reklama.

I sve što se čuje je tu zato što mora biti, da bi pokazalo prirodu lika uz koji je vezano, ili pak situaciju u kojoj se čuje. Baš kako je to uvijek kod Tarantina, koji uvijek zna pokazati što voli, i što je utjecalo na njega i njegovo stvaralaštvo. A, što nije uvijek slučaj, *soundtrack* funkcionira i samostalno.

VARIOUS ARTISTS
ONCE UPON A TIME
... IN HOLLYWOOD
(SOUNDTRACK)
COLUMBIA

Vraćanje duga

Festival u Woodstocku nedavno je obilježio pedesetu obljetnicu, što je proizvelo pravi tsunami glazbene nostalgije i prisjećanje na hipi pokret, bez obzira što je sam festival dobrim dijelom bio pokušaj komercijalnog iskorištavanja tadašnjih glazbenih i društvenih trendova. Kao što znamo, pokušaj je pred valom stotina tisuća gledatelja sasvim kolabirao – srećom za glazbenu povijest. No, ako mogu birati koji mi je najdraži dio ove nove nostalgije za Woodstockom, onda je to ispravljanje možda najveće nepravde festivala, izdavanje cijelog zvučnog zapisa nastupa Creedence Clearwater Revival.

John Fogerty je bio duboko nezadovoljan tretmanom na festivalu, smatrajući da nisu zaslužili guranje usred noći (krivio je Grateful Dead za to), jer su CCR tada doista bili u velikom zamahu, izdavši tri albuma u 12 mjeseci. Zbog toga je zabranio reprodukciju nastupa svog benda i u dokumentarcu i na albumu koji je s albuma izdan. Sada je dočeka pravi trenutak, i pokazao da je i tada bio u pravu. CCR u svom jednosatnom nastupu, u devet pjesama, zvuče moćno, žestoko, žešće nego na drugim *live* snimcima, ali žešće nego i većina drugih izvođača s Woodstocka. A sam Fogerty je uvijek govorio da su na festivalu bili „prosječni”. Vraga prosječni, uživajte.

CREEDENCE CLEARWATER REVIVAL
LIVE AT WOODSTOCK
CRAFT RECORDS

SAMSUNG CRG9 GAMING MONITOR

Čudo od monitora

MONITOR OPTIMIZIRAN ZA IGRE koji pruža super ultraširoki omjer slike pomoću kojeg možete vidjeti više sadržaja do najsitnijih detalja, prava je poslastica za gejmere. Ovaj 49-inčni monitor ima površinu zaslona koja odgovara dvjema 27-inčnim zaslonima postavljenim jedan uz drugog, a uz opciju Picture-by-Picture osjećat ćete se kao da su u pitanju dva monitora, s obzirom na to da, primjerice, možete istovremeno na jednoj strani gledati film, a na drugoj pretraživati internet ili igrati omiljenu igru.

Nevjerojatna rezolucija 5120 x 1440 uz super ultraširoki omjer 32:9, omogućuje monitoru da se obavije oko vašeg vidnog polja kako biste mogli potpuno uroniti u akciju na zaslonu. Uz QLED tehnologiju i boje su jasnije te izgledaju stvarnije nego ikad prije, a jedini nedostatak mogla bi mu biti cijena – no ne i u odnosu na kvalitetu.

CIJENA: 11.699 kn www.samsung.com/hr

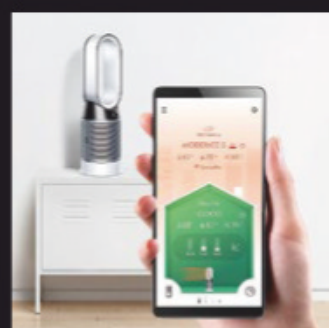
DYSON PURE HOT + COOL AIR PURIFIER

Toplo-hladno-čisto

Pročišćivač zraka koji je jednako elegantan koliko i bogat dostupnim značajkama nikoga ne može ostaviti ravnodušnim. Moćni HEPA filter futurističke sprave ne samo da će vaš dom pročistiti od alergena i zagađivača, već će i grijati odnosno hladiti zrak kad to poželite.

I ne samo to, ova spravica može u realnom vremenu nadzirati kvalitetu zraka u vašem domu i na LCD zaslonu prikazivati detalje. Ima i Wi-Fi pa ga možete kontrolirati pametnim telefonom, a kompatibilan je i s Amazonovom Alexom, što omogućuje i glasovne naredbe.

CIJENA: 599 \$ www.amazon.com

NEST CAM IQ OUTDOOR SECURITY CAMERA

Pametna sigurnosna kamera

Elegantna i nevjerojatno pametna kućna sigurnosna kamera koja može prepoznati lica, omiljeni je izbor mnogih i to iz više razloga. Naime, uređaj je to koji će vas upozoriti u slučaju da vam je nepoznata osoba u kući, u uredu, ili gdje ste je već postavili – i to u radijusu do čak 15 metara. Osim toga, sprava je otporna na vremenske utjecaje, a diči se i iznimnom kvalitetom videa – ima 4K HDR senzor

CIJENA: 399 \$ www.bestproducts.com

PERSONALIZED WHISKEY DECANTER

Savršeni dar

Ovaj set za viski idealan je dar za ljubitelje dobre kapljice. Personaliziran imenom po vlastitom izboru, ali i pripadajućom porukom ispod, dar je to koji će svatko tko ga dobije s ponosom pokazivati (naravno, možete ga darovati i sami sebi...) U dekanter stane 0,85 litara viskija (ili druge omiljene tekućine), a moguće je izabrati jedan od čak sedam različitih dizajna, pri čemu mu je i cijena više nego prihvatljiva.

CIJENA: 45 \$ www.swankybadger.com

AD ASTRA JAMES GREY

Posljednji Mohikanci klasičnog Hollywooda

„**HOLLYWOOD REPORTER**” nedavno je opsežno pisao o Leonardu DiCapriju kao posljednjem Mohikancu klasičnog Hollywooda, koji gotovo nikada ne snima promašaje. Britanski „The Guardian” nastavio je priču i zaključio da je jedini kolega koji mu može parirati Brad Pitt. I zaista, između ovog dvojca postoje brojne sličnosti, između ostalog, obojica imaju po šest nominacija za Oscara, uz po jedan osvojeni zlatni kipić.

Upravo taj duo posljednjih tjedana oduševljava publiku u Tarantinovom hitu „Bilo jednom... u Hollywoodu”, a svatko tko ga je pogledao vjerojatno će se složiti da je i njihova kemija na ekranu bila fantastična.

I dok Leonardo DiCaprio filmove bira pažljivije, pa je posljednju ulogu tako upisao u „Povratniku” (The Revenant, 2015.), za koju je dobio i Oscara, Brad Pitt nešto je produktivniji (što automatski otvara i više vrata za potencijalne promašaje), pa je tako

odmah nakon suradnje s Tarantinom snimio još jedan zvučni film. Holivudskog ljepotana za kojim žene uzdišu i u 56. godini gledat ćemo tako u SF-u čija je radnja fokusirana na inženjera vojne jedinice koji pretražuje galaksiju kako bi pronašao svog oca koji je nestao na misiji pronalazjenja izvanzemaljskog života prije 20 godina.

U ulozi inženjera našao se Tommy Lee Jones, dok Pitt glumi njegovog sina koji kreće putevima svog oca ne bi li saznao što se točno dogodilo prije dva desetljeća kad se tata zaputio na Neptun.

Redatelj James Grey iza sebe ima nekoliko zanimljivih naslova, no „Ad Astra” sasvim sigurno njegov je najambiciozniji projekt. Glumačku postavu uz već spomenuti dvojac Pitt-Jones, čine i Donald Sutherland te Liv Tyler, a s obzirom na sve to očekivanja od filma nikako nisu mala. Hoće li biti opravdana, ostaje za vidjeti.

Ad Astra, SAD
REŽIJA James Grey
ULOGE Brad Pitt, Tommy Lee Jones, Donald Sutherland, Liv Tyler
ŽANR SF, triler
U KINIMA 19. rujna

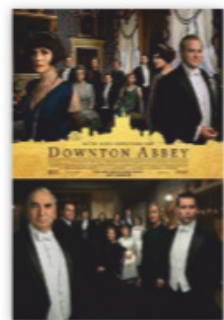

BRITANSKI ARISTOKRATI I NA VELIKOM PLATNU

Downton Abbey, najuspješnija britanska kostimirana drama 21. stoljeća, čijih je šest sezona (2011.-2016.) uveljavljavalo i brojnu domaću publiku, dobiva epilog u istoimenom filmu. Priča bogate obitelji Crawley, vlasnika imanja na engleskom selu početkom 20. stoljeća, dobit će tako cjelovečernji nastavak, a radnja će se nastaviti na zadnju epizodu serije.

U filmu će se pojaviti većina likova iz serije, kao i nekoliko novih lica, a trebao bi rasvijetliti i zaokružiti sudbine glavnih likova, kao i samog Downton Abbeya.

Zaplet se vrti oko posjeta engleskog kralja i kraljice Downton Abbeyu, što je ujedno velika čast za aristokrate i njihovu poslugu, ali i iznimno stresna situacija s obzirom na specifične prohtjeve plemstva...

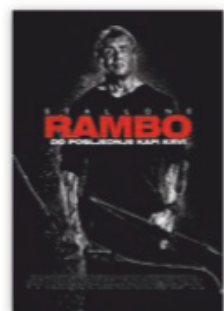
Downton Abbey, SAD **REŽIJA** Michael Engler
ULOGE Laura Carmichael, Michelle Dockery, Tuppence Middleton
ŽANR drama **U KINIMA** 19. rujna

NEUNIŠTIVI SLY

Kad je 1982. godine prema romanu „First Blood” (Prva krv) američkog autora Davida Morella snimljen prvi Rambo, malo je tko mogao očekivati da će franšiza, a prije svega njezin glavni lik, danas uživati kulturni status. Film je snimljen s budžetom manjim od 20 milijuna dolara, a zaradio je više od 125 milijuna. Stallone je tad već bio poznat po ulozi Rockyja, čiji je treći nastavak izašao iste godine (1982.), no osim te uloge, nije imao osobito uspješne filmove. Serija filmova s likom vijetnamskog vojnog veterana Johna Ramba to je izmijenila, a 37 godina kasnije stiže „točka na i” u vidu petog nastavka, simbolično nazvanog „Posljednja krv”.

Nakon što njegov mirni život u izolaciji uzurpira meksički kartel koji mu otkida kćer, veteran (sad se to već slobodno može reći i za 73-godišnjeg Stallonea) John Rambo ponovo se naoružava do zuba i na svom ranču u Arizoni dočekuje posljednji krvavi obračun...

Rambo: Do zadnje kapi krvi (Rambo: Last Blood), SAD **REŽIJA** Adrian Grunberg
ULOGE Sylvester Stallone, Paz Vega, Louis Mandylor
ŽANR akcija
U KINIMA 26. rujna

MUST HAVE TRETMANI POSILIJE LJETA

Poslije ljeta, a pred dolazeće hladnije dane, neki su tretmani nezaobilazni kako bi se koža osvježila i spriječili ili uklonili znakovi preranog starenja

Prim. doc. dr sc. Zoran Veir dr.med. iz ordinacije Derma Venus smatra da su poslije ljeta, a pred dolazeće hladnije dane, neki tretmani nezaobilazni kako bi se koža osvježila i spriječili ili uklonili znakovi preranog starenja.

– **Intralipoterapija** je metoda namijenjena skidanju lokaliziranih masnih naslaga. Preporučujem je kao zamjenu za liposukciju, posebno u području nadlaktica, bokova, donjeg dijela trbuha. Ona se odvija tako što se preparat injektivno ubrizgava u regiju zahvaćenu masnim naslagama i djeluje direktno na masne stanice, slikovito rečeno – on „jede mast”. Tretmani traju 15-20 minuta i rade se svaka četiri tjedna – tumači doktor Veir.

U prosjeku su potrebna 3-4 tretmana za optimalne rezultate, a prvi rezultati vide se već nakon prvog tretmana, a konačni po završetku serije.

– Metoda je potpuno sigurna, nema otičanja, hematoma, bola, tako da se odmah možete vratiti svakodnevnim aktivnostima.

I pored upornog vježbanja brojnim ženama (a i muškarcima) ostaje tzv. „donji dio trbuha”, bez obzira na naporan rad u teretani. Kako bi u konačnici bili potpuno zadovoljni svojim tijelom, riješite problem s nekoliko tretmana i nastavite održavati izgled pažljivom prehranom i daljnjim vježbanjem...

Štetne UVA zrake uzrokuju ubrzano starenje kože, pa je poslije ljetnih mjeseci **mezoterapija** lica najdjelotvorniji tretman za osvježanje kože. Kokteli sa hijaluronom i peptidima tretmani su koje vaša koža nakon ljeta jednostavno – treba!

– Ako imate problem s pigmentacijama od pretjeranog izlaganja suncu ili ste se jednostavno odlučili ukloniti sitne bore i vratiti koži odmoran izgled – mezoterapija je tretman koji se može napraviti brzo,

nema oporavka nakon tretmana, a koža će zablistati odmornim i mlađim izgledom – govori dr. Veir.

Mezoterapijom se pomlađuje koža, a također se uspješno koristi i za sprečavanje gubitka kose, liječenje akni, uklanjanje pigmentacija i ožiljaka. Ovisno o problemu koji se rješava, pažljivo se bira sastav koktela za mezoterapiju za svakog pojedinačnog pacijenta. Mezoterapijski tretman uz adekvatnu kućnu njegu, vrlo brzo može dovesti kožu lica u perfektano stanje...

Stalna dilema što uraditi u godinama kada lice polako pada, a ipak je rano za operativni *face lifting*, sada je dobila rješenje sa **3D mezonitima** uz pomoć kojih je neoperativni lifting lica zaista mogući.

Ispod kože lica ubacuju se niti koje prave mrežu oko kojih se stvara novi kolagen i fibrozno tkivo, čime se postiže željeni lifting efekt. Optimalni rezultati vide se nakon mjesec dana, a oni trajni poslije tri do četiri mjeseca.

Niti su idealne za donji dio lica kod žena kod kojih sa godinama dolazi do pada tonusa kože u predjelu podbratka, vrata i dekoltea. Broj niti ovisi o rezultatu koji želimo postići, optimalan broj za cijelo lice je njih oko sto. Neposredno nakon niti stavlja se maska koja ublažava crvenilo, tako da se pacijent vrlo brzo može vratiti svojim svakodnevnim aktivnostima.

LIFTING LICA CANDELA LASEROM

Nova tehnologija primjenjena u inovativnom Candela laseru dala je liječnicima estetske medicine snažno oružje za uklanjanje svih znakova starenja s lica, uz potpuno bezbolni i potpuno sigurni tretman za pacijenta.

Candela je lider na polju laserske medicine, a Candela GentleLase Pro jedinstveni je multifunkcijski uređaj predviđen za upotrebu u dermatologiji. Zahvaljujući raznovrsnim programima rada moguće je prilagoditi upotrebu vrijednost ovog lasera svakom pacijentu.

Tretman Candela laserom je bezbolan, a procedura sigurna i neinvazivna. Upotreba lasera dovodi do stimulacije sinteze kolagena i proizvodnje mnoštva novih kolagenih vlakana koji formiraju potpunu mrežu kože i daju fantastične rezultate u brisanju bora i zatezanju kože. Ovom metodom postiže se pomlađivanje lica, vrata, dekoltea i šaka, odnosno skidanje bora i zatezanje kože.

Tretman također uklanja tamne mrlje na koži, proširene pore i poboljšava ten.

POLIKLINIKA VEIR
DERMA VENUS

Kneza Trpimira 31, Zagreb
t: +385 1 309 8200

m: +385 91 376 5777, +385 98 769 384
w: www.dermavenus.hr

ILUSTRACIJA TOMER HANUKA

Imam „alat” i izdržljivost, želim seks sa ženom i prijateljicom!

P: Jedna od prijateljica moje žene ima velike, prekrasne sise i divne usne. Razmišljam o tome da pitam svoju ženu da je pita bi li provela noć s nama. Proljetos je ostala prespavati, i žena mi je tad rekla da spava skroz gola. Znači li možda to da moja žena želi da se malo spetljam s njom?

Nikad se nisam upustio u seks utroje, ali mislim da bih bio dobar u tome. Maštao sam i planirao što napraviti.

Imam „alat” i izdržljivost. Ne želim naškoditi našem braku, ali dosađujem se i nije mi dovoljno seksa. Drkanje mi nije dovoljno, pa mi nemojte to savjetovati.

L.C., Sisak

O: Svaki muškarac ima „alat”, tako da ne vjerujem da će tvoja žena biti impresionirana tim objašnjenjem. Malo si pretjerao u planiranju, a tvoja izvedba treba, vjeruj nam, dosta truda. Ako ti je dosadno,

dosadno je i tvojoj ženi, to je tema o kojoj trebate razgovarati.

Seks utroje s golom prijateljicom koja spava u slobodnoj sobi može biti zabavna fantazija, ali tamo treba i ostati, bar zasad. Ako se ikad i dogodi, s ovom ženom ili nekom drugom, tvoja supruga to treba pokrenuti, ili ber misliti da je ona pokrenula. A to je taktika koju ni mi još nismo naučili.

P: Moj muž uzima Viagra zbog teškog postizanja erekcije, pa naš seks više nije spontan kakav je bio. Ja želim seks više nego on. No, on i dalje gleda pornografiju, svakodnevno, premda tvrdi da mu to ništa ne znači. Zar misli da sam glupa? Čita isključivo Playboy, i stalno gleda druge žene. Znam da sam zgodna, ali mi je uz njega samopouzdanje palo duboko u minus. Više mu ne dopuštam ni da me vidi голу, jer nisam savršena kao žene u Playboyu. Jesam li preosjetljiva?

E.S., Daruvar

O: Čak i kad bi njegova erekcija bila bez ikakvih problema, on bi i dalje gledao porniće i bacao oko na druge žene, jer je njegov libido netaknut. Eretilna disfunkcija, inače, može biti rani simptom srčanih problema, pa ne bi smio olako uzimati Viagra kao lijek. Nije stvar u tome da ga više ne pališ, ali kao i svaki drugi muškarac, i on voli razmišljati o nečem različitom. On shvaća da su žene u filmovima i časopisima fantazija, i – vjerovala ili ne – ne uspoređuje ih s tobom.

Muškarci nisu cijepljeni protiv one intimne emotivne veze koju znanstvenici zovu ljubav, a nijedna od tih žena nije njegova supruga. Posebno te neće uspoređivati budeš li se krila u mraku. Izadi na svjetlo! Reci svom mužu da si nezadovoljna svojim seksualnim životom, bez obzira na probleme s erekcijom, i da je potrebno da on uzme stvari u svoje ruke.

Postoji brojni načini zadovoljavanja žene za koje nije potrebna erekcija, ona je nešto na što se ne smiju uvijek osloniti ni potpuno zdravi muškarci. Vibrator je divna stvar za početak...

P: Raskinuo sam vezu s jednom ženom prije tri godine, ali nikad nismo prekinuli kontakt. Ona kaže da me još malo voli. Kad je pitam da obnovimo vezu, kaže da joj se puno toga u životu događa i da uživa biti sama. Povlači li me za nos?

Marko iz Velike Gorice

O: Zadovoljna je dok si god u blizini, dok ne nađe nešto bolje. Jedino vrijeme koje gubiš je – tvoje vrijeme.

Cro. Casino

NOVO MJESTO ZA IGRU I ZABAVU

Dosadašnji Casino International dobio je novo ime – Cro Casino – i preselio se na novu adresu, samo dvije-tri minute lagane šetnje udaljenu lokaciju, ali i adresu koja nudi mnoštvo noviteta koji već oduševljavaju vjerne i nove igrače

piše **PIŠE EDO FRANIĆ** snimio **TOMISLAV MARIĆ**

U karijeri sam promašio više od 9000 šuteva. Izgubio sam gotovo 300 utakmica. Točno 26 puta promašio sam odlučujući šut koji mi je bio povjeren. Griješio sam ponovo, ponovo i ponovo..., čitave karijere. No uvijek sam uživao i bio uspješan. Ustvrdio je to jednom prigodom slavni američki košarkaš Michael Jordan. Vjerojatno se tako osjeća i svaki pasionirani igrač na sreću, koji je nebrojeno puta izgubio ili promašio prognozu, ali onda naposljetku uspio, i to ne jednom, već više puta. No, bez obzira na dobitak, uvijek je uživao u igri.

Naime, dobitak za zaljubljenike igara na sreću nije samo jednokratna, već redovita stvar. Jer prije dobitka, pa čak ako se on i ne dogodi, igrač

uživa u predivnom osjećaju iščekivanja. Jednostavno, radi se o prilici da se čovjek poigra sa srećom, jednom sasvim posebnom životnom dimenzijom, i pritom zabavi.

Znaju to dobro i oni koji su tijekom protekle 33 godine posjećivali Casino International Hrvatske Lutrije smješten na Miramarskoj cesti 24 u istoimenome zagrebačkom hotelu. Casino International od svog je otvorenja 1986. postao okupljalište svih koji vole igre na sreću prema visokim etičkim standardima i u ugodnome ozračju. Mnogi od njih pamte lijepe dobitke na tome mjestu, čemu zasigurno nije odmogla niti adresa kasina – broj 24 u numerologiji se drži brojem sklada, sigurnosti i idealizma.

Kad smo već kod numerologije, Hrvatska Lutrija, organizator igara na sreću s vrlo dugom tradicijom i bogatim asortimanom igara, nije mogla pogoditi bolji trenutak za otvaranje novog poglavlja, odnosno otvaranje novog kasina. Naime, s obzirom da se promjena događa nakon 33 godine, broj 3, inače broj sreće, spoja prošlosti i budućnosti te magičnosti (svi znamo za izraz „treća sreća“), mogao bi biti sretan za kasino, ali i njegove igrače.

Kad kažemo „novi kasino“, zapravo mislimo na činjenicu da je dosadašnji Casino International dobio novo ime – Cro Casino i preselio se na novu adresu – Ulica grada Vukovara 72. Istina, radi se o samo dvije-tri

Cro Casino, kao novo mjesto u Zagrebu za igru i zabavu, nastavlja tradiciju odgovornog priređivanja igara na sreću, u kojoj su etičnost i visoki standardi, ono što odavna krase Hrvatsku Lutriju, presudni za reputaciju svakog kasina

minute lagane šetnje udaljenoj lokaciji, ali i adresi koja nudi mnoštvo noviteta koji već oduševljavaju vjerne i nove igrače.

CRO CASINO u ponudi ima niz igara na sreću koje uključuju European Roulette, Black Jack, Caribbean Stud Poker, Texas Hold'em Poker, Omaha Poker, elektronski rulet te najnovije automate za igre na sreću

renomiranih svjetskih proizvođača (EGT, IGT i Novomatic) s više jackpot sustava. Nije naodmet istaknuti ni ono prema čemu se Cro Casino izdvaja iz mnoštva ostalih – jedinstveni i popularni Casino Bingo, kasino inačica te popularne igre.

Cro Casino, kao novo mjesto u gradu za igru i zabavu, nastavlja tradiciju odgovornog priređivanja igara na sreću, u kojoj su etičnost i visoki standardi, ono što odavna krase Hrvatsku Lutriju, presudni za reputaciju svakog kasina. No, osim savršenih uvjeta za uživanje u igrama na sreću, valja reći da svojim unutrašnjim uređenjem i ponudom Cro Casino obogaćuje i turističku ponudu grada Zagreba.

U sklopu Cro Casina nalazi se i *caffe* bar Pandora, lokal koji je u svega nekoliko mjeseci rada postao najpopularniji kafić u srcu poslovne zone Zagreba, u okruženju velikih tvrtki poput Fine, PBZ-a, Erste banke, Gradskog poglavarstva, Nacionalne i sveučilišne knjižnice, Ministarstva gospodarstva, poduzetništva i obrta te brojnih drugih.

Za one koji ne žive u Zagrebu ili ga ne posjećuju često, Hrvatska Lutrija potrudila se ponuditi i automat klubove u Gospiću, Osijeku, Puli, Svetoj Nedelji, Vinkovcima, Virovitici, Vukovaru, Zaboku i Zlatar Bistrici, a igre na automatima dostupne su i na više od 80 uplatnih mjesta kladionica Hrvatske Lutrije.

AKO STE, PAK, među onima, sve brojnijima, koji vole igre na sreću igrati kod kuće ili bilo gdje se nalazili, Hrvatska Lutrija već četiri godine nudi i iCasino, prvi legalni *online* kasino u Hrvatskoj. Poznat još i kao virtualni ili internetski kasino, on igračima omogućava igranje i uloge putem interneta, kad god i gdje god požele. Nije nevažno spomenuti i to da *online* kasina u pravilu nude bolje šanse i postotke isplata od onih tradicionalnih. Sve su to razlozi zbog kojih iCasino Hrvatske lutrije bilježi brz rast popularnosti i sve veći broj vjernih igrača.

Razvojem tehnologija povećavaju se i razlike igranja u *online* i tradicionalnom

kasinu, pa tako iCasino Hrvatske lutrije nudi igre poput europskoga i američkoga ruleta, Big Five Blackjack Golda, Atlantic City Blackjack Golda, Double Double Bonus Pokera i Deuces Wild Power Pokera, dakle ponešto modificirane verzije klasičnih kasino igara, te različite, također modificirane, verzije igračih automata (svi sadržaji iCasina, izuzev poker igara, dostupni su i putem mobitela). Dakle, čitav raspon igara tradicionalnog kasina – poker, rulet, blackjack i automati, u *online* verzijama njihove su imitacije s visokokvalitetnim grafičkim rješenjima te posebnim vizualnim i zvučnim efektima.

Dodamo li tome da je relativno nedavno iCasino Hrvatske lutrije omogućio i dobro poznatu igru Bingo, ali na novi način – u posebnim virtualnim bingo sobama, s preduplatom i izvlačenjima u određeno vrijeme, i to svakih pet minuta, kao i dvije igre – Playboy i Playboy Gold – koje igrača uvode u svijet lijepih žena, atraktivnih automobila i motocikala, kao i skupih satova, finih pića, biranih cigara..., jasno je da se radi o izvrstnoj prilici za zabavu i razbibrigu, bez obzira na dobitak ili ne.

No, tko zna. Možda je baš danas vaš sretan dan! 🎰

Viki Vukrić

snimio

MILOŠ ZVICER

šminka

JOVANA DJUKOVIĆ

Eto nam Viki i treći put u Playboyu! *Pictorial* je snimljen u predivnoj Boki Kotorskoj gdje je tijekom ljetnih mjeseci uživala u netaknutoj prirodi, dugim plivačkim rutama i mirnim restoranima uz more. U Boki inače provodi puno vremena sa obitelji, u svojoj kući na samoj morskoj obali, a društvo joj čini i velik broj kućnih ljubimaca koji su joj posebno prirasli srcu. Ne krije da obožava stati pred objektiv, a fotografi tvrde da je iznimno zahvalan model. U to se, uostalom, možete uvjeriti i na ovim stranicama. Za više od toga na raspolaganju vam stoji njezin Instagram profil: [vikivukic_playmate](#)

NAJBOLJI VRATARI SVIJETA

Playboy je napravio svoj izbor trenutno najboljih deset nogometnih vratara na svijetu. Krug kandidata je širok, ukusi su različiti, a kriterija je mali milijun, ali evo našeg skromnog pogleda na vodeće majstore refleksa i parada

Biti golman otprilike vam je isto kao da ste tip u vojsci zadužen za izradu bombi. Napraviš jednu pogrešku i svi letimo u zrak!

Teško je provjeriti originalnog autora izjave, ali ako je za vjerovati internetu, usporedbe se dosjetio Artur Boruc, bivši čuvar mreže Celtica, Fiorentine te poljske reprezentacije, kojega će se malo upućeniji nogometni fanovi možda sjetiti po čestom provociranju navijačke vojske Rangersa. Ako ste se pitali gdje je on danas, u 40. godini, odgovor glasi: i dalje brani u premierligašu Bournemouthu i nedavno je potpisao novi jednogodišnji ugovor.

Vratari su u nogometu posebna kategorija, karike koje su u načinu pripreme i treninga svijet za sebe, a opet ljudi koji tako često potpisuju ključne poteze, odlučuju utakmice, donose trofeje... Ne postoji nijedno veliko natjecanje ili sezona Lige prvaka, a da se ne lamentira o vratar-skim bravurama i kiksevima, o „spasitelju”, „čudotvorcu” ili „hobotnici” – birajte floskulu koja vam se dopada.

U povojima nove sezone zato smo odlučili napraviti izbor trenutno najboljih 10 svjetskih vratara. Krug kan-

didata je širok, ukusi su različiti, a kriterija je mali milijun, ali evo našeg skromnog pogleda na vodeće majstore refleksa i parada, poredane abecednim redom...

Alisson Becker

Klub/zemlja: Liverpool/Brazil

Dob: 26

Vrijednost: 80,000.000 eura

Kada u brazilskoj reprezentaciji uzmete „jedinicu” Edersonu, onda znate da od vas na svijetu nema puno boljih. Iza Alissona Beckera je briljantna prošla sezona, u kojoj je uspio osvojiti čak tri zlatne rukavice: prvo kao najbolji vratar Premier lige, zatim u Ligi prvaka te kao šlag na tortu na Copa Américi. Bez njegova doprinosa Liverpool ne bi mogao postati prvak Europe, a u madridskom je finalu s osam obrana izjednačio dosadašnji rekord finala Lige prvaka.

Za Beckerove bravure i reflekske stručnjaci kažu da su nešto najbolje ikad viđeno među vratarima. Jürgen Klopp na svoj se način osvrnuo na činjenicu da je za njega prošle godine Romi morao platiti 62,5 milijuna eura. „Da sam znao da je toliko

dobar, platio bih i dvostruko više”, poručio je trener „Redsa”.

Thibaut Courtois

Klub/zemlja: Real Madrid/Belgija

Dob: 27

Vrijednost: 55,000.000 eura

„On je najbolji golman na svijetu i bio bi savršeno pojačanje za Real.” Laskave je riječi početkom 2017. na račun Thibauta Courtoisa uputio nitko drugi nego Iker Casillas, ikona „kraljevskog kluba” koja je 2015. pre-

selila u Porto. Reakcija Florentina Péreza? Sljedeće godine, nakon SP-a na kojem je Belgijanac osvojio Zlatnu rukavicu, konkretizirao je flertanje i doveo Courtoisa u Real. Za čovjeka koji je na sedam utakmica u Rusiji skupio 27 obrana, i koji je bio ključan kotačić pobjede nad Brazilom u četvrtfinalu, nijedan cent od isplaćenih 35 milijuna eura nije bio previše. Za njega je Edwin van der Sar još 2014. prognozirao da će postati najbolji na svijetu, što je postalo službeno kada mu je Fifa lani uručila nagradu The Best u konkurenciji vratara.

Visok je (199 cm), snažan, agilan, briljantan u skokovima i samouvjeren u istrčavanjima, a zahvaljujući i iznadprosječnim refleksima, stručnjaci ga opisuju kao kompletnog golmana.

Ederson

Klub/zemlja:

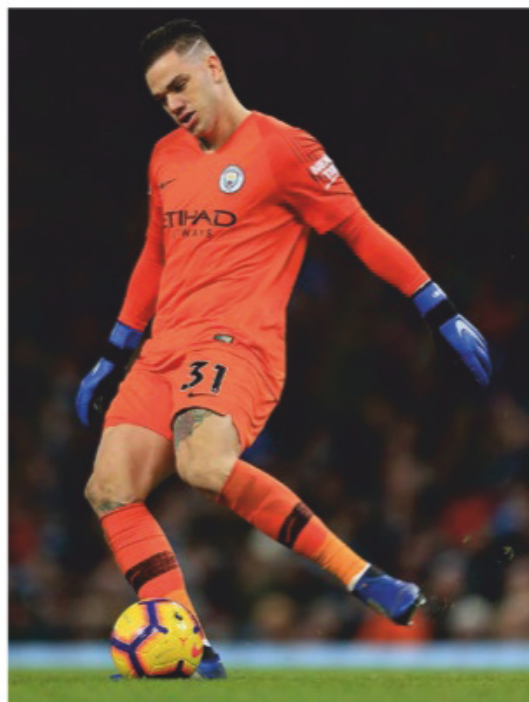
Manchester City/Brazil

Dob: **26**

Vrijednost: **70,000.000 eura**

Tijekom nedavne humanitarne utakmice u svojoj domovini zabio je dva efektna gola, ali Edersonu je u opisu

posla ipak čuvanje mreže, što radi impresivno. Dovoljno se prisjetiti briljantnog ispucavanja protiv Huddersfielda početkom prošle sezone, koje mu je, nakon Agüerovog loba, u statistiku upisano kao asistencija. Nije ga proslavila samo distribucija lopti – zbog čega ga je Shay Given nedavno proglasio golmanom s najboljim radom nogu – nego i čitanje jedanaesteraca. U zadnje četiri godine obranio ih je šest od 32, što prevedeno znači da čita skoro svaki peti.

Iza Alissona Beckera je briljantna prošla sezona, u kojoj je uspio osvojiti čak tri zlatne rukavice: prvo kao najbolji vratar Premier lige, zatim u Ligi prvaka te kao šlag na tortu na Copa Américi

Ederson je u zadnje četiri godine obranio šest od 32 jedanaesterca, što prevedeno znači da čita skoro svaki peti

Od toga je već dvaput isfrustrirao Pierrea-Emericka Aubameyanga, a nedavno je objasnio da mu stručni stožer Manchester Cityja redovito servira analize koje mu pomažu da se pripremi za takve situacije. Izgleda da je vlasnik pet nastupa za Brazil dobar učenik...

David de Gea

Klub/zemlja:

Man. United/Španjolska

Dob: **28**

Vrijednost: **65,000.000 eura**

Premda se čini kao da je to bilo jučer, prošlo je već devet godina otkako je supertalentirani vratar iz Madrida pomogao Atlético da osvoji Europsku ligu, a onda i Superkup. Tog ga je ljeta napikirao Manchester United, a sljedećeg realizirao transfer koji će odrediti skoro čitavo desetljeće De Geine karijere. I danas je na Old Traffordu, gdje je već četiri puta izabran za igrača sezone te još pet puta ušao u izbor najbolje momčadi Premier lige. Uz to je u sezoni 2017./18. sa 18 „clean sheet” utakmica zaslužio Zlatnu rukavicu. Kompilacija njegovih

bravura tolika je da biste na YouTubeu mogli visjeti cijeli dan i još ih ne biste pogledali sve.

Prema pisanju klupskih izvjestitelja, uskoro bi trebao postati stalni kapetan Uniteda te potpisati ugovor do 2025. Jedino što mu zasad nedostaje je uspjeh u Ligi prvaka i veliki rezultat sa španjolskom reprezentacijom, za koju je od 2014. do danas skupio 39 nastupa.

Samir Handanović

Klub/zemlja: **Inter/Slovenija**

Dob: **35**

Vrijednost: **6,000.000 eura**

Nikad u povijesti Slovenija nije imala tako dobre vratara kao danas (vidi još Oblaka). „Željezni Samir Handanović”, pisali su mediji u susjedstvu negdje početkom godine, kada je statistika Međunarodnog centra za sportske studije (CIES) otkrila da je 35-godišnjak u Interu u posljednjih pet godina odigrao više minuta od

bilo kojeg drugog golmana iz europskih liga „petice”. Neumorni Handanović po tim je podacima čuvao gol 17 010 minuta, gotovo 500 više od prvog pratitelja Anthonyja Lopesa (Lyon). Naš Danijel Subašić na toj je ljestvici bio petnaesti. Minutaža, naravno, ne znači ništa ako od nje nema velike koristi, a koliko je Handanović pouzdan, posvjedočit će da je svojedobno imao niz od šest uzastopnih obranjenih penala za „nerazzurre”.

Ukupna mu je statistika 38/104 skinuta jedanaesterca, što je i više nego impresivnih 37 posto. Prošle je sezone opet izabran za najboljeg vratara u Serie A, a u glasovanju za najboljeg vratara Lige prvaka završio je kao sedmi, iza Allisona, Llorisa, Ter Stegena, Oblaka, Onane i Edersona.

Manuel Neuer

Klub/zemlja: **Bayern/Njemačka**

Dob: **33**

Vrijednost: **18,000.000 eura**

Neki će reći da je Neuerova zvijezda izbljedjela i možda biti u pravu jer je već daleko Mundijal 2014., na kojem je kao najbolji golman turnira vukao Njemačku do svjetske titule. Iste godine približio se Ronaldu i Messiju u izboru za Zlatnu loptu (dobio je samo 0,04 posto glasova manje od drugoplasiranog Messija!), što je u to vrijeme bio nezamisliv pothvat. Da lani nije ozlijedio stopalo u najgori čas, vjerojatno bi imao veći doprinos u sprečavanju njemačke bla- maže u Rusiji. Upravo je on u zadnjoj utakmici skupine izgubio loptu u napadu nakon kojeg je Južna Koreja krenula u kontru za 2-0.

De Gea je u sezoni 2017./18. sa 18 „clean sheet” utakmica zaslužio Zlatnu rukavicu

Najskuplji vratar na svijetu i dalje je Slovenac s nadimkom „Zid” – Jan Oblak

Proljetos se čak šušalo da bi se mogao umiroviti, a Neuer je takve spekulacije utišao na najbolji način, briljantnim izvedbama u završnici sezone te finalu Kupa protiv Leipziga (3-0). U Berlinu je s dvije nevjerovatne obrane zaustavio pokušaje Poulsena i Wernera i tako Kovačevoj družini raskrčio put prema trofeju.

Jan Oblak

Klub/zemlja: **Atlético/Slovenija**

Dob: **26**

Vrijednost: **100,000.000 eura**

Becker je u zadnje vrijeme možda najuspješniji, ali najskupljeg vratara na svijetu i dalje ima Slovenija. Dečko zvan „Zid” protekle se sezone također bavio rekordima. Trebalo mu je samo 178 nastupa za Atlético da bi stigao do jubilarne stote utakmice sa čistom mrežom, što je najbrže realiziran takav pothvat uopće u europskom nogometu. Za njega je Robert Volk, bivši golman i trener Olimpije, još dok je bio klinac rekao „ovaj će biti bolji od mene” i potom mu kao 16-godišnjaku prepustio mjesto na голу. Na zaprepaštenje gotovo svih igrača, pa i Janove obitelji. Ostalo je povijest: sa 17 je realizirao transfer u Benficu, a 2014. otišao prema Madridu.

Dečko od 100 milijuna eura za sebe kaže da je „i dalje daleko od najbolje razine”, ali kada vidite da je Atlético (29) s njime u Primeri lani primio manje golova nego Barcelona (36) i Real (46), zapitate se je li to uopće moguće...

André Onana

Klub/zemlja: **Ajax/Kamerun**

Dob: **23**

Vrijednost: **35,000.000 eura**

Katkad se odluke koje igrači donose o svojoj karijeri u datom trenutku možda ne čine mudrima, ali s vre-

menom postaje jasno da su bile vizi-
onarske. Izvrstan je primjer slučaj
Andréa Onane, 23-godišnjeg Kame-
runca koji je početkom 2017. odbio
poziv u reprezentaciju za Afrički kup
nacija s objašnjenjem da želi osigu-
rati „jedinicu” u Ajaxu nakon odla-
ska Jaspera Cillessena. Iako su ga u
domovini kritizirali zbog neodaziva-
nja, dvije godine kasnije Onana zna
da nije pogriješio. U Ajaxu je postao
nezamjenjiv, a izbacivanje Reala i
Juventusa u Ligi prvaka drastično
mu je podiglo cijenu. Do transfera
u veći klub doći će prije ili kasnije,
a bivši polaznik Akademije Samuela
Eto'oa u međuvremenu će nasta-
viti razbijati stereotipe na koje se
nedavno požalio.

„Postoji mišljenje da crni vratari
rade više pogrešaka nego bijeli, a
nema nikakve razlike. Svi griješimo,
i ja griješim. Problem je što smo mi
crni vratari pod većim pritiskom i
zato se uvijek moramo bolje pripre-
miti”, požalio se Onana.

Marc-André ter Stegen

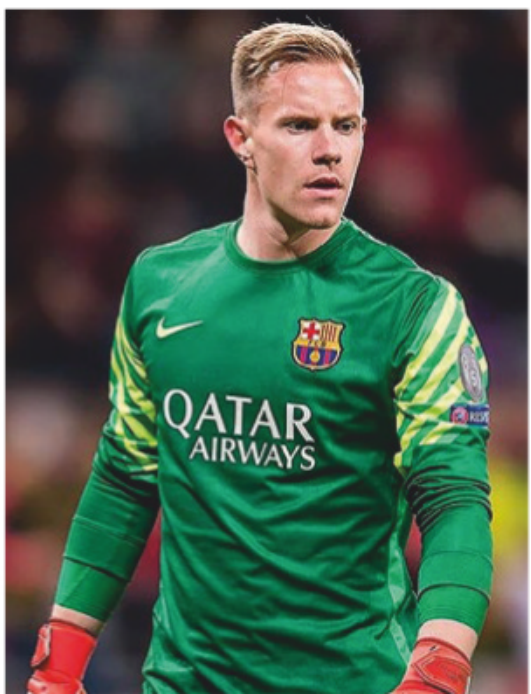
Klub/zemlja:

Barcelona/Njemačka

Dob: **27**

Vrijednost: **90,000.000 eura**

U srpnju je objavio da će sa život-
nom suputnicom Danielom Jehle
dobiti prinovu, a nešto prije toga su

dobre vijesti stigle i na profesional-
nom planu. Barcelona mu je krajem
prošle sezone produljila ugovor i na
taj način pokazala koliko je važan.
A nije sve bilo idealno nakon tran-
sfera iz Borussije Mönchengladbach
(2014.). Ter Stegen je predstavljen
kao nasljednik Víctora Valdésa, no
zbog ozljeda je pao u drugi plan,
a čak je i javno protestirao jer mu
tadašnji trener Luis Enrique nije
davao šanse. Dionice su mu pora-
sle tek kad je Claudio Bravo otišao u
Manchester City.

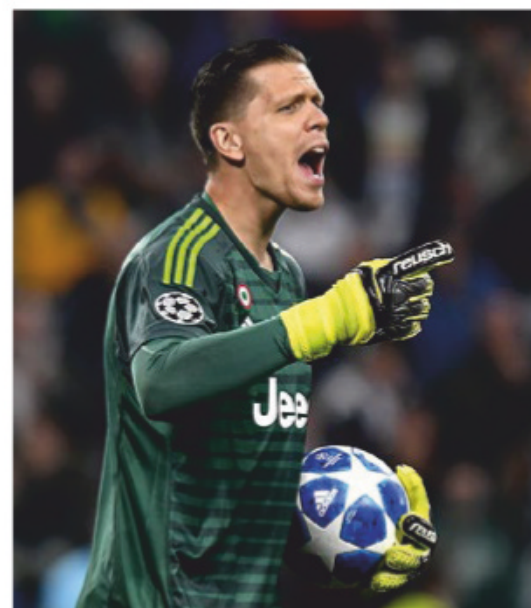
Proslavio se vrhunskim obranama
jedan na jedan, odličnom anticipaci-
jom igre, kao i milimetarski točnim
ispucavanjima. S Barçom ima već
13 trofeja, uključujući Ligu prvaka
2014./15., a s Njemačkom je osvojio
Kup konfederacija. S obzirom da mu
je 27, za očekivati je da najbolje tek
slijedi.

Wojciech Szczęsny

Klub/zemlja: **Juventus/Poljska**

Dob: **29**

Vrijednost: **35,000.000 eura**

Trebalo je puno vremena da neka-
dašnji član Arsenala na međuna-
rodnoj pozornici dobije afirmaciju
kakvu zaslužuje. Osim što su ga
usporavale ozljede, pa je u kraćim ili
dužim intervalima grijao klupu Fabi-
anskom i Ospini, na tapeti navijača i
medija znao se naći i zbog učestalih
kiksova i pada koncentracije. Kada
je Arsenal počeo koketirati s Petrom
Čechom, shvatio je da će opcije na
Emiratesu za njega ostati limitirane,
pa je sezone 2015./16. i 2016./17. pro-
veo na posudbi u Romi, opipavajući
teren za transfer u Juventus. Danas

Dominik
Livaković

Tko je Subašićev pravi nasljednik?

Dugi niz godina, još od Dražena Ladića i njegovog turnira
života u Francuskoj 1998., Hrvatska nije imala vratara koji bi
svojim obranama zaslužio pozornost na globalnoj razini.
Sve do prošle godine, kada je Danijel Subašić briljirao u
utakmicama nokaut faze na SP-u, posebno u raspucavanju
jedanaesteraca protiv Danske i Rusije, i postao jedna od
ključnih karika na putu do srebra. Hvalio ga je tada i veliki
Oliver Kahn, komentirajući da je „zračio nevjerojatnom
sigurnošću”.

Prošla je godina dana, Subašić se oprostio, a s mape je
nestao i u Monacu, gdje su ga tijekom prošle sezone mučile
brojne ozljede. U međuvremenu u reprezentaciji traje
interni natječaj za novog *portira*, čovjeka koji bi na duge
staze mogao preuzeti odgovornost i biti stup obrane
„vatrenih” kroz sljedećih nekoliko ciklusa.

I premda se u tu
utrku s najbolje startne
pozicije otisnuo
Splićanin Lovre Kalinić,
koji je Subašiću bio
rezerva u Rusiji, stvari
su se brzo promijenile.
Kalinića u Aston Villi
danas nema ni na klupi,
zadnju je utakmicu
branio još u veljači, a
izbornik Zlatko Dalić je
u posljednje dvije
utakmice (Wales, Tunis) povjerenje ukazao **Dominiku
Livakoviću i Simonu Slugi**.

Iako se očekivalo da će obojica tijekom ljeta realizirati
inozemni transfer, to je učinio samo Sluga (Luton), ali u
uloži „frontrunera” za mjesto na голу Hrvatske trenutno je
logičniji izbor ipak Livaković.

Prošle i ove godine Zdranin se odlično uklopio u
Dinamov europski procvat, pod vodstvom Nenada Bjelice
dodatno „nabildao” samopouzdanje, nedavno potpisao novi
ugovor, a na kraju krajeva i on ima iskustvo osvajanja srebra
iz Rusije, bez obzira što na SP-u nije odigrao ni minute. I s
obzirom da su mu tek 24 godine, Hrvatska bi se na njega
mogla oslanjati cijelo iduće desetljeće.

Simon Sluga

je oslonac „stare dame”, a vjeruje
mu i novi trener Maurizio Sarri, koji
je Gigija Buffona vratio da mu bude
mentor i podrška kad se stvari zahuk-
taju. „Već dvije godine s njime imam
odličan odnos, Gigi će odigrati važnu
ulogu”, kaže Poljak.

Pridodate li im još i Mattiju Perina,
koji je lani došao iz Genoe, nije pre-
tjerano reći da Juve danas raspolaže
jednom od najimpresivnijih vratarskih
škvadri. 📺

SIROVI VATROMET OKUSA

Šibenčanin **Darko Jurić** osnivač je *lifestyle* brenda Art of Raw, koncepta jedenja sirove veganske hrane. U ljetnim mjesecima njegova se kuhinja može kušati u zadarskom Gardenu, a tijekom cijele godine u splitskom *take-out* baru Food Factory

piše **IZABELA LAURA**

Nije lako naići na sugovornika koji vam u nešto manje od sat vremena želi i može ispričati svoju raskošnu životnu priču. Darko Jurić, osnivač *lifestyle* brenda Art of Raw, jedan je od tih rijetkih. Ovaj je svestrani Šibenčanin devetnaest godina proveo u Americi, živeći na obje obale, istočnoj i zapadnoj. Radio je kao konobar u nekim od najboljih restorana na svijetu, posluživao velika glumačka imena kao što su Al Pacino, Jack Nicholson i Marlon Brando, svirao bubnjeve u bendu, studirao nutricionizam i kinesku medicinu.

Za Playboy ga ne veže samo ovaj razgovor, već i njegov utemeljitelj Hugh Hefner: u Mansionu je igrao tenis i objedovao s Hefnerovim zečicama. Znatiželjan prema životu i

konstantno tražeći nove izazove i promjene, Jurić se ipak odlučio vratiti u rodnu Hrvatsku i uživati u njenim prirodnim ljepotama.

„Kada si na vrhuncu, mijenjaj”, kaže Darko i objašnjava kako na život gleda kao na valovitu krivulju u kojoj postoje usponi i padovi:

– Ponekad nas baš one naše najmračnije faze, mjesta kojih se bojimo, dovedu do onog na kojem trebamo biti – dovedu do svjetla.

Tako nekako ide i priča s jedinstvenim konceptom Art of Raw kojeg je osmislio i kojeg svakodnevno živi...

– Vjerujem da smo na Zemlju došli kako bismo stvarali i njegovali odnose s drugima, izrazili i živjeli neki svoj talent, brinuli se o sebi, tjelesno i mentalno te razvijali svoju

Iza vizualno primamljivih jela fantastičnih okusa – znamo jer smo i sami mnoge kušali – stoje godine eksperimentiranja u kuhinji u kojoj Jurić nema ni štednjak ni hladnjak

SNIMILA NIKOLINA MIMIĆ DUJMOVIĆ

SNIMIO DARKO JURIĆ

duhovnost, odnos naspram nečeg većeg od nas. Vjerujem u cjelovitost ljudskog bića, ne u etiketiranje – govori.

Iako mu je od početka središnja točka promicanje zdravlja, koncept jedenja (izrazito ukusne) sirove veganske hrane, s vremenom se pretvorio u *lifestyle* brend koji integrira gore navedene aspekte življenja.

SVE JE POČELO odlaskom u Ameriku kada je imao tek dvadeset godina. Na ovim je prostorima to bilo vrijeme mijena, netom pred raspad Jugoslavije, a Jurić je htio vidjeti svijet, upoznati nepoznato, doživjeti nova iskustva, ali i maknuti se iz okoline koja njegovom nemirnom duhu nije dopuštala da izrazi svoju kreativnost. Ima li bolje zemlje koja nudi tako korjenitu različitost od Amerike, zemlje snova u kojoj je imao rodbinu koja mu je pomogla dok se nije snašao.

Prva postaja bio je ni manje ni više nego New York i to Manhattan, na koji se, unatoč upozorenjima koja su stizala iz njegove bliže okoline, Jurić ipak odlučno preselio. Nisu ga brinule opasnosti koje nudio taj dio grada, on je htio biti u srcu središta svijeta. Vrhunska gastronomija, umjetnost, kulturna raznolikost, opcije...

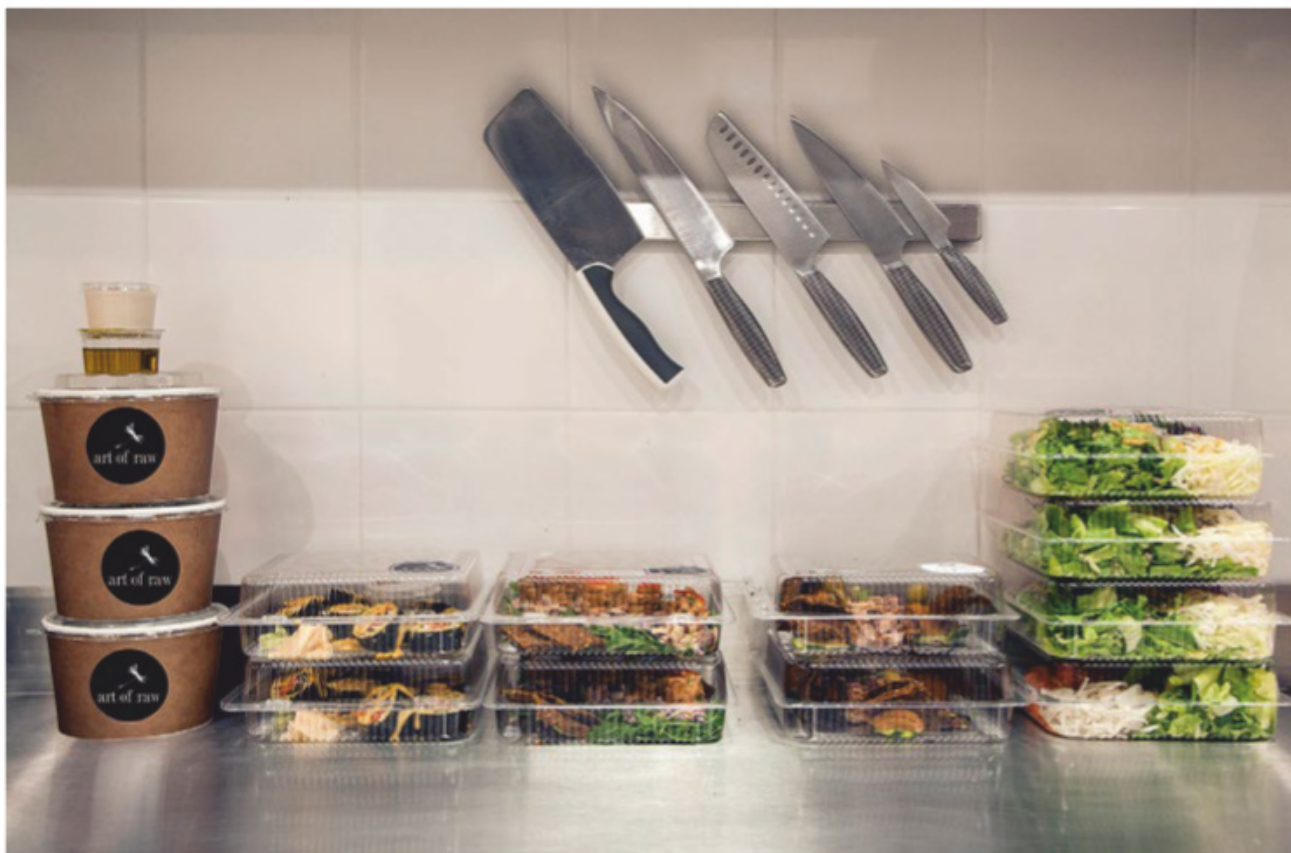
Nadobudan i pomalo bahat, kakav kaže da je u ranoj mladosti bio, onako tipično dalmatinski, Jurić je živio za glazbu i svirao bubnjeve u bendu – Frank Zappa, Led Zeppelin i Sex Pistolsi bili su njihov „dir“. Ipak, konkurencija je na Manhattanu bila prevelika:

– Glazbenici koje smo susretali na audicijama živjeli su svoju glazbu, a meni je to više bio tinejdžerski hir – prisjeća se.

No s obzirom na to da se od nečega mora živjeti, Jurić se okreće radu u restoranima i to onim vrhunskim, restoranima s Michelin zvjezdicama.

Istovremeno se pogoršavaju zdravstveni problemi sa želucem i crijevima, s kojima je i stigao u Ameriku nadajući se drugačijem pristupu liječenju te boljim rješenjima. Shvaća da mora napraviti neki zaokret. Na Manhattanu susreće ljude s potpuno drugačijim prehranbenim navikama od onih na koje je navikao kod kuće. Upoznaje se s konceptom vegetarijanske prehrane te se, iako teška srca, odriče pršuta i janjetine kako bi isprobao novi, bezmesni način prehrane.

– Moja se nedaća pretvorila u blagoslov, kako to često i biva, samo to ne vidimo jer smo orijentirani na bol koja postoji u trenutku i samo je se želimo riješiti. No ta bol signalizira da nešto u našem životu nije u redu, da nešto radimo krivo i da se trebamo mijenjati. Krenuti od uzroka, a ne samo liječiti simptome.

SNIMILA NIKOLINA MIMIĆ DUJMOVIĆ

Nakon što mu se s novim načinom prehrane vratilo zdravlje, Jurić nastavlja istraživati to područje u čemu mu mnogo pomaže i knjiga *Diet For New America*, autora Johna Robbinsa kojeg je i osobno upoznao. Iako nikada nije bio pobornik institucionalnog školstva, zapanjen utjecajem hrane na organizam upisuje preddiplomski studij nutricionizma te po završetku otvara privatnu nutricionističku praksu. Ubrzo priča o humanijoj i zdravijoj prehrani, prerasta u priču o novom, cjelovitijem načinu života.

Povezujući se s duhovnim institucijama u Americi, počinje razvijati interes prema holističkoj medicini te utjecaju psihe na fizičko zdravlje, temi koja je danas aktualna više nego ikad.

– Dobra hrana ne jamči zdravlje, ali je jako važan segment čovjekova života. Kao takva, hrana je bila moj primarni interes, no uskoro mi se, kroz sva ta iskustva do kojih me istraživanje o hrani dovelo, otvorila perspektiva svijeta.

Nakon što se zasitio života u New Yorku – da, i to je moguće! – seli se u New Jersey te nastavlja raditi kao konobar u luksuznim restoranima. Paralelno s tim poslom, Jurić,

sada stopostotni vegetarijanac koji meso ne može ni pomirisati, spašava sedamnaest životinja od klanja te osniva farmu.

ŽIVOT GA USKORO VODI daleko od životinja, u neku sasvim drugačiju američku priču, u čarobnu filmsku meku, Los Angeles, gdje dobiva posao u prestižnom hotelskom restoranu na Beverly Hillsu. Restoran je bio smješten tik do velike glumačke agencije koju su redovno posjećivala imena poput Brada Pitta, Jacka Nicholsona, Marlona Branda i Ala Pacina, pa su sa svojim agentima često ručali baš u restoranu u kojem je radio naš Šibenčanin.

– Sve sam ih upoznao, a na taj sam način susreo i Hughu Hefnera u čijem sam Playboy Mansionu igrao tenis, jeo finu hranu, ali i upoznao njegove zečice!

Osim velikih holivudskih imena o kojima kao dječak iz jednog malog grada u tad nepoznatoj Hrvatskoj, nije mogao ni maštati, u Los Angelesu se susreo i s konceptom sirove hrane:

– Moja promjena prehrane iz „svejedstva“ na sirovu vegansku hranu nije došla preko noći, išla je malo-pomalo. Prvo sam izbacio meso, zatim mliječne proizvode, a onda i ribu. S obzirom na moju filozofiju, „mijenjaj dok ti je dobro, a ne kad ti je loše“, sirova hrana bila je sljedeća smisljena stepenica u mom istraživačkom konceptu prehrane. A upravo Los Angeles je bio meka za sirovu hranu.

Grad anđela u tom je razdoblju pratio trend otvaranja restorana sirove hrane, stoga je Jurić imao priliku iskušati razne kombinacije okusa. Iako još uvijek pamti

Dvaput godišnje održava edukacije za chefove na luksuznim jahtama, a Art of Raw odveo je i u Afriku i na Karibe

SNIMILA JAGODA MIHANOVIĆ

svoj prvi sirovi *mousse* od čokolade koji je platio sedam dolara i rekao „nikad više”, kušajući hranu u drugim takvim restoranima vrlo je dobro shvatio koliko sirova hrana može donijeti: bogatstvo okusa, pravi gastronomski spektakl i – zdravlje.

Upravo je to aspekt na kojem Jurić, kroz svoj brend Art of Raw, danas inzistira: tanjur zdravlja uz vatromet okusa, prezentiran očima, ali i nepcu na iznimno privlačan način.

Osim važnosti kvalitetne usluge, gostu koji je uvijek na prvom mjestu, rad u vrhunskim konvencionalnim restoranima naučio ga je kakvog bi okusa vrhunska „spiza” trebala biti Ali i kako bi trebala izgledati. Sva ta znanja danas prenosi na svoj brend Art of Raw koji je pak u potpunosti njegova kreacija.

Iza vizualno primamljivih jela fantastičnih okusa – znamo jer smo i sami mnoge kušali – stoje godine eksperimentiranja u kuhinji u kojoj Darko nema ni štednjak ni hladnjak. Sva se jela spremaju od sirovih ili pak minimalno termički obrađenih namirnica u kojima takvim načinom pripreme ostaju sačuvani svi mikronutrijenti koji koriste čovjekovu zdravlju (vitamini, minerali, enzimi). Ne samo da je takva hrana dobra za naš organizam jer nam ne opterećuje probavni sustav kao procesuirana hrana, već itekako može zasititi, ali i oduševiti kombinacijom i ljepotom okusa.

– Učinkovitija probava, čistiji ten, mirniji san, više energije i kreativnosti, samo

su neke od prednosti konzumiranja sirove hrane – tvrdi Jurić.

Iako se u restoranskoj ponudi Art of Rawa mogu pronaći maštoviti i ponešto kompleksniji recepti za čiju je pripremu potrebno više vremena, za sebe i svoju obitelj, suprugu i poslovnu partnericu Anu i nedavno rođenu djevojčicu Emmu, priprema jednostavne obroke, prvenstveno salate bazirane na zelenom lisnatom povrću. Isto preporučuje i urbanom čovjeku današnjice koji živi ubr-

SNIMIO DARKO JURIĆ

zanim životom i nema puno vremena za taj itekako bitan aspekt života koji utječe na cjelokupno zdravlje.

– **ŠTO SE NAMIRNICA TIČE**, najbolje je držati se onoga što je u sezoni. Ako imate pristup tržnici i znate čiji su proizvodi doista domaći, kupite ono svježije što se u tom razdoblju nalazi na štandu. Pogotovo u ljetnim mjesecima kad ima svega. Probajte unijeti više voća, povrća, salata. Lisnato zeleno povrće je najviše nabijeno nutrijentima – ako ga jedete redovno neće vam nedostajati ni kalcija, ni magnezija, ni kalija kao ni ostalih važnih mikronutrijenata koji često izostaju iz prehrane suvremenog čovjeka.

Jedno od velikih pitanja koje muči svakoga tko razmišlja o veganskoj ili sirovoj prehrani jest kako dobiti dovoljnu količinu bjelancevina. Htjeli ili ne htjeli, bile one dobre za nas ili ne, o bjelancevinama pričaju svi, na ulicama, društvenim mrežama, u medijima. Sudeći po reklamama većine vodećih domaćih i stranih proizvođača prehrambenih proizvoda i dodataka prehrani, nemoguće je baviti se sportom bez dodataka prehrani koje sadrže dodatne izvore bjelancevina. Proteini nam, baš kao i ugljikohidrati i masti, nesumnjivo trebaju, no trebaju li nam zaista u tolikim količinama kako nam se nerijetko sugerira?

– To da nam treba više bjelancevina je najveća prijevara poslije šećera. Najveći problem današnjeg čovjeka, pored šećera

i procesuirane hrane, je eksces bjelančevina koje zakrčuju našu jetru i bubrege. Što više bjelančevina jedemo, to će jetra biti nezadovoljnija. To znači da ćemo i mi biti nezadovoljni jer naša jetra – smo mi. Kre-nimo s nečim što nije procesuirano, što nije teško i što je lako probavljivo. Prvenstveno tu mislim na dovoljan unos voća i povrća, orašastih plodova i sjemenki, algi, da ne kažem svemirske prašine i dodira srca, koji su zapravo najvažniji sastojci. Dobra riječ, ugodno društvo, kvalitetna glazba, dnevna svjetlost – to su pravi nutrijenti. Sve ovo ostalo, što mi podrazumijevamo pod nutrijentima, to su sekundarni nutrijenti. Dodir je nutrijent koji nam najviše nedostaje...

U SVIJETU U KOJEM je vremena za druge sve manje, a zahtjevi posla i života su sve veći, ne možemo, a da se ne zapitamo nije li Darko Jurić u pravu kada to kaže. Prisutnost drage nam osobe, zagrljaj i ljubav, hrane nas i ispunjavaju na drugi način, a brojne su studije pokazale kako nam baš dodir za nas prave osobe (primjerice, zagrljaj u trajanju od barem 20 sekundi) može smanjiti razinu stresa u organizmu.

No, ljudi su bića sklona navikama i potrebna je velika snaga volje da one koje nam nanose štetu zamijenimo s nekim boljim navikama. Često je potrebno veliko crveno upozorenje da bismo uvidjeli kako nešto u svom životu i u svom pogledu na svijet moramo mijenjati, počevši od načina na koji kreiramo dnevni raspored, preko liste životnih prioriteta za određeno razdoblje, pa do hrane koju konzumiramo. Možda bi pametnije bilo stati u trenutku kada se jave

Upoznao je Brada Pitta, Jacka Nicholsona, Marlona Branda i Ala Pacina, susreo i Hugh Hefnera u čijem je Playboy Mansionu igrao tenis i družio se sa zečicama

prvi simptomi, a ne čekati da boljke suvremenog čovjeka koje uglavnom pogađaju probavni sustav, uzmu maha i dovedu nas pred gotov čin, točke s koje više nema povratka.

– Da bismo spasili ovaj naš planet, moramo početi razmišljati svojom glavom i promijeniti navike koje nisu dobre ni za nas, ni za okoliš. No, uglavnom se ne možemo riješiti neke loše navike, bez da na njeno mjesto postavimo neku novu.

Velike se promjene ne događaju preko noći i jednom filmskom gestom. One su rezultat niza malih koraka, sitnih izmjena koje provodimo kroz neki period, nekad kraći, nekad duži, ovisno o tome koliko smo za neku naviku emocionalno vezani i koliko joj važnosti pridajemo. Stručnjaci kažu kako je za riješiti se srednje kompleksne navike i na njeno mjesto postaviti novu, potrebno oko tri tjedna. Naravno, vrlo je teško procijeniti točnu količinu vremena, jer svaki je čovjek jedinstven.

Dobro to zna i Darko Jurić koji je iz svog života odlučio izbaciti sve toksine na koje može utjecati. Kreira nove recepte, širi svoj brend, kuha, podučava, voli. Radi ono što ga ispunjava i svoj je posao koncipirao na takav način da se sve okreće oko njegovog života, a ne život oko posla. Puno je vremena, otkrivanja svijeta i rada na sebi za to bilo potrebno, bilo je na tom putu padova, poslovnih i privatnih, no Jurić je životu i ljubavi uvijek davao novu šansu, uvijek je išao prema naprijed jer se u životu samo u tom smjeru i može ići. I trideset godina nije bio kod liječnika!

U SKLOPU SVOG BRENDA, dvaput godišnje održava edukacije za *chefove* na luksuznim jahtama, a Art of Raw odveo ga je i u Afriku i na Karibe. Sljedeća postaja je Beč u koji se, najvjerojatnije, uskoro i seli s obitelji na neko vrijeme.

Tostada, *raw* burger i *raw* pizza, punjene gljive, norimaki, kroketi od kukuruza, tiramisu i ostala jela spravljena po Art of Raw recepturi možete tijekom ljetne sezone pronaći u zadarskom *lounge* baru Garden, dok ćete u novootvorenom *take-out* baru Food Factory u Splitu, Darkove sirove poslastice moći jesti tijekom cijele godine. Također, tu je i nova (ne)kuharica „RAW – sirove delicije” čije ćemo hrvatsko izdanje uskoro imati prilike kupiti u knjižarama.

U vremenu u kojem sve više ljudi od ranih dana obolijeva, u kojem većina jedva funkcionira pod egzistencijalnim i pritiscima vlastitih očekivanja zaboravljajući što to znači biti u životu i imati život u sebi, Darko Jurić predstavlja primjer osobe koja je odabrala slijediti sebe, preko kopna i mora, u dobru i u zlu. Promijenio je ono što se promijeniti da, a ono na što ne može utjecati, pustio je da se zbiva kako već treba.

To je, i nama se čini, jedini pravi način na koji možemo iskusiti sreću i pronaći ono što se ponekad u ovom nesigurnom životu čini nemoguće – mir i ispunjenje, a tako i osjećaj zadovoljstva sa samim sobom.

SNIMILA ANA JURIĆ

SUNSET TERRACE BY L'AROMA (PODSTRANA)

Vrhunska gastronomija u jedinstvenom ambijentu

VEČERA NA KROVNOJ TERASI **BOUTIQUE HOTELA „SPLIT”**, VEČERU PRETVARA U NEZABORAVAN DOŽIVLJAJ KOJI ĆE PROBUDITI SVA VAŠA OSJETILA

SUNSET TERRACE by L'Aroma je *fine dining* koncept koji uz vrhunske namirnice, uslugu i umijeće kuhanja zajedno s činjenicom da se nalazi na krovnoj terasi boutique hotela „Split”, večeru pretvara u nezaboravan doživljaj koji će probuditi sva vaša osjetila.

Svakim danom (osim ponedjeljka) s početkom u 19:30 sati započinje gastro igra u kojoj su u glavnoj ulozi jela pripremljena od *chefa* Šimuna Divića na maštovit način koji zadovoljava najsofisticiranija nepca.

Ono što upotpunjuje priču su, osim profesionalnog serviranja, pomno odabrana vina

prilagođena svakom jelu na meniju bilo da se radi o pačjim prsima *sous vide*, sipi, kame- nicama...

S maksimalno postavljenih šest stolova, Sunset terrace by L'Aroma pruža ekskluzivnu i elegantnu atmosferu s očaravajućim pogledom na more i na zalazak sunca.

Ako ste u prilici, svakako posjetite Sunset terrace by L'Aroma, rezervirajte mjesto pod zvijezdama na 099 700 4000 i pripremite se na jedinstveni gastronomski doživljaj u ambijentu kojeg ćete se i te kako rado sjećati! 🍷

FOIE GRAS MEDALJONI S PIREOM OD JABUKA

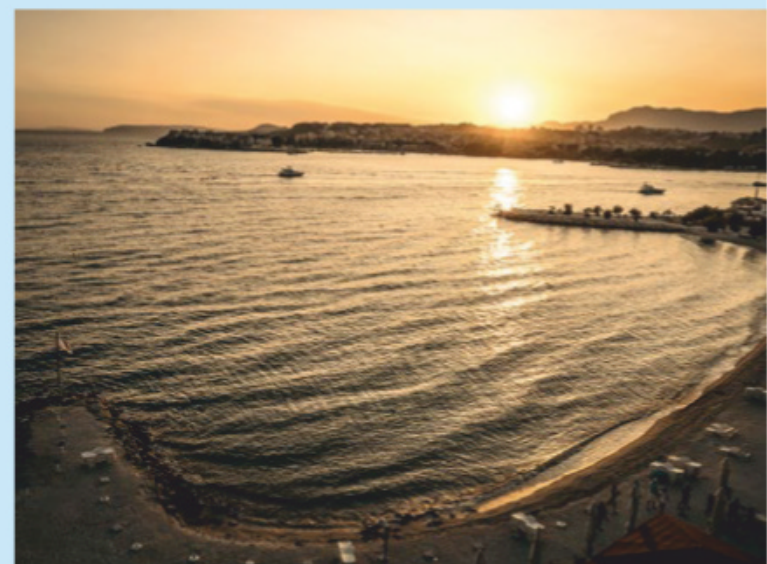
Priprema

Pire od jabuke:

Oguliti zelene jabuke te narezati na ploške, zatim staviti u vodu sa limunom. Otopiti maslac u tavi, zatim dodati jabuke, vodu, sol i malo šećera. Smanjiti vatru kad prokuha, pa dodati jabučni ocat. Kada većina vode prokuha – izmiksati.

Varenik:

Reducirati na 70% i pustiti da se ohladi. Medaljone staviti na ugrišanu tavu, zatim tostirati sa obje strane, pa staviti na papir da upije višak masnoće. Posoliti. Lješnjak ispeći, oljuštiti i posuti po tanjuru. Poslužiti uz rosé vino s izraženom voćnom aromom.

Labirintom SVIJETA SIREVA

Deset je sireva koje bi trebao poznavati svaki njihov ljubitelj – mozzarella, cheddar, ementaler, parmigiano reggiano, feta, brie, roquefort, taleggio, gruyere i manchego

piše **VELIMIR CINDRIĆ**

Kad čovjek u nekoj dobro opskrbljenoj delikatesi stane pred vitrinu sa sirevima, neće mu biti lako. Mnogi će izgledati primamljivo, dosta njih zanimljivo, a neki i čudno.

U slučaju ponajboljih trgovina sirevima, recimo u Parizu, Londonu ili New Yorku, čak će i profesionalni *chef*, kao i najiskusniji gurmanski osjetiti nelagodu. Naime, raspon stilova, tekstura i teško izgovorljivih imena učinit će se poput nerješivog labirinta. Kako onda riješiti ili zaobići sve te zagonetke i domoći se slasnog zalagaja?

Podimo od poznatoga. Svi znamo da su vino i sir vječni par, nešto poput aspirina i bolova. Nadalje, mnogima je poznata činjenica da

samo Francuzi imaju 365 vrsta sireva, kažu po jedan za svaki dan u godini (zapravo ih je oko 400, ali 365 je zgodna brojka za sentence poput spomenute), dok ih Japanci imaju tek nekoliko.

Ono što je manje poznato jest da je od više tisuća vrsta sireva koje postoje u svijetu, kategorizirano njih točno 1831. Da bi sve ipak bilo jasnije, stručnjaci ih dijele na sedam do deset tipova.

Odlučimo se za najjednostavniju od tih podjela: sedam tipova sira razvrstanih prema njihovoj kori s nekim od poznatijih namirnica. Oni popisuju sljedeće – svježi (*ricotta*, *feta*...), prirodne kore (*sancerre*, *chabichou*, *crottin de chavignol*...), meki bijeli (*camembert*, *brie*...), polutvrđi (*edam*, *pont l'évêque*, *tomme de savoie*...), tvrdi (*parmigiano reggiano*, *cheddar*, *gruyere*, *manchego*...), s plijesni (*roquefort*, *gorgonzola*, *stilton*...) i aromatizirani (*cornish yarg*, *gouda s kimom*, *stilton s marelicama*...).

Ako vas i to zbunjuje, jer i među primjerima ima dosta nepoznanica, ne brinite se. Činjenica je da se različiti sirevi proizvode u različitim područjima širom svijeta, i to najrazličitijim metodama, i upravo to stvara svu tu kakofoniju u svijetu sireva.

Osim navedene temeljne podjele, ti su sirevi vrlo različiti i okusom, bojom, mirisom, teksturom, stupnjem tvrdoće, sadržajem i vrstom plijesni, kao i vijekom trajanja.

Da bismo stvari još više pojednostavili, možemo reći da ima deset sireva koje bi trebao poznavati svaki njihov ljubitelj

Mozzarella je ključna za dobru pizzu

Cheddar se nekad proizvodio samo u Engleskoj

– mozzarella, cheddar, ementaler, parmigiano reggiano, feta, brie, roquefort, taleggio, gruyere i manchego.

Naravno, ima ih i više, ali tu smo se ograničili samo na neke tipične primjere, a vodili smo brigu i o tome da se većina njih mogu redovito naći i u nas.

Mozzarella je svima dobro poznata kao originalni sastojak svake pizze, pa i površnji gurman zna da postoji ona od pasteriziranog ili, poželjnije, nepasteriziranog kravljeg i, još bolje, od bivoljega mlijeka te kremasta burrata (mješavina mozzarelle i vrhnja).

Cheddar je tvrdi sir od pasteriziranog kravljeg mlijeka koji se nekad proizvodio samo u Engleskoj. Kao mlađi ima mrvljivu teksturu, a starenjem tamni i dobiva na jačini okusa.

Ementaler se proizvodi u središnjim dijelovima Švicarske od nepasteriziranog

kravljeg mlijeka, tvrde je teksture i poznat po velikim okruglim rupama koje nastaju tijekom fermentacije (spada među sireve koje je najteže raditi).

Na **Parmigiano Reggiano** (parmezan) ne treba trošiti mnogo riječi, osim da se original nešto razlikuje od verzija Grana Padano (šire područje nastanka) te da postoje verzije od 12 mjeseci do 36 mjeseci starosti. Njegove izražene karamelne i orašaste note sjajno odgovaraju uz talijanske salate, tjestenine, rižota i juhe.

Fetom se može zvati samo sir nastao u šest grčkih pokrajina (ostalo je sve á la feta), a radi se o siru od pasteriziranog i nepasteriziranog ovčjeg ili kozjeg mlijeka, čija tvrdoća i tekstura variraju od pokrajine do pokrajine, ali i prema starosti sira. Žestina i slanoća fete neophodna je za originalni okus grčke salate i spanakopite (grčka pita od špinata).

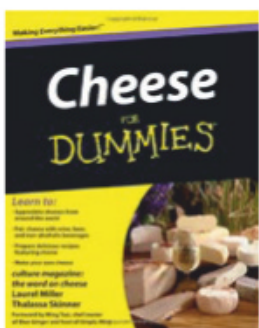
Neki ju rabe i na pizzama, a njezin je okus nenadmašan s maslinovim uljem, pečenim paprikama i oraščićima. K tome, fino se sparuje s pivom i nekim vinima (rosé pjenušci, sauvignon, grčki assyrtiko).

Brie je možda najpoznatiji francuski sir, miljenik tamošnjih kraljeva. Meke je teksture, a ime mu dolazi od pokrajine, originalne regije njegova nastanka. Proizvodi se od napasterizirana kravljeg mlijeka, blijede je boje s natruhama sive pod korom, a okus mu varira ovisno o dodanim sastojcima tijekom proizvodnje. Brie je desertni sir i služi se na sobnoj temperaturi.

Talijanski Bergamo kolijevka je čuvenog **taleggia**, mekog sira koji se njeguje pranjem kore. Karakterizira ga oštar miris te začudno blag okus, s neobično voćnim notama. Ime je dobio prema alpskoj dolini u blizini Bergama, gdje se proizvodi još od starorimskih

KNJIGE KOJE TREBA PROČITATI SVAKI LJUBITELJ SIRA

Za ljubitelje sireva postoji bezbroj knjiga koje se bave tom temom. Iz obilja naslova izabrali smo pet koji mogu zainteresirati početnike i eksperte. Svi naslovi predstavljaju zabavno i zanimljivo štivo koje će značajno unaprijediti znanje svakog gurmana.

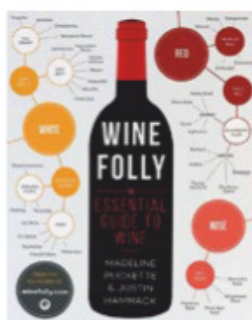
Cheese for Dummies

Knjiga se bavi temeljnim izrazima, tipovima, vrstama mlijeka, sirevima prema zemljama i sličnim. Uključuje i mnoge savjete za kupnju. Odlično za početnike!

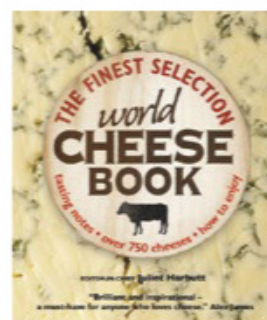
Mastering Cheese: Lessons for Connoisseurs from a Maître Fromage

Naslov govori sve. Knjiga namijenjena ljubiteljima sira koji žele postati pravi znalci, i to posredstvom lekcija Maxa McCalmana, autora brojnih izdanja posvećenih siru i savjetnika vodećih njujorških restorana.

Wine Folly: The Essential Guide to Wine

Pravi znalac sireva mora poznavati i svijet vina. Knjiga u svim poglavljima, između ostaloga, podučava i kako savršeno sparivati vina sa sirevima iz čitava svijeta.

The World Cheese Book

Knjiga koja čitatelja vodi stotinama različitih mirisa, okusa, tekstura i boja sira, kao i zemljama i svijetom životinja koje daju mlijeko. Savršen vodič.

Cheese and Culture: A History of Cheese and its Place in Western Civilization

Sir je nerazdvojivo vezan uz povijest i kulturu. Ova jedinstvena knjiga vodi čitatelja kroz 9000 godina povijesti sira.

Ementaler prepoznamo po okruglim rupama

Parmigiano Reggiano za salate, tjestenine...

vremena (spominju ga Ciceron i Plinije Stariji). Koncem 19. stoljeća, proizvodnja se iz doline raširila lombardijskom ravnicom na jugu. Taleggio je sjajan nariban na salatama, posebno onima od radiča ili rukole, kao i na brusketama s rajčicom i začinima. Idealan je za topljenje, pa se često rabi i u rižotima i na palenti. Postoji i oštija varijanta – taleggino.

Roquefort je sir od ovčjeg mlijeka iz južne Francuske i zajedno s bleu d'auvergneom, danabluom, stiltonom i gorgonzolom jedan je od najpoznatijih sireva s plavom plijesni (u Francuskoj je poznat kao „kralj sireva”). Premda se slični sirevi proizvode na mnogo mjesta, roquefortom se mogu zvati samo oni sazreli u prirodnim pećinama Combalou u pokrajini Roquefort-sur-Soulzon.

Radi se o mrvljivome bijelom siru oštra okusa, bogato prošaranome plavom plijesni (izraženi okus maslačne kiseline), koji nema kore. Tipični kolut teži između 2,5

DOMAĆI ADUTI

I svaki kraj Hrvatske među sirevima ima svoje adute kojima se ponosi. Ako nekad popularni sirevi dijela Podravine – **čebričnjak** i **nabiti sir**, danas jedva da i postoje, drevni **kuhani sir** bjelovarskog kraja itekako je živ, dok se posljednjih godina ubrzano obnavlja i proizvodnja tamošnjeg stožastog sira po imenu **kvargl**. Poznate su i podravske **prge**, slični stožasti sirevi od svježeg sira koji se suše, često uz dodatak mljevene crvene paprike.

Tradicionalni **svježi kravliji sir** karakterističan je za Zagorje, Prigorje i Slavoniju. U Istri, gdje je češći uzgoj ovaca, najpoznatiji su **istarski ovčji sir**, bogat aromama pašnjaka prepunih aromatičnim biljkama i travama, te **ćićki sir** koji se proizvodi na obroncima Ćićarije.

I **krčki sir** poznat je po aromama pašnjačkog

začinskog bilja (ružmarin, smilje i kadulja), dok se creski ovčji sir čuva u drvenim sanducima. Od otočkih sireva ističu se još i **rapski**, **paški** (o njemu niže), **olipski** i **brački**.

Lika je poznata po **škripavcu**, siru od kravljega mlijeka (rjeđe od ovčjeg ili mješavine), koji se jede isključivo svjež, jer nakon tjedan dana gubi svoju glavnu karakteristiku – škripavost pod zubima. Pod zubima škripi i **tounjski sir**, dimljena kravlja poslastica zlatnosmeđe kore i oblika pogače, koji se proizvodi na području Tounja. Zvijezda Like je i **basa**, svježi meki sir od kravljeg ili miješanog ovčjeg i kravljeg mlijeka, koji se obično služi uz tradicionalne ličke police od krumpira, proju i poparu.

Sir iz mišine, tradicija Dalmatinske zagore, Velebita i dijela Like, čuva se u ovčjim, janječim ili kozjim

mješinama, pa mu je miris izražen i vrlo cijenjen.

Dubrovački sir je tvrdi ovčji, i to mekane kore, jer se tijekom zrenja pre-mazuje maslinovim uljem. **Sir iz ulja**, inače, je drevna tradicija Dalmacije i njezina zaleđa.

Ipak, najveća zvijezda hrvatskih sireva je **paški sir**, delicija koja se, kad je majstorski proizvedena, s lakoćom nosi sa svjetskim velikanima. Proizvodi se od mlijeka autohtone pasmine paške ovce koja se uzgaja i hrani na otvorenim pašnjacima otoka, bogatim dobro osoljenim aromatičnim biljem, što siru daje jedinstvenu aromu i karakterističan okus. Zrnate je strukture koja se pri jelu mrvlji i topi u ustima.

Premda je paški sir zreo za pet mjeseci, sjajno mu odgovara odležavanje, kojim se razvijaju novi, vrlo kompleksni okusi.

Najveća zvijezda hrvatskih sireva je paški sir, delicija koja se, kad je majstorski proizvedena, s lakoćom nosi sa svjetskim velikanima

i 3 kilograma i ima debljinu od oko 10 centimetara.

Gruyere je polutvrđi sir od kravljeg mlijeka koji je ime dobio prema švicarskome selu iz kojeg potječe. Kora mu je smeđa, a njegovu tvrdu i pomalo zrnatu teksturu

Brie je desertni sir

karakteriziraju rupice. Okus mu najprije vuče na voće, da bi ga poslije prekrpio izraženi orašasti. Rabi se u salatama i juhama te s tjesteninom, a sjajno se sparuje s pivom i bijelim vinima.

Španjolski favorit je **manchego**, sir od ovčjeg mlijeka iz pokrajine La Mancha, koji može biti zreo od 60 dana do dvije godine. Tvrd je, bogate teksture i često ima malih, neravnomjerno raspoređenih zračnih džepova. Boja mu varira od bijele do žućkaste, a kora od žute do smeđkaste. Ima vrlo izražen okus, ali ne i prejak te finu pikantnost, a u ustima ostavlja tipični okus ovčjeg sira.

Ako je stvar sada jasnija, ljubitelj sira može istraživati dalje, već prema svojim preferencijama. Primjerice, ako mu se sviđa cheddar, može kušati engleski i američki, blaži ili pikantniji..., a potom istraživati slične sireve od kravljeg mlijeka te otkrivati nove, manje poznate rođake cheddara, kao što su cheshire, red leicester, hafed i laguiole.

Taleggio je meki sir kojem se kora pere

Roquefort je sir od ovčjeg mlijeka s plavom plijesni

Naime, opisani tipični sirevi polazna su točka za veće skupine, poredane prema različitoj jačini okusa, što će gurmana dovesti do novih grananja i – novih užitaka. Princip je to koji je u svijet sira donesen iz jednako kompliciranoga svijeta vina, gdje neke preferencije prema sortama vode k određenim vinima, kao i dalje.

Nije čudno, jer gurmani vole istraživati i otkrivati novo. I dok su starije generacije zastajale na, recimo, sirevima kao što su Parmigiano Reggiano ili brie, jer su im bili dobro poznati, moderni gurman rabbit će novu metodu, ići dalje i stalno otkrivati nešto novo.

Evo kako to izgleda konkretno. Ako vam se, primjerice, posebno sviđa mozzarella, trebate probati paneer, mascarpone, burratu, halloumi, stracchino..., odnosno jednostavne i kremaste svježije sireve bez čudnih stajskih mirisa. Uz to treba znati da takvi sirevi lijepo odgovaraju uz dimljenu ribu, a od pića – uz kavu.

Ako vam je drag brie, vjerojatno će vam se svidjeti i saint andre, brillat-savarin, robiola bosina, bucheron, cremont, st. albans, camembert de normandie..., jer se također radi o mekim, mazivim sirevima bijele kore

i okusa u rasponu od onih poput maslaca, preko biljnih do onih gljiva. Sjajni su s krekerima, suhim višnjama i rukolom, a od vina najbolje im odgovara chardonnay koji nije odležan u *barriqueu*.

Po istome principu, kome se sviđa roquefort, osim već navedenih uz opis tog sira, valja probati i saint agur, saga, blu di bufala, bleu de berger, stilton, queso de valdeon..., premda se radi o jako raznolikoj porodici koja ima raspon od blagih do oštih te kremastih do mrvljivih sireva.

Ako vam se dva-tri ne svide, ne znači da vas neki drugi neće oduševiti. Odlično ih prate stout pivo, a od vina rizling i muškati.

Ako vam se dopada taleggio, kušajte i dorset, quadrello di bufala, schloss, brick, munster, vacherin mont d'or... Kao i u slučaju mekog, ljepljivog i „smrdljivog” taleggija, ne dajte se smesti, jer su im umami okusi fantastični – od onih koji vuku na slani maslac do onih pršuta i jakih juha. Izvrsno ih prate rajnski rizling i mirisni traminac.

Ljubitelje manchega taj će sir uputiti na više sličnih – queso de murcia, pecorino toscano, pecorino romano, madeleine, gabietou, pastore..., koji svi najprije imaju

fini biljni okus koji polako prelazi u orašasto karamelni.

Ti su sirevi toliko izražajni da ih je najbolje jesti same, možda tek sa sirom od dunja, bademima ili orasima, a lijepo će ih pratiti crno pivo ili merlot.

Već smo spomenuli kojim sirevima vodi ukus ljubitelja cheddara. Sve navedene sireve te skupine objedinjuje elastična, konkretna i ponekad mrvljiva tekstura, dok će uz njihov bogati okus odgovarati *cider*, *stout* piva (Guinness) te domaće Tomislav pivo.

Oni koji vole ementaler i gruyere oduševit će različiti primjeri velike obitelji tomme. Riječ je o sirevima alpskoga tipa, kuhani i prešani, dakle tvrdi, ali ne previše. Njih krasi slatki orašasti okus i laka topljivost, a lijepo idu uz belgijsko *ale* pivo, vino *sherry* i espresso.

Na koncu, ima i sireva koji ne spadaju nikamo – od mekih francuskih kozjih, preko prilično kiselih portugalskih, do vrlo slatkih norveških kozjih. No, to su već udaljenije stvari, za kojima će posegnuti iskusniji ljubitelji sira.

Ne znači da ih i drugi ne trebaju kušati. Možda netko slučajno naleti na svog životnog favorita. 🍷

Gruyere potječe iz istoimenog švicarskog sela

Španjolski favorit je – manchego

„Mlada damo, rekao sam ruke na HAUBU!”

Zasladite svoj seksualni život

piše DIANA BARTOLIĆ

Ovdje padaju u vodu sva upozorenja vaše majke. Jer ako ćete se pridržavati onih „ne igray se s hranom” i „ne jedi u sobi” propustit ćete mnogo slasnih užitaka. Naravno, govorimo o seksualnim igricama s hranom u dvoje...

Seks i hrana vrlo su ukusna kombinacija, samo trebate znati s kojom hranom se igrati. Ovdje padaju u vodu sva upozorenja vaše majke. Jer ako ćete se pridržavati onih „ne igray se s hranom” i „ne jedi u sobi” propustit ćete mnogo slasnih užitaka.

Naravno, govorimo o seksualnim igricama s hranom u dvoje. Možete vi pokušati i sami, ali vjerujem da je jedenje čevapa s lukom u krevetu puno manji užitak od lizanja meda s gole kože vaše drage.

Svi vjerojatno znate za poznatu scenu iz filma „Devet i pol tjedana” kada Mickey Rourke kockicom leda prelazi po vrelom tijelu Kim Basinger dok se ona potpuno prepušta neizvjesnosti dodira te hladne i mokre kockice, a pritom njeno tijelo drhti od uzbuđenja.

Ta toliko strastvena i senzualna scena sigurno vas je nagnala na pomisao da bi ju trebalo sprovesti u djelo u stvarnom životu. Pa što još čekate? Rujan je, ljeto je na odlasku, ali još uvijek je odlično vrijeme da ledenom kockicom svoju dragu dovedete do ludila i iskusite kako led itekako može podići temperaturu do vrhunca. No, nije, naravno, sve u toj maloj ledenoj kocki...

ZAŠTO NE BISTE umjesto kolača poslije ručka uživali u nešto drugačijem, slatkome, putenom desertu? Preljev od čokolade. Ili jagode. Ili karamele. Ili neki drugi vama najdraži. Odvedite svoju dragu u krevet i uzmite sa sobom čokoladni preljev. Nježno prelijte čokoladom bradavice, a zatim ih ližite i ljubite dok jezikom niste počistili svu čokoladu. Nastavite s dodavanjem, a zatim i lizanjem čokolade po trbuhu, malim usnama, klitorisu... Igrajte se da vidite koliko ste precizni: s visine istisnite malo preljeva i pokušajte pogoditi pupak.

Imajte samo na umu da ne pretjerate, tek nekoliko kapi bit će dovoljne za nekoliko minuta igranja.

Nikako nemojte biti sebični, već ravnopravno podijelite desert

s partnericom. Neka i ona uživa u slatkome preljevu s vašeg tijela, a lizanje pimpača s preljevom imat će sasvim novu dimenziju užitka i za vas i za nju. Nakon ovog čokoladnog deserta sigurno ćete morati mijenjati posteljinu, no nećete požaliti...

Umjesto čokoladnog preljeva, možete koristiti šlag u spreju, tekući med, sladoled ... Slatko je ovdje najbolji izbor, pa dajte mašti na volju. Važno je samo da bude ukusno, tekuće ili da se može jednostavno nanositi na tijelo te da uživete u stapanju okusa s požudom i strašću koje će vas prožeti.

A ŠTO AKO STE kojim slučajem osoba koja nikako ne voli slatko? Vodite zdrav život? Ili ste više za ipak malo konkretniji zalogaj?

Kada na izlasku iz puberteta i pretvaranja u mladu ženu odrastate uz seriju „Seks i grad” postanete seksualno vrlo otvorena osoba. A najzanimljiviji prizori seksa urežu vam se u pamćenje i čekaju na ostvarenje. Jedna od takvih scena je ona u kojoj je Samantha pripremila rođendansku večeru za svog dečka: gola je legla na stol i na ključnim mjestima svoga tijela poslužila sushi.

Pa zašto biste vi morali prljati tanjure umjesto da večerate jedno s drugog? Sushi, kanape, tartufata, tartar... birajte. Ne moram ni napominjati da nećete birati hranu kojom se možete opeći, kao i to da treba izbjegavati ljuto.

Voće "poslužno" na čvrstom tijelu slađe je od najslađe torte. Kriške banane na bradavicama, trešnje na trbuhu, bobica ribiza u pupku, jagode na bedrima, nježne maline koje u slatkome trokutu prekrivaju ono najslađe...

A kad ožednite nema potrebe da koristite čaše. Vino i šampanjac najukusniji su kad dodiruju tijelo koje drhti od uzbuđenja.

Ideja i kombinacija seksa i hrane može biti milijun. Jedino što morate je opustiti se, dati mašti na volju i uživati svim svojim osjetilima. 🍷

SEKSTET ZA LIBIDO

Osim što se s hranom možete itekako igrati za vrijeme seksa, postoji još jedna vrlo važna povezanost seksa i hrane; govorimo, naravno, o afrodizijacima. To su tvari koji potiču spolni nagon i seksualnu želju, a dobar dio njih nije nimalo teško nabaviti. Za vas smo probrali njih šest:

KAMENICE

Legenda govori da je Casanova jednom zaveo djevicu klizeći kamenicom od svojih do njenih usana. No, stvarnost kaže da osim što su iznimno bogate cinkom, mineralom važnim za proizvodnju testosterona i sperme, ove školjke povećavaju i dopamin, kemijski spoj u mozgu koji povećava seksualnu želju.

MACA

Korijen ove biljke od kojeg se radi poznati čaj, u Peruu je poznat i kao prirodna viagra – povećava razinu energije, libido, izdržljivost i plodnost.

SMOKVE

Osim što prerezane na pola izgledaju iznimno primamljivo, bogate su aminokiselinama koje jačaju razinu seksualne energije i libido.

TARTUFI

Ovaj rod gljiva neodoljiva okusa i mirisa oduvijek se je smatrao moćnim afrodizijakom. Ipak, znanstvenici su to tek nedavno i dokazali otkrivši da u tartufima ima feromona, kemijske tvari koju izlučuje ljudsko tijelo, a koja potiče seksualnu aktivnost.

CHILI

Ljute papričice povećavaju razinu testosterona i libido te otpuštaju endorfin – hormon sreće.

LUBENICA

Jedna od najdražih ljetnih voćnih poslastica djeluje na krvne žile poput viagre i povećava libido.

**Nakon
čokoladnog
deserta sigurno
ćete morati
mijenjati
posteljinu, no
nećete požaliti...**

SHOP THE RABBIT.

One-of-a-kind products.

The official site for Playboy clothing,
exclusive collections, accessories, and more.

VISIT PLAYBOYSHOP.COM

PLAYBOY INTERVJU

Igor Rudan

*Na pragu pedesete godine života, Igor Rudan sakupio je impresivnu kolekciju profesionalnih uspjeha, no još je uvijek prepun ambicija i neostvarenih snova, i čini se – sudeći prema odgovorima koje nam je dao – da su najbolje godine tek pred njime. Razgovarao **Darko Vlahović***

Jedan je od naših međunarodno najpoznatijih i najcitiranijih znanstvenika. Direktor je Centra za globalno zdravlje na Sveučilištu u Edinburghu, stručnjak za međunarodno zdravstvo i genetska istraživanja u medicini, autor ili koautor više od 500 znanstvenih radova; redovni je član Kraljevskog društva u Edinburghu i međunarodni član Kineske akademije znanosti.

Sveučilišta na kojima je godinama radio ove su mu godine dodijelila svoja najviša priznanja: Sveučilište u Splitu dodijelilo mu je počasni doktorat, a Sveučilište u Edinburghu Rektorovu medalju za izvanredni doprinos.

Prema Google Scholaru, u znanstvenoj literaturi citiran je više od 100 tisuća puta, no čini se da bi Igor Rudan (48), kako nam je otkrio u vrlo osobnom razgovoru za Playboy, bio najsretniji kad bi napisao samo jedan genijalan roman.

U međuvremenu piše znanstveno-popularne knjige koje su odlično prihvaćane u javnosti: nakon „Točne boje neba” i „Zlog zraka”, uskoro mu izlazi i treća, „U zemlji klanova: Razmišljanja o prilagodbi u 21. stoljeću”.

Rudan svakako nije od onih ekscentričnih znanstvenika u bijelim kutama koji po čitave dane ne izlaze iz svojih laboratorija, baveći se svojim istraživanjima i ne obazirući se na čitav svijet. On je svjestan da je znanost ovdje zbog ljudi, a ne obratno, i neumorno radi na tome da znanost izađe iz laboratorija i ode među ljude, pozitivno utječući na njihove živote.

Na pragu pedesete godine života, Rudan je sakupio impresivnu kolekciju profesionalnih uspjeha, no još je uvijek prepun ambicija i neostvarenih snova, i čini se – sudeći prema odgovorima koje nam je dao – da su najbolje godine tek pred njime.

PLAYBOY: Rođeni ste u Zagrebu 1971. godine, u obitelji podrijetlom s Hvara i iz Primorja. Prisjetite se svog djetinjstva i mladosti; kako je bilo odrastati u Zagrebu sedamdesetih i osamdesetih godina prošlog stoljeća?

RUDAN: Pokušavam se sjetiti bilo čega neobičnog. U predškolskoj sam dobi češće od druge zagrebačke djece bio na moru, na otoku Hvaru. Vrlo sam rano naučio čitati. Uvijek sam imao neku omiljenu knjigu, strip ili slikovnicu pored sebe, toga se sjećam. Tijekom osnovne škole vikende sam najčešće provodio s roditeljima i sestrom u vikendici udaljenoj sat vremena vožnje od Zagreba. Tamo je bilo iznimno dosadno, pa sam se zabavljao hodajući livadom i tražeći četverolisne djeteline. U tome sam se, s vremenom, jako izvještio...

Kad bi padala kiša, ležao bih u sobi i čitao. U srednjoj školi pohađao sam popularni MIOC, učio strane jezike i volio igrati

Odjednom smo stigli u svijet gdje su informacije besplatno dostupne svima na internetu, ali pritom više nisu pouzdane. To dovodi do očitog nazadovanja čitavih masa ljudi...

Zatekli smo se na rijetkom mjestu na karti svijeta zahvaćenom ratom i padom ekonomije, u vrijeme kad se većina drugih zemalja razvijala najbrže u svojoj povijesti

Da, vjernik sam. Meni je ljepše vjerovati kako smo stvoreni i kako naše postojanje ima nekog smisla, ali možda se s vremenom pojave i dokazi da sam u krivu

nogomet u obližnjem parku. Također sam igrao stolni tenis, šah i video-igrice. Nisam se, dakle, razlikovao od drugih svoje dobi.

Otac bi ponekad sudjelovao na medicinskom kongresu u inozemstvu, pa bismo kao obitelj otputovali autom do neke zapadnoeuropske zemlje. Nije to bilo često, možda tek jednom u svake dvije ili tri godine. Veselio sam se tim putovanjima i puno bih naučio iz svakog od njih. Sestra i ja bismo satima strpljivo sjedili na stražnjem sjedalu stare „bube”. Promatrali smo osobna vozila i kamione s registracijama znatno bogatijih država kako nas neprekidno pretječu na beskrajnim autocestama.

Razmišljajući sada o tome, možda nam je upravo to iskustvo i pomoglo da ne očajavamo previše oko stalnih i neminovnih poraza i poniženja kasnije tijekom života.

PLAYBOY: Sve u svemu, čini se da ste imali prilično normalno djetinjstvo. Ipak, moralo je biti nešto što vas je izdvajalo od ostalih vršnjaka?

RUDAN: Prva bitna razlika u odnosu na druge srednjoškolce iz moje zagrebačke generacije došla je u zadnjoj godini srednje škole. Tada mi je, kao jednom od najboljih učenika MIOC-a, ponuđen odlazak na razmjenu u SAD. Mjesecima sam razmišljao trebam li se upuštati u takvu pustolovinu, ili je pametnije ostati u Zagrebu i pripremati se za fakultet. Sve više mi je nedostajala širina tema koje su me zanimale u djetinjstvu, a MIOC me usmjeravao u matematiku i informatiku. Pomislio sam kako ću, odem li na razmjenu, u Americi obnoviti interes za strane jezike, različite kulture, kao i humanističke znanosti, pa kasnije upisati medicinu. Tako sam mogao zadržati širok raspon mogućnosti i interesa. Zato sam srednju školu završio u gradu Charlotteu, u Sjevernoj Karolini.

Bila je to pomalo hrabra, ali dobra odluka, jer u toj sam godini osjećao kako stječem brojna nova znanja. Ponuđena mi je tada i stipendija za studij matematike na odličnim sveučilištima u SAD-u, ali nisam razmišljao o tome. Nije se tada moglo predvidjeti kakvom će brzinom računala i mobilni telefoni uskoro mijenjati svijet.

Povratak u Zagreb i studij medicine činio se 1989. godine sigurnijim životnim izborom, jer liječnici su tada živjeli znatno bolje od većine inženjera i programera. Nevjerojatno je, stoga, koliko se svijet, zahvaljujući općoj digitalizaciji, promijenio u proteklih 30 godina.

PLAYBOY: Dakle, te 1989. godine upisali ste Medicinski fakultet u Zagrebu, gdje ste kasnije diplomirali i doktorirali. Kakva su

bila vaša iskustva studiranja u burnim, ratnim vremenima početkom devedesetih?

RUDAN: Povratkom iz SAD-a doživio sam omanji „kulturni šok”, jer nakon te godine Zagreb mi se u mnogim stvarima počeo činiti neobičnim. Shvatio sam koliko je američki način života zavodljiv, ali i različit od onog u našem dijelu Europe, te kako se lako navići na njega. No, lijepo je bilo početi studirati medicinu.

Svi upisani osjećali su se već od prvih sati nastave prilično probranom skupinom iz cijele Hrvatske, a zabavno je bilo međusobno se upoznavati. Podsjećam, u to smo doba još uvijek živjeli u bivšoj državi i sustavu. O razvoju vlastite tvrtke ili privatnom sektoru malo je tko imao razloga razmišljati.

Studij medicine smatrao se sigurnim, ali i prestižnim životnim izborom. Tada se tijekom već gotovo pola stoljeća, dakle kroz dvije generacije, polako ustrojio taj bivši sustav i način života u Zagrebu, a posljednja velika promjena bio je Drugi svjetski rat. Nitko tada nije mogao ni zamisliti kako ćemo studirati u ratnim uvjetima, u skloni-

matematike u SAD-u, te se zatim pridružio nekoj tehnološkoj kompaniji. Međutim, u životu ne možete znati što može izgledati lošim, ali se vremenom pokaže dobrim, i obratno. Tijekom ratnih zbivanja stekao sam mnoga razumijevanja koja drugi ljudi u svijetu nisu mogli steći. To mi je, vjerojatno, značajno pomoglo kasnije u karijeri, kada sam se posvetio globalnom zdravlju. Situacije u siromašnim i politički nestabilnim područjima znao bih brže procijeniti i bolje razumjeti od mnogih drugih stručnjaka. Zato život i jest tako zanimljiv.

Važno je čuvati zdravlje koliko je to moguće, a sve drugo se može na najneočekivanije načine promijeniti, te vremenom pokazati i dobrim, ali i lošim. Kinezi kažu kako „postoje milijuni stvari koje se ne mogu niti zamisliti, ali ne postoji niti jedna koja se ne bi mogla i dogoditi”.

PLAYBOY: Gledajući unatrag, jeste li dobili kvalitetno obrazovanje na Zagrebačkom sveučilištu?

RUDAN: Razmišljajući o tadašnjoj kvaliteti studija medicine na Sveučilištu u Zagrebu

Naučio sam kako je puno lakše i zabavnije rješavati tuđe probleme nego svoje

štima i pod zvucima sirena, a zatim dočekati i privatizaciju i nagli prijelaz u neku vrstu kapitalizma.

Uz te velike promjene u Hrvatskoj, izvan njezinih granica zbivao se snažan razvoj mnogih zemalja svijeta, uz opću kompjuterizaciju, pojavu interneta, mobilnih telefona, te eksplozivni rast i razvoj industrija temeljenih na digitalnim proizvodima i uslugama.

PLAYBOY: U tih nekoliko godina, čitav se svijet jako promijenio, a dakako da su uslijed Domovinskog rata i stjecanja neovisnosti promjene u hrvatskom društvu bile još i daleko veće.

RUDAN: Započeli smo studij medicine u jednom svijetu, završili smo ga šest godina kasnije u potpuno drugačijem svijetu, na koji nas baš nitko nije mogao pripremiti. Liječnici se, odjednom, više nisu činili toliko utjecajnim u društvu kao ranije. Uz to, zatekli smo se na rijetkom mjestu na karti svijeta zahvaćenom ratom i padom ekonomije, u vrijeme kad se većina drugih zemalja razvijala najbrže u svojoj povijesti.

Netko je tada mogao reći kako sam užasno pogriješio što nisam ostao na studiju

rekao bih kako smo, kao studenti, imali sreće. Stekli smo prilično solidno obrazovanje koje nas financijski nije puno koštalo. Kad bismo pojedine predmete učili iz prevedenih stranih udžbenika, mogli smo osjetiti kako je nastava na najboljim inozemnim sveučilištima svakako bolja. No, domaći su udžbenici također bili dovoljno kvalitetni kao podloga za daljnji osobni razvoj.

U 21. stoljeću počeli smo polako zaostajati za vodećim sveučilištima svijeta čak i u dodiplomskoj nastavi, a pogotovo u postdiplomskoj. Sreća je, međutim, što vodeća svjetska sveučilišta ubrzano razvijaju tzv. MOOC-ove, tj. masovne otvorene internet-ske tečajeve svojih vodećih nastavnika. Ti su tečajevi sasvim besplatni, a prate ih milijuni mladih iz država čija visoka školstva ne uspijevaju pratiti korak sa svijetom. Time tehnologija ipak omogućuje ambicioznijim studentima iz siromašnijih država samoedukaciju na najvišoj mogućoj razini, koja je pritom i besplatna.

PLAYBOY: Što vas je usmjerilo prema znanosti?

RUDAN: Dva prilična neuspjeha na samom početku karijere, kada sam imao najviše

energije i entuzijazma, ali nisam imao iskustva. Diplomiravši medicinu shvatio sam kako će me u 21. stoljeću i dalje zanimati previše stvari, te ću teško moći provesti čitav radni vijek u hodnicima neke od zagrebačkih bolnica, iako sam razvio golemo poštovanje prema ljudima koji to doista čine.

Osjetivši se rasterećen dovršenjem studija, razvio sam dvije sasvim nove ambicije: postati pisac ili privatni poduzetnik. Napisao sam najprije roman, pa izgubio godinu dana obilazeći razne izdavače. Sada ih znatno bolje razumijem, jer nisu se usuđivali, u ta poslijeratna vremena, preuzeti financijski rizik tiskanja nečega što se vjerojatno neće moći prodati. Na kraju sam nekako, teško razumljivom upornošću, uspio izdati 500 primjeraka u vlastitoj nakladi i izložiti roman u dvije-tri knjižare u Zagrebu. S vremenom se dosta primjeraka čak i prodalo, a ostale sam poklonio poznanicima.

Ukupno sam na pisanje romana, traženje izdavača, pa zatim prikupljanje novca za tisak, izdavanje, reklamu, prodaju i plaćanje poreza potrošio tri posljednje godine 20. stoljeća. Kao rezultat, stekao sam dobit od oko 25 000 kuna. Znači, oko 700 kuna mjesečno, tijekom te tri godine. Pritom su mi prodavači u knjižarama govorili kako trebam biti vrlo zadovoljan postignutim...

Tako sam naučio kako od pisanja romana u Hrvatskoj neću moći živjeti, a niti jedan strani jezik nisam znao toliko dobro da bih se usudio pisati roman za veća tržišta. Taj prvi neuspjeh naučio me kako je pisanje najbolje odgoditi za vremena u kojima bih se mogao uzdržavati na neke druge načine, pa se pisanjem baviti iz osobnog užitka i zadovoljstva.

No drugi, gotovo usporedni neuspjeh, bio je još i gori. Sinulo mi je u jednom trenutku kako bismo u novoj, mladoj hrvatskoj državi mogli značajno unaprijediti i pojeftiniti zdravstvenu zaštitu, te povećati plaće liječnicima, a znatno smanjiti troškove državi. To se moglo učiniti informatizacijom cjelokupnog sustava zdravstva, dokumentiranjem svih troškova na transparentan način, a zatim se raznim algoritmima sve u sustavu moglo optimizirati. Time se zdravstvo, od kroničnog proračunskog gubitaša, moglo pretvoriti u efikasan i gotovo „samoučeći” sustav, koji bi neprekidno samog sebe usavršavao, a sve bi informacije bile sigurno pohranjene. Viškom novca mogle su se povećati plaće liječnika i medicinskih sestara.

Pokrenuo sam tako tvrtku, a za taj cilj uspio zainteresirati i nekoliko dobrih prijatelja iz MIOG-a koji su diplomirali

elektrotehniku i razumjeli se u programiranje. No, kada smo ovaj plan izložili na mjestima gdje smo očekivali velik interes i ponude velikih poslova, postalo mi je jasno kako malo koga na mjestima odlučivanja zanima transparentnost, pohranjivanje podataka ili pak uštede. Tvrtku smo, stoga, s vremenom morali ugasiti, a bilo mi je posebno žao što nisam izgubio samo svoje vrijeme, već i ono svojih srednjoškolskih prijatelja.

Ipak, taj me neuspjeh naučio kako je iz Hrvatske, vjerojatno, najbolje s vremenom otići, ako nije moguće unaprijediti njezine

sustave na razuman i konstruktivan način. Iz toga sam naučio i kako je za mene najbolje strogo se držati znanosti, jer u njoj je sve egzaktno, rezultati su transparentni, dostupni svima na provjeru i ostaju dokumentirani.

Na Sveučilištu u Zagrebu, usporedno s pisanjem romana i pokušajem razvoja tvrtke, izradio sam tih godina magistarski rad i doktorsku disertaciju. U njima sam nastojao koristiti specifičnosti naših otočnih populacija kako bih bolje razumio koliki utjecaj na bolesti u starijoj dobi ima nasljeđe, a koliki okolišni čimbenici i navike

SNIMILA IRENA SINKOVIĆ

ljudi. Na otocima se to moglo najjasnije vidjeti.

PLAYBOY: Svoju karijeru ipak ste odlučili nastaviti u inozemstvu. Opišite nam svoj prvi susret s akademskom znanošću na Zapadu.

RUDAN: U prvim godinama nakon Domovinskog rata, rijetko je tko izvan granica Hrvatske bio pretjerano gostoljubiv prema Hrvatima. Dok je ostatak svijeta proživljavao opći zamah i ekonomski razvoj, kod nas se ratovalo. Znao sam kako su mi šanse za dobivanje posla znanstvenika u inozemstvu, bez obzira na prilično dojmljiv životopis na pragu tridesetih godina, bile iznimno male. Ako su vam šanse manje od 1 posto, tada ćete možda morati pokušati ispočetka više od stotinu puta, kako bi vam barem jednom uspjelo.

Čudi me zato kad čujem kako su perspektivni mladi ljudi već nakon dva ili tri odbijanja zaredom izgubili motivaciju, iako najosnovnije poznavanje matematike ukazuje kako se za svaku poziciju natječu s još barem dvadesetak izvrsnih ljudi iz cijelog svijeta, pa će zato možda trebati i dvadeset pokušaja prije no što uspiju.

PLAYBOY: No vi ste ipak uspjeli. Iz Hrvatske ste, ako se ne varam, prvo otišli u Italiju?

RUDAN: U mojem slučaju, bilo je potrebno dvije stotine pokušaja. Tijekom 1998. i 1999. godine, nakon što sam stekao doktorat u Hrvatskoj, prijavio sam se na oko dvije stotine raznih natječaja na kojima sam trebao imati određene izgleda. Na samo četiri prijave sam uopće dobio bilo kakav odgovor, a od četiri odgovora tri su bila negativna. Na žalost, ni onaj preostali nije bio pozitivan. Bio je to odgovor od Sveučilišta u Paviji, u Italiji. Rekli su mi kako mi ne mogu ponuditi posao, ali mogu me osloboditi troškova školarine odlučim li se pridružiti njihovu novom postdiplomskom studiju iz područja genetičke epidemiologije u trajanju od šest mjeseci.

Očito, htjeli su me najprije upoznati i educirati prije no što počnu razmišljati o mom zapošljavanju. Umjesto plaće i posla, dobio sam tek polupriliku – dakle, odškri-nuta vrata za upoznavanje kolega u Paviji i stjecanje edukacije u području koje me zanimalo. Međutim, taj tečaj bio je besplatan samo iz njihove perspektive, ali ne i iz moje. Trebao sam u Paviji boraviti šest mjeseci i uzdržavati se nekako. To nisam mogao, pa smo morali prodati jedan od dva skromna automobila koja smo supruga i ja tada imali, kao mladi liječnici.

Ostao sam raditi u Hrvatskoj, a našim preostalim automobilom sam, jednom ili

dvaput mjesečno, ciljano putovao do Pavije i natrag. Birao sam tjedne s najzanimljivijim tečajevima, te ostajao u studentskom domu tek po nekoliko dana.

Tako sam ponovo postao student, nastojeći učiti o sasvim novom području znanosti od predavača koji su u Paviju dolazili iz cijele Europe. Nadao sam se kako će mi barem jedan predavač ponuditi posao, te sam se na svakom tečaju silno trudio ostvariti dobar rezultat na završnom testu.

PLAYBOY: No ipak niste ostali u Paviji; karijera vas je zatim odvela u Veliku Britaniju, u Edinburgh?

RUDAN: U travnju 1999. godine, na tečaju u Paviji pojavio se čovjek koji nama, polaznicima, nije bio poznat od ranije. Bio je stariji od ostalih barem petnaestak godina, jedini je sjedio u prvom redu, te često prekidao

znanstvenog projekta. Ta skromna početna sredstva omogućila su mi prvi kratak posjet Edinburghu, tijekom kojeg smo napisali nešto veću prijavu Wellcome Trustu. Dobi-veni mi je projekt, zatim, omogućio trogodišnji boravak u Edinburghu i novi doktorat, iz genetičke epidemiologije.

Tijekom te tri godine, namakao sam brojne daljnje projekte koji su omogućili razvoj biobanke „10001 Dalmatinac“ na hrvatskim otocima. Svi ostali rezultati proizašli iz toga projekta opisani su već detaljno u mojoj prvoj popularno-znanstvenoj knjizi „Točna boja neba“.

Ukratko, do danas smo uspjeli, u suradnji s nekoliko sličnih „biobanki“ iz izoliranih europskih populacija, pronaći biokemijsku i fiziološku ulogu za više od 2000 ljudskih gena i njihovu povezanost s raznim bole-

Naučio sam kako zdrava društva liječe poremećene pojedince, a bolesna društva slijede poremećene pojedince

predavače pitanjima. Govorio je engleski koji je bio manje razumljiv čak i od talijanske inačice. Zvao se Harry i bio je Škot. Sprijateljili smo se već u prvoj pauzi tečaja, jer obojica smo fanatično pratili nogomet. U večernjim bismo satima zajedno pronašli neki irski pub u Paviji koji je prikazivao nogometne utakmice. Zbog škotskog nogometnog trenera, sir Alexa Fergusona, navijao je za Manchester United. Upravo je te, 1999. godine, Fergusonova momčad pokorila Europu i osvojila prvenstvo i kup Engleske. Sve smo to iz tjedna u tjedan zajedno pratili u irskom pubu u malom talijanskom gradiću, ne sluteći kako se time stvorio zametak jednog cjeloživotnog prijateljstva i uspješne znanstvene suradnje.

Do kraja tečaja, za znanstvenu suradnju nisam uspio zainteresirati predavače, ali sam je dogovorio s Harryjem. On je tada bio pedijatar koji je već petnaestak godina proveo radeći sa suprugom, također zdravstvenom djelatnicom, u području međunarodnog zdravstva, posebno u Africi i jugoistočnoj Aziji. Odlučio se s obitelji vratiti u Škotsku kako bi mu djeca tamo odrasla. No, u Škotskoj se više nije mogao baviti međunarodnim zdravstvom, pa je na Sveučilištu u Edinburghu započeo sasvim novu karijeru, onu u genetičkoj epidemiologiji.

Zainteresirale su ga moje ideje o istraživanjima hrvatskih otoka, te smo u Paviji zajedno napisali prijedlog malog

stima i stanjima. Projekt uspješno traje još i danas, dva desetljeća nakon što je pokrenut, a sa Sveučilišta u Splitu vodi ga naš vodeći mladi znanstvenik prof. dr. Ozren Polašek.

PLAYBOY: Danas je iza vas niz priznanja i nagrada, jedan ste od citiranih znanstvenika u svijetu. Kao mladom znanstveniku iz male zemlje, kako je bilo probijati se kroz Scile i Haribde međunarodnog znanstvenog establišmenta? Je li bio dovoljan talent i upornost ili je bilo potrebno i malo sreće?

RUDAN: Zdrav razum, upornost, strpljenje, preuzimanje rizika, talent, instinkt, vjera, puno rada, ali i sreća – sve je to bilo važno u svoje vrijeme i na svoj način. Nakon otrežnjujućih neuspjeha s izdavanjem romana i pokretanjem kompanije u Hrvatskoj, okrenuo sam se znanosti. Bila je to odluka temeljena na zdravom razumu, iako prilično teška. Zatim su, za slanje dvije stotine prijave za posao u inozemstvu, bili potrebna upornost, ali i strpljenje. Prodaja jednog automobila kako bih pohađao tečaj u Paviji značila je preuzimanje rizika, ali i odražavala vjeru u vlastite sposobnosti. U Paviji, zatim, nisam uspio naći mentora među predavačima na tečaju, no sreća je bila što sam ga pronašao u jednom starijem kolegi-studentu.

Prijave desetaka prijedloga projekata, kao i sav daljnji znanstveni rad, zahtijevali su, naravno, određen talent i jako puno rada. Zatim me snašla nesreća, jer nakon golemog

truda uloženog u razvoj naše biobanke „10001 Dalmatinac“, u prvim znanstvenim analizama koje su koristile samo 800 genetskih biljega nismo našli niti jedan zanimljiv rezultat.

Tijekom mnogih dana te 2005. godine, činilo mi se kako je baš sve što sam do tada u životu učinio bilo uzaludno i neće donijeti nikakve rezultate. No, onda smo ponovo imali sreće, jer u SAD-u su se pojavile dvije tvrtke, Affymetrix i Illumina, koje su nudile znatno preciznije analize, temeljene na čak 300 000 genetskih biljega. Zatim i još malo sreće, jer te su analize donijele prve značajne rezultate i otkrića o povezanosti brojnih gena i bolesti. Ali također i dvije nove manje sretne okolnosti – spoznaju kako su povezanosti između gena i bolesti vrlo brojne, ali i prilično slabe, te vrlo različite od osobe do osobe.

Postalo je jasno kako će biti teško razviti nove lijekove za bolesti temeljem tih spoznaja, a za daljnja istraživanja snage smo morali udružiti s brojnim drugim biobankama. Tu bih se, napokon, osvrnuo i na instinkt, jer ulogu svih drugih komponenti u postignutim rezultatima već sam dotakao.

Čitanjem i učenjem stalno punimo pamćenje korisnim informacijama. Čini se kako nam tada podsvijest počne slati signale o tome što je najbolje učiniti. Takvi su impulsi temeljeni na svim dotad prikupljenim informacijama, pa su odluke temeljene na instinktu često i dobre.

PLAYBOY: U kojim je situacijama vama pomogao instinkt?

RUDAN: U svojoj sam dosadašnjoj karijeri donio dvije važne odluke vodeći se instinktom, iako se vjerojatno niti jedna nije u tom trenutku činila sasvim razumnom. Kada sam se pripremao za svoj prvi boravak u Edinburghu, moj stric, akademik Pavao Rudan, međunarodno vrlo poznati znanstvenik, utemeljitelj antropologije u Europi i bivši glavni tajnik HAZU-a koji još i danas sudjeluje u vrhunskim istraživanjima i dobro je povezan sa znanstvenicima u svijetu, uspio mi je pronaći mentora na Nacionalnom institutu za istraživanje starenja u SAD-u, voljnog primiti me u svoj istraživački laboratorij.

Morao sam se, najednom, nakon svih onih prethodnih odbijanja, brzo odlučiti za tu sjajnu novu mogućnost koja je uključivala

sigurnu Fogarty stipendiju, selidbu u SAD i rad na već dobro utemeljenim istraživačkim programima. Alternativa je bio sasvim neizvjestan kratak odlazak u Edinburgh, kako bih počeo razvijati istraživanja genetske podloge bolesti na hrvatskim otocima. Nitko se tada ne bi kladio kako će ova druga mogućnost s vremenom dati više vrhunskih znanstvenih rezultata od odlaska u SAD, ali tako je bilo.

Drugu neobičnu odluku donio sam u jeku uspjeha pronalaženja gena u podlozi raznih bolesti. Brzo sam zaključio kako, iako znanstveno iznimno zanimljivi, ti novi rezultati neće moći u dogledno vrijeme doista utjecati na zdravlje velikog broja ljudi, čemu sam jako želio pridonijeti. Umjesto prepuštanja tome da mi ostatak karijere bude obilježen genetskim istraživanjima bolesti od kojih pate stariji ljudi u bogatim zemljama, učinio sam potpun zaokret. Posvetio sam se međunarodnom zdravstvu, te problemima najugroženijih – tj. male djece i trudnica u siromašnim zemljama. Činilo mi se kako se u tom području može učiniti bitnija razlika.

Nikome tada nije bila sasvim jasna ta moja odluka, no i ona se s vremenom pokazala

dobrom. Zahvaljujući njoj, dobio sam svoja najvažnija priznanja i nagrade za znanstveni rad, te sam u relativno mladoj dobi primljen u međunarodno članstvo Kineske akademije znanosti i redovno članstvo Kraljevskog društva u Edinburghu.

PLAYBOY: Vaš možda i najvidljiviji doprinos javnom zdravstvu bio je kad ste kao savjetnik međunarodnih organizacija i zaklada razvili niz metoda za utvrđivanje prioriteta u financiranju medicinskih potreba u zemljama u razvoju. Posljednjih desetljeća u tim se zemljama kontinuirano smanjuje stopa smrtnosti djece. Može li se reći da su metode koje ste vi pomogli razviti spasile milijune dječjih života?

RUDAN: Ne bih u procjeni svog doprinosa htio pretjerati, ali niti ga podcijeniti. Zato sam taj svoj znanstveni put vrlo detaljno opisao u posljednjem poglavlju svoje knjige „Zao zrak”. Pritom sam se referirao na ukupno 131 znanstveni rad koji sam objavio kako bih doprinio napretku koji spominjete. Značajno sam doprinio stvaranju informacije kako su upale pluća i proljevi vodeći uzroci smrti djece u svijetu, što je bilo prilično iznenađenje u vrijeme kad su ti radovi objavljeni. Nadalje, doprinio sam i evaluaciji zdravstvenih intervencija koje nam stoje na raspolaganju u borbi protiv tih uzroka smrti djece. U tom dijelu rada, uveo sam i nekoliko metodoloških inovacija koje su kasnije bile široko prihvaćene u procjeni važnosti određenih bolesti u globalnom zdravlju. Zatim sam, u idućem koraku, razvio metode, poznate kao CHNRI i EQU-IST, koje su ušle u široku primjenu i dovele do promjena u razmišljanju o investicijskim prioritetima u globalnom dječjem zdravlju.

To je pokrenulo brojne organizacije i mehanizme na akciju i dovelo do uspjeha u smanjenju smrtnosti djece u svijetu. Sada svake godine na životu uspijevamo održati barem šest milijuna djece više u odnosu na početak ovog stoljeća. No, to je krajnji rezultat rada, zalaganja i investiranja vrlo velikog broja ljudi.

PLAYBOY: Što osobno smatrate svojim najvećim pojedinačnim znanstvenim doprinosom? Jeste li imali onaj „heureka” trenutak?

RUDAN: Jesam, iako su takvi trenuci u karijeri svakog znanstvenika relativno rijetki, pa su zato i posebno vrijedni i ne zaboravlja ih se lako. Sudjelovao sam kao vodeći autor ili koautor u više od 500 znanstvenih radova, ali tek uz nekoliko njih povezujem taj trenutak ushićenja novim otkrićem ili prodom. Prvi je svakako bio kad smo napokon analizirali našu biobanku „10001 Dalmatinac” s više od 300 000 genetskih biljega

koje nam je isporučila firma Illumina. Tada smo napokon, bez ikakve sumnje, uvidjeli kako je gen SLC2A9 snažno povezan s bolesti zglobova koju zovemo giht. Bilo je to prvo veliko otkriće iz ovog projekta, nakon gotovo deset godina rada.

Drugi se takav trenutak zbio kada smo istu metodu primijenili na N-glikane, tj. šećerne nastavke na proteinima, koje je izmjerila ekipa prof. dr. sc. Gordana Lauca u našoj poznatoj biotehnološkoj firmi Genos. Pokazalo se kako smo tom suradnjom prvi u svijetu uspjeli pronaći gene koji reguli-

rad sa svojom vjerom? Čini se da nam je danas duhovnost potrebna nego ikada.

RUDAN: Gotovo i nije bilo intervjua u kojem me nisu pitali o mom odnosu prema vjeri. Znanstvenik mora ostajati otvorena uma prema svim mogućnostima i ne smije se priklanjati dogmama niti ideologijama, jer stalno otkrivanje novih informacija često nas zna jako iznenaditi i sasvim nam promijeniti razumijevanje mnogih stvari i pojava. Dovoljno je pročitati knjige otprije jednog, dva ili više stoljeća kako bismo vidjeli koliko se kolektivno ljudsko znanje promijenilo i

Naučio sam kako svatko zaslužuje drugu priliku, ali nitko ne zaslužuje treću priliku

raju procese dodavanja šećernih nastavaka na proteine, te smo time uspješno povezali genomiku i glikomiku. Nitko nam nije mogao garantirati kako će bilo što od toga uopće biti moguće...

Kasnije, imao sam niz takvih trenutaka tijekom mjeseci rada na razvoju metoda za određivanje prioriteta u investiranju u zdravstvena istraživanja i intervencije, što je dovelo do CHNRI, EQUIST, PLANET i PATHS metoda.

PLAYBOY: Znanost svakim danom otkriva sve više o materijalnom svijetu, i izgleda da je prostor za duhovno sve uži. Poznato je da ste vjernik. Kako pomirujete svoj znanstveni

nadogradilo. Ono što je prilično neobično jest što je život na Zemlji temeljen na stanicama. Stanice sadrže nevjerojatno elegantan i kompleksan kod u svom genomu, ali nije još dovoljno jasno kako je taj kod bio kodiran u prvim živim stanicama.

Svaka živa stanica neusporedivo je kompliciranija od, primjerice, Boeinga 747, pa čovječanstvo sa svim svojim znanjem i alatima danas još uvijek ne može umjetno izgraditi stanicu od njezinih sastavnih dijelova i učiniti je živom.

Kako na drugim planetima, mjesecima Sunčevog sustava i asteroidima ne vidimo kako se spontano stvaraju Boeinz 747, već

vidimo samo stijene i prašinu, nije mi sasvim jasan optimizam oko objašnjenja kako je prva stanica na Zemlji sa svojim kodom nastala nekako „spontano”, te se zatim počela i dijeliti. Da je to sve tako jednostavno, život na Zemlji trebao bi započinjati prilično često. No, analize genetskog koda ukazuju kako sva živa bića na Zemlji imaju zajedničkog pretka, što ukazuje kako život na Zemlji ne nastaje često, te je možda stigao odnekud iz svemira. Moguće je kako sam u krivu, no volio bih vidjeti čvrste dokaze za protivno.

Nadalje, što više razumijevamo svemir, vidimo kako se radi o nekoj vrsti matematičkog sustava u kojemu se sve pojave – od onih na razinama najmanjih čestica, do onih na razinama nakupina galaksija – mogu opisati vrlo preciznim matematičkim jednadžbama i zakonima. Dakle, kao da je čitav taj sustav dizajniran baš takvim i sa svojim jasnim pravilima. Na puno zanimljivih velikih pitanja još uvijek nemamo odgovore, te bih i dalje zadržao otvoren um prema pitanjima postanka svemira i nastanka života, barem dok dokazi u jednom ili drugom smjeru ne postanu znatno jasniji.

Meni je ljepše vjerovati kako smo stvoreni i kako naše postojanje ima nekog smisla, ali možda se s vremenom pojave i dokazi da sam u krivu.

PLAYBOY: Uz sav angažman na znanstvenom području, pretpostavljam da ipak možete pronaći vremena i za druge stvari, kao što su umjetnost, književnost ili glazba? Imate li svoje heroje među piscima ili glazbenicima?

RUDAN: Glazba me u životu stalno pratila. Odrastao sam uz majku pijanisticu, pa sam već u najranijoj mladosti poznao brojna djela klasične muzike. Posebno su mi zanimljive bile nevjerojatne, a često i tragične priče o životima brojnih kompozitora. Volio sam i opere, bile su mi poput nekog prozora u prošlost, u način zabave u prethodnim stoljećima. U tinejdžerskoj dobi posebno se sjećam utjecaja grupa Simple Minds, U2, Talking Heads, Dire Straits, kasnije i Guns'n'Roses i Red Hot Chili Peppers. Kad sam u sklopu posla počeo često putovati svijetom, nastojao sam u svakoj zemlji pronaći neku lokalnu glazbu koja mi se sviđa, te tako upoznao brojne zanimljive izvođače.

U novije doba drago mi je poslušati i sve što australska pjevačica Sia piše i snima. Putovanjima sam također dobio uvid u različite umjetničke izražaje na svim kontinentima. Ako bih nešto posebno izdvojio, uvijek mi je drago bilo apstraktno slikarstvo.

35 životnih pouka opisanih u knjizi „U zemlji klanova: Razmišljanja o prilagodbi u 21. stoljeću,,

1. Naučio sam kako jedna kap vode u moru ne čini bitnu razliku, ali kako jedna šibica u mraku čini bitnu razliku.
2. Naučio sam kako je bilo kakav naum bolje provesti u djelo godinu dana prekasno, negoli jednu sekundu prerano.
3. Naučio sam kako samo još neotkrivene stvari mogu ostati zanimljive i čiste, jer sve novo što otkrijemo ubrzo će biti okaljano ljudskim djelovanjem.
4. Naučio sam kako zdrav razum najbrže izgube ljudi u skupinama vođeni nekom zajedničkom strašću.
5. Naučio sam kako se čovjek može zaljubiti i u gradove kao što se može zaljubiti u ljude.
6. Naučio sam kako je borba protiv ljudske nerazumnosti i neukosti teška i iscrpljujuća borba sa sasvim neizvjesnim ishodom.
7. Naučio sam kako ne možeš vjerovati ni samome sebi, a kamoli nekom drugom.
8. Naučio sam kako, želiš li uspjeti kao što nitko prije nije uspio, moraš imati hrabrosti živjeti kao što nitko prije nije živio.
9. Naučio sam kako treba nastojati upamtiti svoja životna iskustva i stečena znanja, čak i kada nam se čine potpuno beskorisnima.
10. Naučio sam kako se vremenom naš potencijal za paničarenje iscrpi, pa prestanemo pretjerano reagirati na svaki problem i tek onda shvatimo kako nikada nismo ni trebali.
11. Naučio sam kako zdrava društva liječe poremećene pojedince, a bolesna društva slijede poremećene pojedince.
12. Naučio sam kako niti jedan ljudski život nije važniji, ili pak manje važan od bilo kojeg drugog ljudskog života, samo je različit.
13. Naučio sam kako kulture mogu biti toliko različite da se neki ljudi koji žive u istom vremenu jednostavno ne mogu razumjeti.
14. Naučio sam kako je puno lakše i zabavnije rješavati tuđe probleme nego svoje.
15. Naučio sam kako, što je ideja veća, konkurencija je manja.
16. Naučio sam kako postoje brojni načini kojima se život može lako i brzo pogoršati, ali vrlo su rijetki oni kojima se život može lako i brzo poboljšati.
17. Naučio sam kako se čovječanstvo trenutno ponaša na Zemlji kao i rock band u hotelskom apartmanu, samo što ujutro neće doći čistačica.
18. Naučio sam kako je jedna od najvažnijih točaka u svačijem životu ona u kojoj se prestaneš brinuti što ljudi misle o tebi i počneš se brinuti što ti misliš o njima.
19. Naučio sam kako je loše što se ne može na silu zaljubiti u pravu osobu, ali još je kudikamo gore što se ne može na silu odljubiti od pogrešne osobe.
20. Naučio sam kako, ako netko ne razumije što sve ima, onda to i ne zaslužuje.
21. Naučio sam kako možeš izabrati igru koju želiš igrati, ali ako se ona ne razvije kako si se nadao onda više ne možeš mijenjati pravila.
22. Naučio sam kako pravdu nikada ne treba očekivati, jer ona u ljudskim zajednicama nije prirodno stanje; stoga će se svaki trud uložen u borbu za pravdu vremenom pokazati više ili manje uzaludnim.
23. Naučio sam kako postoje stvari koje se ne mogu naučiti – poput strasti, entuzijazma i autentičnosti.
24. Naučio sam kako u životu ne valja žuriti, jer ionako se nema kamo stići, osim na groblje. A što se više čovjek žuri, vjerojatno će prije tamo i završiti.
25. Naučio sam kako znanje nije moć, i kako za stjecanje velike moći nije potrebno veliko znanje.
26. Naučio sam kako je bolje voljeti samoga sebe čak i kada te svi ostali mrze, negoli mrziti samoga sebe čak i kada te svi ostali vole.
27. Naučio sam kako, ako je nešto već vrijedno činjenja, onda je vrijedno i pretjeravanja u tome.
28. Naučio sam kako svatko, tko se na pošten način uspije do samoga vrha, mora priznati kako je barem negdje na svom putu imao i dosta sreće.
29. Naučio sam kako život postaje puno lakši kada se čovjek prestane boriti za vlastitu sreću i počne boriti za vlastitu komotnost.
30. Naučio sam kako je psihička bol prilično precijenjena u odnosu na fizičku bol.
31. Naučio sam kako najsigurniji put do osobnog uspjeha nije raditi u svoju osobnu korist, već u korist što većeg broja svih ostalih ljudi.
32. Naučio sam kako nakon četrdeset godina čovjek teško podnosi i samoga sebe, a kamoli nekog drugog.
33. Naučio sam kako je sasvim moguće da je život na Zemlji stvorio netko znatno inteligentniji od nas.
34. Naučio sam kako svatko zaslužuje drugu priliku, ali nitko ne zaslužuje treću priliku.
35. Naučio sam kako je sve prolazno

A woman with long dark hair, wearing a gold sequined headpiece and a gold sequined halter-neck dress, is reclining on a dark blue sofa. She is holding two large, square, yellow and orange patterned pillows. The background features a dark, ornate wooden structure and a potted plant on the left. The floor is covered with a patterned rug and a fringed throw blanket.

Kira Dikhthyar

Producentica & stilistica **VIOLETTA MALAKHOVA**

Snimila **TINA SOKOLOVSKAYA**

Šminka **KATERYNA PAVLOVSKA**

Frizura **CAROLYNN BEVERLEE**

Interijer **CASA LA FEMME, NEW YORK**

Ova Moskovljanka već godinama živi u Americi, na relaciji New York – Los Angeles. U domovini je bila uspješna gimnastičarka, osvajala važna natjecanja, no nije se odlučila za sportsku karijeru već – manekensku. Nakon nekoliko godina u Europi, preselila se u SAD gdje je nosila modne revije vrhunskih brendova, pojavila se u magazinu Vogue, kao i u brojnim drugim magazinima. Playboy je još jedan u nizu kojem se ne nazire kraj...

Zahvale: NATALIA FEDNER (haljina, mrežica za kosu), JEAN-PAUL GAULTIER (jakna), ONS (hlače), DANNIJO (naušnice), ERICKSON BEAMON (nakit), GARO SPARO (korzet, rukavice), AGENT PROVOCATEUR (grudnjak, remen), MAISON CLOSE (čarape), LAQUAN SMITH (haljina), ALBERTA FERRETTI (obuća), CHAU CHIC (kombinezon)

Kira Dikhtyar

Moskva, Rusija
178 cm / 51 kg
85 / 56 / 82

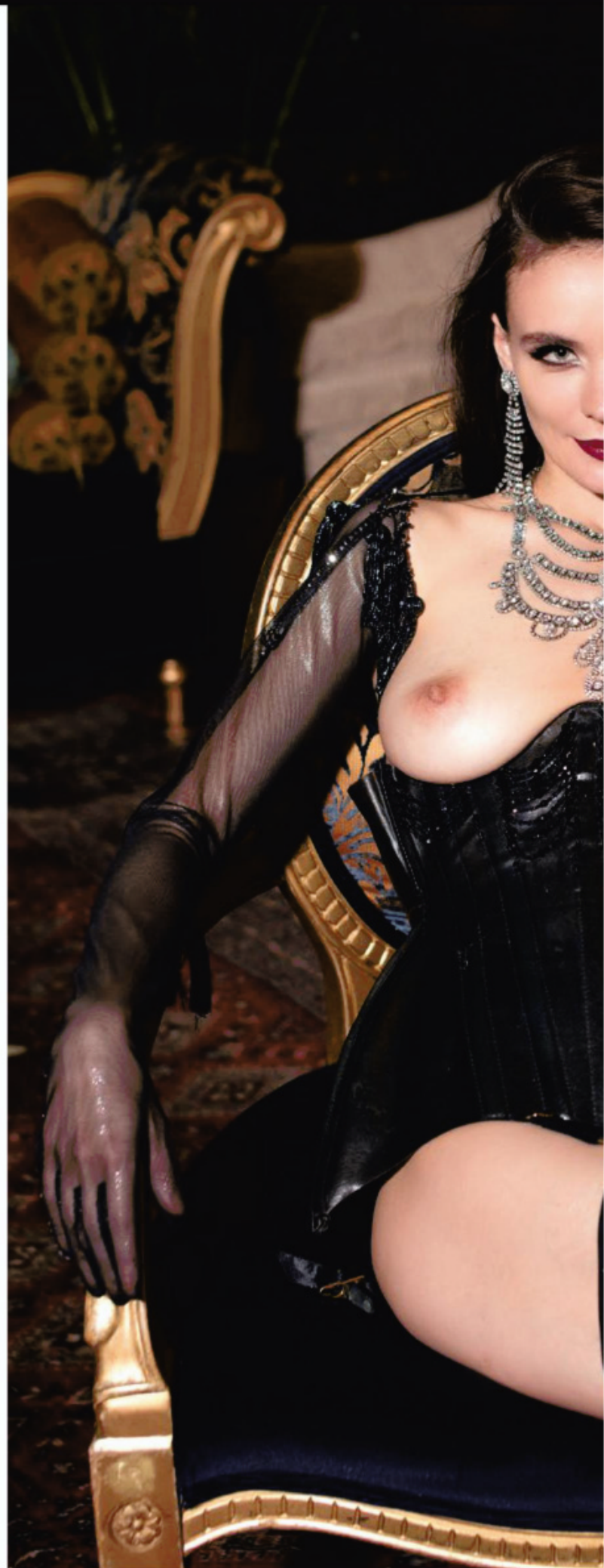
O sebi: hipersenzibilna,
ambiciozna, radoholičarka

Omiljeni film: Kill Bill

Omiljena knjiga: Seks i grad

Ljudi ne znaju o meni: da sam
završila prestižnu rusku
školu za sportaše

Omiljena destinacija: Los
Angeles – tamo mogu
biti potpuno posvećena
karijeri, ali i otići na plažu ili
planinarenje što obožavam

PLAYBOY ŠALU NA STRANU

Zaustavlja se autobus u Banja Luci, a vozač obavještava putnike:

– Dragi putnici, ostajemo ovdje 20 minuta, pa ako netko želi zapaliti cigaretu, popiti kafu ili završiti fakultet...

Prpošna crnka znatiželjno ispituje još nestašniju prijateljicu:

– Onda draga, kako je prošao tvoj sastanak na neviđeno, je l' bio vatren, je l' te odmah kresnuo?
– Ništa od toga, bilo je totalno očajno, dečko je došao u rolls-royceu iz 1956. godine, zamisli molim te!
– Opaaa, pa što je strašno u tome?
– To što je dečko prvi vlasnik!

Zašto plavuša u banku nosi kantu vode?
Otvora tekući račun!

Jako pretučen sredovječni gospodin, dolazi u policijsku stanicu, a policajac odmah krene s ispitivanjem:

– Gospodine, znate li zašto su vas pretukli?
– Nemam pojma...
– A znate li možda kako su izgledali?
– Ne, ne znam, bio je mrak.
– Pa dobro gospodine znate li bilo što, a što bi nam moglo pomoći?
– Evo, evo, sjetio sam se, znam kako se jedan zove...
– Super, hajde mi recite.
– Zna, gospon policajac, ovoga koji me cijelo vrijeme mlatio, svi su zvali: Stipu ga nime!

Prije operacije, anesteziolog umiruje pacijenta i pita ga:

– Onda gospodine, kakvu anesteziju želite?
– Recite, što mi nudite?
– Ha, čujte, imamo onu koju plaća Zavod za zdravstveno osiguranje i onu koju morate platiti sami...
– Pa znate što, ja sam vam penzioner, dajte vi meni onu prvu.
– Nema problema gospodine; nii – naa – naa – naaa, moojee zlaatooo spaavaa! – zapjeva muzikalni anesteziolog.

Uzrujana plavuša već treći put zove konobara:

– Budite ljubazni i donesite mi još jednu kockicu šećera.
– Ali mlada damo, stavili ste ih već sedam u kavu.
– Joj, ma znam, ali što mogu kad su mi sve potonule!

Znatiželjni mali Perica nevino ispituje tatu:

– Tatice, daj mi objasni što to mamica ima među nogama?
– Raj sine moj, čisti raj! – odgovara otac.
– A ti tatice, što ti imaš među nogama?
– Ja imam ključ za taj raj, nasljedniče moj!
– Ako je tako tata, onda pod hitno moraš promijeniti ključ, jer susjed Jura već odavno ima kopiju.

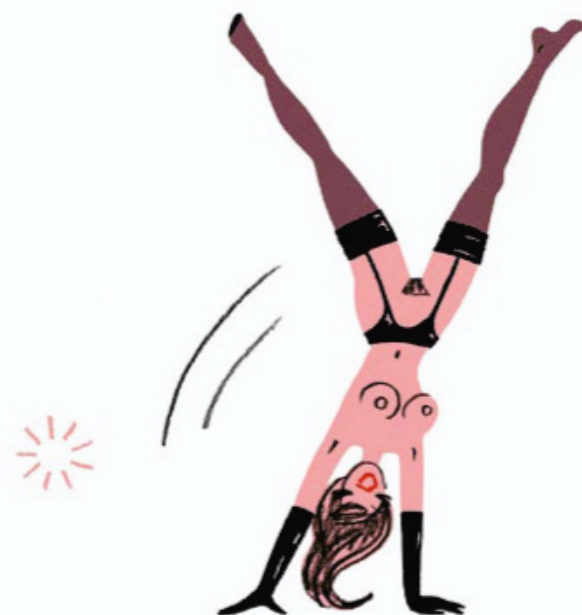
Mlada novinarka lokalne televizijske zapita prolaznika u najboljim godinama:

– Gospodine, oprostite, vjerujete li vi u ljubav na prvi pogled?
– Za ne vjerovati, ali da, još uvijek. A znate li zašto?

– Oh, oh, baš me zanima? – vrckavo pita mlada novinarka.
– Gospodična, da sam još jednom dobro pogledao svoju ženu, ne bi ja nju ženio!

Bilder Denis upozna u baru jebozovnu Elviru i nakon nekoliko pića, uvjeren u svoju snagu, odvede je u svoj stan. Čim su stigli počne se skidati i hvaliti:

– Vidiš mala, ovi mišići na rukama, to je sto kila dinamita, a ovi na nogama – još sto kila!
Malo poslije bilder ostane gol, a Elvira razrogačenih očiju počne panično bježati.
– Ali zašto bježiš, vrati se odmah! – viče bilder za njom niz stubište.

– Ajde Denise, kako neću bježati, kad sam vidjela da dvjesto kila dinamita ima tako mali fitilj; mislila sam da će sve momentalno eksplodirati...

Evo što zapravo znače oznake ABCDEF za veličinu grudnjaka:

A – A gdje su ?
B – Bar se vide!
C – Cuclao bi ih!
D – Dobro, jako dobro!
E – Enormno dobro!
F – Fantastične, do jaja!

Upetak popodne dolazi Mujo razdragan s posla i odmah na vratima predloži Fati:

– Fato moja, a vid' vremena, a vid' sunca, jesi za da si priuštimo lijepi vikend?
– Kako ne bi bila dilbere moj, ta ti nije loša!
– Baš mi je drago, ajd Fatima vidimo se onda lijepo u ponedjeljak!

„Vjerujte mi, s ovakvom fotografijom na vozačkoj dozvoli policajci vas nikada neće kazniti.”

Od filma do aikida

piše **LIDIA JANJIĆ VUKOVIĆ**

Akademski slikar i grafičar Ivan Zafranović (46) već više od tri desetljeća bavi se bori-laćkim vještinama. Aikido trenira od 1994., a prijelomnom godinom smatra 1998. kada je upoznao Corallinia Senseija i posvetio se učenju izvornog aikida iz Iwame, mjesta sjeverno od Tokija, gdje je podučavao legendarni Morihiro Saito Shihan (1928.-2002.).

Godinu dana kasnije, na seminaru u Rimu, susreće Saito Senseija, a taj susret na njega ostavlja dubok dojam te učvršćuje želju za učenjem i daljnjim usavršavanjem tradicionalnog aikida kakvog je podučavao osnivač Morihei Ueshiba (1883. – 1969.)

Prvi klub izvornog Iwama Ryu aikida u Hrvatskoj, Zafranović osniva 1999. i postaje predstavnik Saito Senseija u našoj zemlji. Danas Zafranović nosi zvanje 6. dan Iwama Ryu i 5. dan Aikikai koje mu je dodijelio Aikikai hombu dojo iz Tokija, škola na čijem se čelu nalazi unuk osnivača aikida. To je najviše aikido zvanje u Hrvatskoj, a Zafranović je ujedno i jedan od najviše rangiranih učitelja aikida u Europi. Živi u Zagrebu i aikido podučava u centralnom aikido dojou „Izvor”.

Što li sve nije **Ivan Zafranović**: akademski slikar i grafičar, jedan od najviše rangiranih aikido učitelja u Europi, instruktor Krav Mage; bio je i iza filmske kamere kao asistent režije, a nedavno se iznova okušao kao glumac...

Aikido klub
„Izvor” 2010.
(*koshi nage*)

Da je ljubav prema ovoj boričkoj vještini postavio na čvrste temelje pokazuje I podatak da je Zafranović i jedan od osnivača Hrvatskog aikido saveza (HAS) koji je od 2008. punopravni član Hrvatskog olimpijskog odbora. Trenutno je na funkciji predsjednika tehničke komisije HAS-a i nadgleda kvalitetu aikida u Hrvatskoj te vodi treninge za instruktore iz cijele Hrvatske. Dugi niz godina blisko surađuje i uči od Daniela Toutaina Senseija, jednog od najboljih aikidoka na svijetu. Gotovo svake godine Ivan Zafranović putuje u Japan gdje trenira kod Moriterua Ueshibe, unuka osnivača ove vještine.

Svoju novu strast i izazov otkriva 2003. godine kada je krenuo u intenzivan trening izraelskog borbenog i taktičkog sistema Krav Maga kojim se koristi izraelska vojska, policija kao i mnoge antiterorističke jedinice diljem svijeta. Do 2010. vodio je Krav Maga klub Zagreb, prvi KM klub u Hrvatskoj, a od 2006. aktivno se bavi i brazilskim jiu-jitsom.

Svijet filma mu također nije stran. Sin legendarnog redatelja Lordana Zafranovića bio je ovoga ljeta u ulozi koordinatora i koreografa borbi na snimanju serije "Nestali" redatelja Kristijana Milića. Puna dva mjeseca pripremao je šestoricu glavnih glumaca za zahtjevne uloge...

Zafranović se krajem kolovoza vratio iz Japana gdje je predstavljao Hrvatsku na događaju koji organizira International Aikido Federation (IAF). Jedan je od jedanaest majstora aikida iz cijelog svijeta koji su demonstrirali aikido pred Ueshibom, šefom krovne organizacije Aikikai. Prvi put u povijesti Hrvatska je tamo imala svog predstavnika...

– Na inicijativu IAF-a okupila se ekipa iz 11 zemalja kako bi na svečanom *embukaju* (demonstraciji, op.au.) prikazala vrlo napredne tehnike aikida pred poglavarom krovne organizacije Aikikai u Iwami, mjestu rođenja aikida. Osim toga imali smo niz sastanaka s čelnicima IAF-a gdje smo ravnopravno sudjelovali u raspravama vezanima za budućnost aikida i u kojem bi smjeru bilo najbolje nastaviti u 21. stoljeću. *Embukai* sam odradio s kolegom Predragom Jukićem, članom tehničke komisije HAS-a. Reakcije su bile iznimno dobre, imali smo priliku pokazati da se kvalitetom aikida Hrvatska smjestila u svjetski vrh. Budući da danas postoje jednako kvalitetni instruktori aikida izvan Japana (kao što je slučaj i s karateom i s džudom), ovo je bila odlična prilika da to i prikazemo na samom izvoru te boričke vještine. Bilo je tu i opuštenih i veselih trenutaka uz japansku večeru; običaj u Japanu je, kad se

ljudi malo opuste, da domaćini zatraže goste da otpjevaju pjesmu iz svog kraja. Tako me je zapalo pjevanje „Lepe ti je Zagorje zelene”. (smijeh)

Za aikido kaže da redovitim vježbanjem ove boričke vještine djelujete pozitivno na mnoge fiziološke, intelektualne i duhovne aspekte svog bića...

– Pokreti koji se izvode djeluju blagotvorno na razvoj koordinacije, fleksibilno-

sti, evidentno doprinose boljoj ravnoteži i bržim refleksima. Aikido je vještina u kojoj ne ovisimo samo o svojoj fizičkoj snazi, koristimo i snagu napadača, tako da aikido vrlo koristan za fizički slabije osobe – uči nas da smo najjači kad nam um i tijelo funkcioniraju zajedno, kad smo uravnoteženi. Kroz aikido osvještujemo svoj potencijal; Japanci to nazivaju *ki*, Kinezi *chi*, a Indijci *prana*. Aikido se ne sastoji od zadanih formi, aikido je vječno proučavanje duha. Put samodiscipline i samoistraživanja put je otkrivanja naše prave prirode i potencijala. Aikido uključuje suočavanje sa samim sobom, što nije uvijek lagan i jednostavan proces. Vjerujem da takva vrsta treninga i put samodiscipline i samoistraživanja donosi temeljitu promjenu na osobnoj razini, a to je jedina prava promjena u našim životima.

Glavni je selektor Hrvatske aikido reprezentacije za poznatu svjetsku manifestaciju

Nedavno iskustvo na setu, za vrijeme snimanja serije redatelja Kristijana Milića "Nestali", bilo mu je posebno drago

- 1 Ivan na Likovnoj akademiji 1996. koju je završio u klasi akademika Miroslava Šuteja
- 2 S ocem Lordanom na setu filma „Pad Italije” 1980.
- 3 Ivan i Saito Sensei na seminaru u Rimu, 1999.
- 4 Ispred osnivačevog *dojoa* (Iwama, Japan, 2009.)

Na setu serije „Nestali” (slijeva): Goran Navojec, Alan Katić, Ivan Zafranović, Vedran Živolić, Marko Cindrić, Bojan Navojec, Filip Križan i Robert Krog

World Combat Games koja će se održati 2021. u Kazahstanu.

– Trenutno se radi selekcija ljudi koji bi nastupili na WCG-u. Tek smo u početnoj fazi. Htjeli bismo dati priliku i mlađim vježbačima i trenerima za nastup na WCG-u. Za nas je to velika stvar, jer će naša reprezentacija prvi puta nastupiti na tako značajnoj manifestaciji.

Zafranović je danas i Krav Maga instruktor. Dobro mu je došao, kaže, u doba dok je radio u osiguranju stranih i domaćih delegacija i veleposlanika u Bruxellesu:

– U Bruxellesu sam bio u mandatu od 2004. do 2007. godine. Krav Maga je za mene bio izazov, idealan sistem da testiram svoje vlastite granice i dobijem nove uvide i znanja kako funkcionira tijelo i um pod stresom, kad fina motorika više ne funkcionira, disanje se ubrzava... Na KM gledam kao na modernu izvedenicu klasičnih bori-

lačkih vještina. To je sustav koji se stalno razvija i prilagođuje današnjem, nažalost, često nasilnom svijetu u kojem živimo. KM mi je pomogao u radu na osiguranju veleposlanstva i delegacija koje su svakodnevno stizale u to vrijeme u Bruxelles. Bio je to vrlo zahjevan i odgovoran posao gdje se hijerarhija bez obzira na situacije morala poštivati.

Kad je napustio taj siguran i stabilan posao u Belgiji, posvetio se umjetnosti kroz bori-lacke vještine, a onda se odlučio vratiti u Hrvatsku.

– Svoja iskustva stečena u inozemstvu pomogla su mi da riskiram i započnem nešto što me oduvijek ispunjavalo. Dok podučavam aikido, osjećam veliko nadahnuće, svaki put ispočetka. Potpuno sam otvoren i spontan, a kroz proces prenošenja iskustva i znanja vodi me intuicija i inspiracija. Svaki trening je drugačiji i po tome zanimljiv. Svoje uč-nike usmjeravam i učim, međutim, sâm put je isključivo njihovo osobno iskustvo. Mislim da je upravo taj put promjene jedan od naj-

važnijih razloga koji me trajno drži budnim i zainteresiranim za ovu bori-lacku vještinu...

Pitamo ga kako gleda na odrastanje s ocem, redateljem Lordanom Zafranovićem, rado otkriva:

– Odrastao sam u Zagrebu i Splitu. Velik dio mog djetinstva otac je bio odsutan, bio je vrlo posvećen svojim projektima i filmovima. Ipak, proveo sam s njim dosta vremena na filmskim setovima. Tako sam 1980. dobio manju ulogu u filmu “Pad Italije” gdje me je u jednoj sceni u polju na Šolti na kraju i filmski ubio. Nakon toga me više nije angažirao kao glumca (smijeh). Danas imamo odličan odnos. Otac živi uglavnom između Zagreba i Praga gdje ima svoju drugu obitelj i gdje žive moji mlađi brat i sestra blizanci koji se rado družu s mojim jedanaestogodišnjim sinom koji je već sada odličan aikidoka. Bio je nedavno sa mnom u Pragu gdje smo tražili lokacije gdje se snimao zadnji “Spiderman”. Moglo bi se reći da je na svoga didu, jer sve gleda u kontekstu filma (smijeh).

Iskustvo na setu za vrijeme snimanja Milićeve serije “Nestali” bilo mu je posebno drago:

– Na inicijativu Gorana Navojeca kojeg sam

trenirao i prije tog projekta, dogovorili smo se s glavnim producentom i scenaristom Joškom Lokasom da profesionalnije i intenzivnije pristupimo pripremama scena borbi. To znači da smo uložili dva mjeseca priprema i treninga šestorice glavnih glumaca, Gorana i Bojana Navojeca, Alana Katića, Marka Cindrića, Filipa Križana i Vedrana Živolića. Kroz učenje raznih tehnika goloruke borbe, borbe noževima i rukovanje s pištoljima, osmislio sam pojedinačnu koreografiju borbe.

Okušao se ponovno i kao glumac:

– U „Nestalima” glumim negativca koji na kraju nastrada, ali nisam ni ja njima ostao dužan (smijeh). Bilo je tu i manjih uloga u britansko-američkoj akcijskoj seriji koja se upravo snima u Hrvatskoj... U životu sam više vremena proveo iza kamere kao asistent režije i u montaži. Poznajem jezik filma tako da mi je u ovom projektu s Milićem bilo lakše razumjeti zahtjeve scena borbi i kako bi to trebalo izgledati iz filmske perspektive.

Zbog silnih obaveza ne stigne se u potpunosti posvetiti svojoj struci slikara i grafičara...

– Završio sam Likovnu akademiju u Zagrebu u klasi pokojnog akademika Miro-

Jedan je od 11 majstora aikida iz cijelog svijeta koji su u Japanu demonstrirali aikido pred Ueshibom, šefom krovne organizacije Aikikai. Prvi put u povijesti Hrvatska je imala svog predstavnika...

slava Šuteja kojeg sam iznimno cijenio. Postoje radovi iz vremena nakon studiranja, ali će izložbe mojih budućih slikarskih i grafičkih radova još malo morati pričekati. To je područje koje me također jako zanima i traži moju apsolutnu posvećenost i pažnju koja je trenutno usmjerena na druge stvari. Inače, prije Akademije studirao sam montažu na Filmskoj akademiji u Pragu. Tamo sam naučio i češki...

U planu je i tečaj samoobrane koji osmišljava zajedno s joga instruktorom Govindom Puriem koji je gotovo cijelo desetljeće posvetio školovanju u ašramu u Indiji i koji danas uspješno vodi studio u Zagrebu gdje podučava jogu kroz svjesni pokret i dah...

– Tečaj je tek u povojima, ali smo intenzivno razgovarali o konceptu kojeg sam

osmislio, jer se dosta razlikuje od uobičajenih koncepata za samoobranu. Uz fizičku spremu uključuje nešto puno bitnije, a to je pravilan pristup i svladavanje straha u stresnim situacijama te percepciju prostora i procjenu situacija. Intuicija i njeno oslušivanje tu je vrlo bitno. U samoobrani, iznimno je važno na vrijeme percipirati potencijalno opasnu situaciju... Imam u planu još jedan vrlo zanimljivo koncipiran projekt samoobrane koji razvijam sa svojim prijateljem Hrvojem Krličem, direktorom hostela Subspace u Zagrebu...

Na kraju razgovora saznajemo kako glasi životna filozofija Ivana Zafranovića:

– *Masagatsu agatsu* – jedina prava pobjeda je pobjeda nad samim sobom! Život je neprestano učenje...

98,4%
DOBRE
GLAZBE

**JUTRO
BEZ
CENZURE**

svaki radni dan
od 6 do 11

**RADIO
101**
MY POWER STATION

ŽIVJELI SEKSI STRIPOVI!

Mnogi tvrde da mlađe generacije sve manje zanima seks, pa tako i seksi stripovi. No, čini se da publike za stripove sa seksi tematikom ipak ima znatno više no što biste u prvi mah pomislili...

piše **MISLAV PASINI**

Tema seksi stripova za ovaj je magazin od velike važnosti. Pa zašto ne bi bila; na kraju krajeva, nije malo naših čitatelja koji biraju strip kao prvu stvar koju će pogledati nakon što kupe novi broj Playboya – Horacio Altuna već je postao zaštitno ime našeg časopisa.

Uvijek svjež i zanimljiv, originalan i dosjetljiv, sposoban nas je zavesti već prvim nacrtanim kadrom. Duhovit i nenametljiv – takav je Altuna, argentinski autor seksi stripova. U njegovim je storijskim i najveći šmokljan sposoban zavesti najbolju ženu o kojoj je do tada tek sanjati mogao.

Kada govorimo o seksi stripovima, prisjećamo se tabu tema koje su oni pokrenuli svojim izlaskom na svjetlo dana. Pojava obnaženih žena i muškaraca (ovo potonje je posebno zasmetalo javnost) nikako nije bila dobro došla na tadašnjem tržištu. Shodno tome, bilo je za očekivati da će takvi stripovi svoje mjesto pronaći pod krovom magazina kao što su Penthouse i Playboy.

Ono što čitamo i gledamo u takvim stripovima u pravilu je daleko od nekakvog šunda. Još kada je riječ o iznimnom crtežu, tada govorimo o pravoj umjetnosti...

No, vratimo se malo našem magazinu. Osim što trenutno uživamo u avanturama koje nam predočava Horacio Altuna, nekada je tu bio i megapopularni strip „Dick Long” našeg Stjepana Bartolića.

Prvi seksi stripovi koji su ispunjavali stranice američkog Playboya, bili su oni Harveya Kurtzmana koji je svoj strip „Little Annie Fanny” u Playboyu vrlo uspješno objavljivao od 1962. do 1988. godine. Bio je to klasičan oblik erotskog stripa, ali otad se situacija uvelike promijenila. Ponajprije stoga što su svoje novo utočište ponajprije pronašli u japanskim manga stripovima.

Manga seksi stripovi nemaju tabua. To su lijepo ispričane priče, dapače, vrlo realistične, pa možemo ustvrditi da se manga u Japanu čita jednakim intenzitetom kao i dnevne novine.

Naš autor s nostalgijom se prisjeća revije **SekStrip** koja je u bivšoj državi izlazila od 1988. do 1992. godine

MILO MANARA'S GULLIVERA

HUMANOID

POJAVA MANGE jako je utjecala i na europski strip, pa i tu nalazimo razne eksperimente kojim su se strip autori još jednom poklonili svojoj publici s vrlo uspješnim efektom te koji nisu nimalo zaostajali za Japanom.

Jeste li, primjerice, znali da je i legendarna Serpierijska „Druuna” doživjela svoje zasebno izdanje? Jeste li je čitali; imali je u rukama? Ja jesam, i na mojoj polici ima zasebno mjesto. Tu nema mjesta klasičnom čitanju stripa, jer nulti broj „Druune” u sebi sadrži prekrasne strip table u boji i bez imalo teksta. Slike i vrući erotizirani prizori govore više od riječi.

Podsjetimo se vremena kada su se stripovi čitali daleko više nego danas, kada su pojam strip serijala predstavljali Lunov magnus strip i Zlatna serija. Naravno, ni jedan junak koji je tamo bio zastupljen nikada nije imao ni jednu obnaženu scenu, ali pratitelji tadašnje strip scene i te kako su dobro bili upoznati sa serijalima koje je stvarao Bane Kerac, bilo da se radilo o „Cat Claw” ili o njegovom drugom (možda malo manje popularnom) serijalu „Kobra”, u kojem su tadašnji čitatelji mogli, vjerojatno po prvi put na našem tržištu, vidjeti neku голу žensku bradavicu i izvrsno predodređen erotičan snošaj glavnih likova. Osobno, Kerčevu epizodu „Anđela pakla” kupio sam bio baš zbog golih ženskih grudi na omotu stripa...

Richard Corben je američki autor koji je svoj zanat doveo do savršenstva u magazinu Heavy Metal

Prvi seksi stripovi koji su ispunjavali stranice američkog Playboya, bili su oni Harveya Kurtzmana koji je svoj strip „Little Annie Fanny” u Playboju vrlo uspješno objavljivao od 1962. do 1988. godine

A o pojavi revije SekStrip i njenom značenju na našem podneblju ne treba previše govoriti. Pa bilo je to bolje od bilo kojeg filma!

PRVA IZDANJA SekStripa pomalo su asociirala na radove poznatog talijanskog autora Franca Saudellija, koji je u svojim stripovima redovito koketirao s lascivnim dijalozima koji su uvijek bili na tankoj liniji između erotičnosti i perversije, pa su tako njegovi likovi najčešće bili bogati biznismeni čije su želje ispunjavale mlade, zanosne i iznimno erotične dame. Ni jedna od njih se nije libila do kraja ispuniti sve želje svom gospodaru.

Kada bismo se vratili u prošlost same revije SekStrip (koja je sa izlaženjem započela 1988. godine i potrajala do 1992. godine),

O reviji SekStrip i njenom značenju na našem podneblju ne treba previše govoriti. Pa bilo je to bolje od bilo kojeg filma!

dakako da bismo onda tu spomenuli drugi broj revije koji se svojim sadržajem oslanjao upravo na Saudellijevu viziju stripovske erotike. Predivna sluškinja vodi brigu o svom bogatom poslodavcu; udovoljava mu svaku želju, no usput ne zanemaruje ni samu sebe, pa će tako vrlo često na krevetu, stolu ili nekoj drugoj podlozi završiti sa svakim muškarcem ili pak ženom, ako joj se ona sviđa. Ako se itko sjeća sadržaja tog stripa, možda se sjeti i njegova naslova – „Nezajažljiva Anži” (tekst i crtež Chris).

Pojava ove strip revije bila je pod posebnim povećalom jer njen je izdavač bio najomiljeniji izdavač generacije koja je stasala u osamdesetim godinama prošlog stoljeća. Naravno, riječ je bila o novosadskom „Dnevniku”, inače izdavaču Zagora, Bleka i svih nam ostalih omiljenih junaka. Ta je strip revija budila maštu kod čitatelja koji je postajao svjestan ljepote ženskog tijela.

Spomenuta je Anži u tom stripu zadovoljavala sve i svakog, ali prvenstveno je mislila na sebe, jer zadovoljstvo i uroda bili su njeni glavni saveznici. Tako je nalazimo u situacijama kada mlade muškarce podučava seksu, promatramo je u inače tipičnim Saudellijevim prizorima kada dopušta da je udaraju po stražnjici, sve dok ne postane

Serpierijeva Druuna je od mekšeg oblika erotike nerijetko zalazila u područje hardcore pornografije. Albumska izdanja danas dostižu poprilične svote...

domina, pa istom mjerom vraća muškarcima koji njeno bičevanje dočekuju s osmijehom.

KADA TINEJDŽER čita ovakve stripove, jasno je da mu se prizori usjeku u pamćenje, pa ga slike zamamne Anži prate u stopu dok godinama kasnije istražuje stripove istog sadržaja.

„SekStrip” je doživio trideset i šest brojeva, sa još šest specijalnih izdanja. Vjerojatno bi serijal s izlaženjem nastavio i dalje, ali ratno je vrijeme razdvojilo tržišta današnjih država, a nekadašnjih republika.

Preciznost Chrisovog crteža te temeljita razrada svake scene navukla je čitatelje te generacije da istražuju dalje, pa je tako otkriven najljepši rad unutar seksi stripova koji je pripadao Talijanu Milu Manari.

Pravim imenom Maurillio Manara, jedno je od najcjenjenijih imena u svijetu lascivnih stripova. Nekadašnja „Stripoteka” polako ga je ali sigurno uvodila na naše tržište, čime je vrlo brzo stekao vojsku obožavatelja. Spomenimo samo neke naslove kojima si je osigurao slavu: „Gulivera” (daleko slobodnija

verzija romana Jonathana Swifta), „Avanture Giuseppea Bergmana”, „Indijansko ljeto” (koje je stvorio zajedno s još jednim velikim imenom, Hugom Prattom, tvorcem Corta Maltesea), serijal „Click” čiji je treći nastavak ove godine stigao i do domaćih knjižara, i naravno, neizostavan serijal „Borgia”, na kojem je surađivao s francuskim Čileancem Alejandrom Jodorowskym, sukreatorom iznimnog, sada već kulturnog znanstveno fantastičnog serijala Inkal, doista pravim remek-djelom stripa.

Manarini štovatelji iznimno su zadovoljni kada čitaju albumski serijal kakav je „Borgia”. Manara je tu nadmašio samog sebe, stopivši u priču svu onu potrebnu dekadenciju tog vremena, izmiješavši je s nasiljem opskurne obitelji, što je opet pove-

zao tablama eksplicitnih prizora kojima svjedočimo cijeloj tragediji španjolske kraljevske obitelji koja je živjela u incestu.

Ovakav serijal zasigurno nije bio namijenjen mlađim čitateljima, premda u današnje doba interneta oni vide i daleko gore stvari. Tako u jednom okviru Manarinog stripa svjedočimo raskalašenom bludničanju, da bi se u istoj sceni vidjelo dijete koje stradava od krvavog noža...

SVOJIM DRUGIM i vrlo uspješnim serijalom „Click”, Manara se poigrava muškom maštom tako da u bilo kojem trenutku može izazvati ženski orgazam. No, tu se ipak nije radilo o običnim orgazmima, jer priča nudi mnogo više od toga, čime se uspješno približila tradiciji klasičnih *soft* pornića.

„Clara de noche” bio je hit serijal argentinskog majstora stripa Carlosa Trilla, pun duhovitih scena s dosjetljivom prostitutkom kao glavnim likom

Jednostavna, dosjetljiva i nadasve zabavna, premda u nekim svojim dijelovima i blasfemična – poput scene u kojoj djevojka pod djelovanjem aparata za orgazam u izostanku muškarca završi u koitusu sa psom. Sve je to ipak prikazano na pomalo komičan način...

Mnogi seksi stripovi bili su ispunjeni akcijom koja je vješto prikrivala senzualnost koja se protezala preko cijelih tabli. Za razliku od Manare, kojemu je seks bio glavni oslonac u priči, seks je na jedan drugi način koristio i Richard Corben, američki autor koji je svoj zanat doveo do savršenstva u magazinu „Heavy Metal”.

Sjećate li se možda njegovog Dena? Glavnom liku je spolovilo mnogo puta bilo prikazano većim od njegovih bicepsa, a scene samog seksa bile su groteskne – likovi su bili prikazivani u začudno iskrivljenim i znojnim licima.

POSTOJE AUTORI koji su doslovno označili svoje, a i buduće vrijeme, pa im ime postaje neizostavno u bilo kakvoj strip analizi. Krenimo od Paola Eleuterija Serpieri. Njegov najpoznatiji serijal je već spomenuta „Druuna”. Premda će ga mnogi svrstavati u žanr znanstvene fantastike, riječ je ipak o stripu koji zalazi u više žanrova i podžanrova. Lik Druune prikazan je vrlo senzualno – crnka bujnih oblina, najčešće prikazana u profilu ili odzada kako bi joj do izražaja došla predivna stražnjica sa siluetom još ljepše oblikovanih grudi. Ipak, moramo biti svjesni da Serpierijevo remek-djelo izlazi iz puke domene znanstvene fantastike i vješto otvara vrata prema mekšem obliku erotike koja je često bila pomiješana s žanrom *hard-core* pornografije.

Premda se radnja ovih albuma događa u postapokaliptičnom svijetu, uspjeh koji je ovaj serijal postigao vidljiv je u mnogim zasebnim zidnim plakatima koji su se u međuvremenu proizveli, i čiji je autor bio Serpieri, a svi prikazuju Druunu u vrlo erotiziranim pozama.

Premda je strip stekao slavu još u čuvenom časopisu „Heavy Metal”, albumsko izdanje „Druuna” dostiže kulturni status. Albumi objavljeni u izdanju nekadašnjih

„Dečjih novina” na dražbama danas dostižu poprilične svote; posebno se to odnosi na izdanje „Morbus Gravis”.

No, postoje i autori kojima crtanje seksi stripova nije primarni posao. Recimo, Argentinac Carlos Trillo koji nas je napustio

Zamislite likove koji crtežom nalikuju likovima iz serijala o grupi TNT i pri tome se suludo ševe, u scenama u kojima Raviola, poznatiji kao Magnus, ništa nije skrivao

2011. godine. Trillo je tvorac izvanrednog djela „Alvar Mayor” (u kojem mu je koautor bio Enrique Breccia), stripa kojeg mnogi uspoređuju s Cortom Malteseom, premda je Mayor mnogo subverzivniji i mračniji, i zalazi u horor u onoj mjeri do koje Maltese nikada nije došao.

Ili drugi Trillov veliki hit – strip serijal „Klara” (u originalu: „Clara de noche”), kojeg je radio sa Eduardom Maicasom i Jordijem Bernettom. Bila je to vrlo inteligentna priča o dosjetljivoj prostitutki čije se avanture s velikim guštom prate iz stranice u stranicu. „Klara” je kao serijal puna duhovitih scena i dijaloga, i premda je ponekad rađena na granici karikature, njena je senzualnost na iznimno zavidnoj razini, pa samo jedno čitanje nekog od brojeva zasigurno nije dovoljno...

JOŠ JEDAN AUTOR kojega zasigurno ne bismo povezali sa stripovima seksi tematike je Roberto Raviola, daleko poznatiji pod pse-

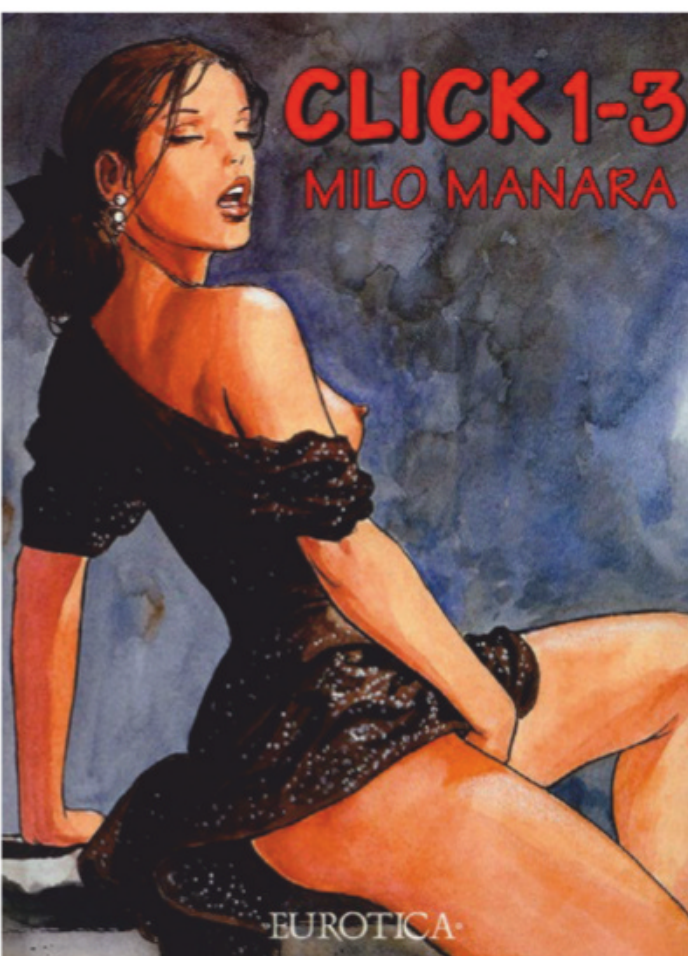
udonimom Magnus. Kada izgovorimo njegovo ime, odmah se, naravno, sjetimo „Alana Forda” i svih onih gegova koje već godinama volimo citirati ili ih ponosno nosimo na majicama.

No jeste li čuli za Magnusov album „Omnibus”? Riječ je o albumskoj zbirci kraćih djela koje je autor stvorio nakon što je napustio „Alana Forda”, na samom vrhuncu slave kulturnog serijala. Riječ je o pričama koje u sebi kriju različite žanrove – od znanstvene fantastike, preko horora, do erotike. I to kakve erotike! Dovoljno je da zamislite likove koji crtežom nalikuju likovima iz serijala o grupi TNT i pri tome se suludo ševe, u scenama u kojima Raviola ništa nije skrivao.

Danas su vremena ipak malo drugačija; nove generacije čini se manje razmišljaju i o seksu i o stripu. Stoga je od iznimne važnosti, činjenica da i grad pod Marjanom konačno dobiva svoju striparnicu. Premda već godinama prodaju obavlja na štandu, obrt „Striport” uz web striparnicu „Stripovi Colombo”, ulazi u prostor koji stripovi i zaslužuju. Stoga smo se i prošetali do vlasnika Dalibora Ivaniševića i upitali ga kakva je uopće danas potražnja za seksi stripovima. I dobili smo pomalo neočekivan odgovor:

– Nevjerojatno velika! Ljudi i dandanas često traže nekadašnja „Dnevnikova” izdanja SekStripa, no njih je teško naći, ali zato ljubitelji stripova ove vrste vjerno očekuju svaki novi strip kojeg potpisuje Manara; bilo da je riječ o „Click” serijalu ili o „Avanturama Giuseppea Bergmana”.

Bitna je to stvar jer seksi je strip u velikom broju slučajeva, daleko više od obične stripovske radnje. Na kraju krajeva, navodi nas da vodimo ljubav, a ne rat!

Talijan Milo Manara jedno je od najcjenjenijih imena u svijetu lascivnih stripova, njegovi serijali „Borgia” i „Click” prava su remek-djela, i danas vrlo tražena

Spoj Zrmanje i Krupa
(rijeke i kanjona)

ZRMANJA

U zagrljaju rijeka s tisuću lica

Naš je suradnik minuloga ljeta prošao Zrmanjom od njezina izvora, sve do ušća u Novigradsko more. Putovanje je to po fascinantnom prirodnom amfiteatru, pustolovina koja se pamti čitav život...

piše i snimio GORAN ŠAFAREK

M

agistralna cesta Gračac – Knin podno jugoistočnih obronaka Velebita vodi automobile gotovo do ruba provalije. Mnogi će škicnuti u ponor ispod njihovih kotača, začuditi se čudovišnom prirodnim amfiteatru i golim liticama ličke strane. No, tek malo njih zna za istinsko blago, iznimnu čaroliju krša u nemilosrdnom krajoliku na prijelazu Like u Dalmaciju.

Spustio sam se strmom serpentinom, sve do dna kotline. U sjeni drveća, ondje me je dočekala oaza malih polja, mirisnih smokava i ravne, plodne zemlje. I vode. U ovom surovom okruženju doima se kao najveće blago – česma. U davno doba, kada su i polja i voda bili važniji od mora, ljudi su ovdje osnovali selo Zrmanja Vrelo. Moderni čovjek više cijeni *zimmerfrei* obalu, pa je selo uvelike odumrijelo, dijelom i kao posljedica proteklog rata.

Krenuh iz sela, a cesta se suzuje na jednu prašnjavu traku i vijuga do ruba polja. Uskoro kroz otvoren prozor čujem žubor vode. Zauzvavih auto i izletih prema Zrmanji da se umijem i osvježim. Žustra, na dodir ledena, svojim dodirnom dignula bi i mrtvaca iz groba, pogotovo za vrućeg dana. Na kraju puta sam ostavio auto i nastavio pješice.

Putić vodi kroz malene livade gdje lepršaju leptiri. Nailazim čak i na malo groblje gdje spomenici svjedoče o negdašnjem životu, rođenju, ali i neminovnoj smrti. Sjena stabala je potom zastrla put, a šum vode je postajao sve glasniji. Johe su stisnule rijeku, privučene obiljem vode. Zrmanja se ovdje probija u malim brzacima, no uskoro huk slapa najavljuje i veću prepreku – velika zidana brana pregradila je tok i rijeka se strovaljuje preko nje. Koja je svrha, ne mogu dokučiti, mlinica mi pada prva na um...

No, i za mene je to prepreka. Odmah iza brane, nakupila se sila vode. Sa strane je strma stijena, nema mi druge nego pregacati. Ma što je to za istraživača džungli, pomislih. S cipelama u rukama zakoračih u bistru vodu, no u trenu kao da me probola ledena

igla. Ta jedna minuta ledenog gacanja trajala je kao vječnost! Dalje opet, sad s cipelama na nogama, uspinjem se kroz krški krajolik na malu uzvisinu s kržljivim grmljem, pitajući se gdje li je nestala rijeka.

S jedne strane je ogromna litica, a izvor mora biti negdje pored nje, skriven u gustoj šumi koja je uostalom i hranjena vodom. Krećem puteljkom prema najgušćem dijelu i – *voila!* Zvuk je najavio, a oči potvrdile: izvor je tu. Voda izvire naizgled niotkud, no znam da složenim podzemnim putem dolazi iz podzemlja u kojeg se skuplja voda s ogromnog okolnog područja. Lijepo je biti na mjestu rađanja ove ljepotice.

Odavde Zrmanja pitomo krivuda uskim koritom kroz duguljasta krška polja prema jugoistoku. Ovim poljima ona donosi plodnost, pa je prate raštrkani, danas mahom zapušteni zaseoci, obuhvaćeni zajedničkim nazivom – Zrmanja. Uskim klancem protječe podno ruševina utvrde Zvonigrad, od koje još jedino kula prkosno strši uvis. Ispod mosta Kravlja draga na državnoj cesti Knin-Gračac, Zrmanja oštro zavija u smjeru zapada, baš kao da se nastoji što kraćim putem prelići u Jadransko more. Ovdje će rijeka zaći u prvi kanjon u nizu, ali možda najnepristupačniji od svih.

Silazim iz čamca, jer bi spust niz slap bio ravan samoubojstvu za većinu veslača, iako sam već vidio da se i oni najiskusniji znaju strmoglaviti u zapjenjeni ponor

Zaravan Mokro Ppolje ponovo čini rijeku dostupnijom, ali uzalud: kad sam izašao krajem ljeta na obale rijeke, nije bilo ni kapi vode! Vilica mi je „pala“ kad sam vidio da od onog obilja na izvoru ostalo nije doslovno ništa. Kameno korito zjapi prazno kao da je netko digao čep i sva voda otišla kao iz kade. U čudu sam gledao kako je to moguće, no podsvijest već mi je slala podatke.

Ljeti ovdje završava prva etapa nadzemnog toka Zrmanje. Naime, u geološkoj prošlosti Zrmanja je nadzemno otjecala u Krku, dok danas s Krkom postoji samo podzemna veza. Vode Zrmanje utječu u Krku na njenom središnjem dijelu, preko nekoliko izvora kod negdašnjeg Miljacka mlina, pa za niskog vodostaja dio toka rijeke Zrmanje od Mokrog polja presušuje, otprilike do vrela Crnog bunara. Stoga možemo reći da je Zrmanja rijeka s dva kraja.

U presahlom koritu preostale su samo omanje lokve u kojima se omamljene nedostatkom kisika, ribe posljednjim snagama bore za život. I kao da nevolje već nije dovoljno, pojavljuju se grabežljivci kao što su čaplje i zmije ribarice kojima su ribe sada lak plijen. A onda nadolazi vodeni val, pokrenut kišama negdje daleko u porječju, prošavši poznate i nepoznate puteve u vječnoj tišini, tmuni i hladnoći podzemlja.

U Kaštelu Žegarskom, pitomom mjestu usred polja, tišine nema, barem ljeti. Šareni čamci prekrili su Zrmanju kao da su neke egzotične ptice sletjele na odmor. Sjedam u jedan od njih i krećem u istraživanje kanjona. Prvi dio puta tek je upoznavanje s veslima za one neiskusne, uz neizmjereno uživanje u krajoliku. No, Zrmanja se nizvodno sve više usijeca u kamenu utrobu sjevernodalmatinske zaravni.

Rijeka se provlači među stiješnjene divovske litice čija kulminacija slijedi tek nizvodno nakon ušća Krupe, Zrmanjine najjače pritoke. Osnažena izrazito sedrotvotnim vodama rijeke Krupe, stropoštava se kroz Veliki buk – najviši i po mnogočemu najljepši slap na Zrmanji. Silazim iz čamca, jer bi spust niz slap bio ravan samoubojstvu za većinu veslača, iako sam već vidio da se i oni najiskusniji znaju strmoglaviti u zapjenjeni ponor.

Iza Velikog buka počinje adrenalinski dio spusta, jer sedreni slapovi i brzaci sve su češći. Kao na pokretnoj traci klizimo uz same litice ili uske prolaze, dok nas mlazevi vode pljuskaju sa svih strana. U vodenom smoraju, gdje voda štiti od nemilosrdnog ljetnog sunca, a u svakom trenu mogu i utažiti žeđ. Ogarov buk zadnji je slap, izazov nad izazov

Kajaking kod
Velikog buka

Predah kod stare
barijere na Zrmanji

vima. Oni hrabri spuštaju se niz uskipjelu bijelu krijestu slapa, pljosnuvši dolje i u idealnom slučaju ne ispadaju iz čamca.

Dalje rijeka pomalo izlazi iz kanjona i teče mirno uz plodna polja s kravama sve do Muškovaca, gdje Zrmanju preko Berberova buka čeličnim mostom prekoračuje asfaltna cesta, povezujući dvije strane rijeke. Ovdje je ujedno i cilj svih turističkih tura raftinga i kajakinga.

Veliki buk toliko me je zaintrigirao da sam odlučio malo bolje ga istražiti. Sjetivši se golemih litica i sipara koje jedva i životinje prolaze, nije to nimalo lako, no vrijedne ruke ljudi iz planinarskih društva markirale su staze oko rijeke, iskoristivši drevne puteve ljudi i koza. Zaputio sam se kopnenim putem do sela Golubić, zapravo zaselaka u iznimno škrtom okolišu krša, kamenja i rijetkog grmlja. Kako su ovdje ljudi generacijama preživljavali, teško mogu i pojmiti. Oprezno sam grabio između stijena, pazeći ujedno i na poskoke. Uskoro sam zamakao u potpunu divljinu, no prizor koji se otvorio, potisnuo je svu surovost krajolika: u daljini se kroz kanjon probija rijeka Krupa, traka zelenog života u sveopćem sivilu krša. Načičkana slapovima, teče svega sedam kilometara i nudi nebrojene prirodne draži. Ona, kao i njen kanjon utječu u Zrmanju doslovno pod mojim nogama, no da bih vidio sam sutok, moram se spustiti. Preda mnom je Vratolom, spust niz stijene i sipare, a naziv vrlo grafički govori kako to izgleda. Krajnje oprežno, rukama i nogama spustio sam se niz strminu i sada su se s jednog kuka preda mnom ukazale i Zrmanja i Krupa koje se spajaju u oštrom kutu, a sam vrh ušća pretvorio se u gusti zeleni tršćak.

Dobro sam osjetio buru kad sam se počeo čamcem spuštati prema ušću. Mučim se veslati, a sve me više strah da će me prevrnuti

Ovdje se izdižu iz rijeke i do tristo metara visoke strane kanjona. Poput kakvog obeliska, iz korita Zrmanje viri stijena zvana Oblak. Gotovo sam otrčao do rijeke, unatoč strmini i kotrljajućem usijanom kamenju, željan da isperem znoj i prašinu. Našao sam se konačno na ravnom, na maloj naplavnoj ravni. Gotovo kao u parku, zeleni se trava u sjeni topola i vrba. Ovdje su ljudi oduvijek dovodili stoku na pašu i pojenje.

Krećem nadesno, prema laganom huku koji me je pozivao poput neke kobne sirene. Kao začaran tom pjesmom, ubrzao sam kroz visoku travu i ubrzo stigao do ruba slapa. Veliki buk je opet preda mnom, samo sam sada s druge strane nego jučer za vrijeme raftinga. Sad imam mira i vremena dobro ga promotriti. Niz jedanaest metara visoku barijeru, u potpunosti obraslu travom, u bijelim mlazovima pršti bezbroj sitnih kapljica. Duboka sjena koja se nadvila nad kanjon upozorila me da prekinem sa sanjarenjem, a kad sam se opet uspeo, sunce je zalazilo iz smjera mora. A upravo ondje Zrmanja teče...

Iza Obrovca osjeća se snažan utjecaj mora koje se odmah na dnu poput jegulje uvlači duboko u kopno, dok slatka riječna voda na površini teče u suprotnom smjeru. A tu je i

bura. Pod njezinim naglim naletima površina Zrmanje postaje nazubljena malim raspršenim valićima s kojih kovitlaci podižu tisuće kapljica rasipajući ih visoko po stijenu kanjona, o čemu svjedoče tragovi soli na stijenama.

Dobro sam osjetio buru kad sam se počeo čamcem spuštati prema ušću. Mučim se veslati, a sve me više strah da će me prevrnuti. Zrmanja je ovdje široka, divovska kao neki norveški fjord, a moj čamac sitan.

U posljednjem sam kanjonu, odnosno estuariju koji će Zrmanju uvesti u plitko Novigradsko more. Ovaj kanjon zaštićen je kao geomorfološki spomenik prirode. Plićine uz obalu označene su nezgrapnim crvenim i zelenim pomorskim oznakama i gusto obrasle trskom. Kanjon se iznova produbljuje, a krhka vegetacija napušta njegove padine, pa sve to izgleda kao marsovska površina. Na posljednja dva kilometra toka, zlosretne i opasne sipare zamijenile su visoke okomite litice koje su Zrmanju stisnule u uzak tjesnac pred samim ušćem u Novigradsko more. Stigao sam!

Zrmanja je rijeka s tisuću lica. Izvirući iz vrela jedinstvena oblika, u svojih 69 kilometara toka čas vijuga poljima, čas je stiješnjena u kanjonu. Za visokih voda huči zapjenjenim brzacima, a za ljetnih mjeseci potpuno nestaje u podzemlju, da bi se nizvodno ponovo pokazala na površini. Rijeka je to koja ima najljepšu pritoku, čarobnu Krupu; rijeka je to s dva ušća koja će nas svojim jedinstvenim kanjonom dovesti do Novigradskog mora.

Zrmanjinim tjesnacima bura tutnji istom žestinom kao i poznata senjska bura, a njezine će tirkizne boje pocrvenjeti kada je oboji suton razlišenim crvenilom zalazećeg sunca...

Ronjenje u podvodnoj džungli

Izletište u Muškovcima

Divlji kanjon

Laž u boci

Pojava krivotvoritelja i veliki porast lažnog viskija na tržištu, tumači se nevjerojatnom potražnjom za rijetkim primjercima tog pića, a zbog stalno rastućih cijena takvih boca predviđa se i daljnji rast „lažnjaka”

piše **TOMO WILL**

Verovatno ste čuli za slučajeve krivotvorenih povijesnih boca vina koje su stigle na dražbe uglednih aukcijskih kuća i čitave priče i konspiracije vezane uz njih. Naravno, kada cijene boca vina dostignu one umjetničkih slika, nije neobično da se iz tajnih ateljea s vrhunskim krivotvoriteljima, kriminalni poslove presele i u radionice u kojima nastaju tekuće krivotvorine.

No, prava je vijest stigla iz jednog škotskog sveučilišnog laboratorija, koji se doduše nije bavio vinima, već glavnim nacionalnim pićem te zemlje – viskijem.

Naime, istraživanje koje je proveo Scottish Universities Environmental Research Centre (SUERC) iz East Kilbridea, pokazalo je da je od 55 ispitanih boca „rijetkih“ škotskih viskija čak 21 bilo lažnih – ili jednostavna krivotvorina ili viskiji koji nisu destilirani u godini navedenoj na etiketi.

Sveučilišnome laboratoriju boce je na raspolaganje stavio Rare Whisky 101, brokerska tvrtka specijalizirana za trgovinu viskijem, i to nasumičnim izborom boca iz aukcijskih kuća, privatnih kolekcija te iz maloprodaje. Povod je bio jednostavan – zabrinutost sve većim količinama lažnoga viskija na tržištu.

Među otkrivenim „lažnjacima“ bili su, primjerice, Ardbeg 1885 i Thorne's Heritage, *blended whisky* (mješavina viskija) s početka 20. stoljeća, a ukupna vrijednost 21 boce lažnog viskija, kada bi bile originali, procjenjuje se na oko 635 000 funti (više od 5,25 milijuna kuna).

Da bi utvrdio starost pojedinih viskija, laboratorij je pri analizi uzoraka rabio naprednu tehniku datiranja ugljikom-14, uobičajenu u forenzičkim i arheološkim istraživanjima. Tipični primjeri bili su poput jednog viskija koji je prema etiketi proizveden 1850-ih, a za koji se ispostavilo da je iz 1980-ih.

POJAVA KRIVOTVORITELJA i veliki porast lažnog viskija na tržištu tumači se nevjerovatnom potražnjom za rijetkim primjercima tog pića, a zbog stalno rastućih cijena takvih boca predviđa se i daljnji rast „lažnjaka“.

Pritom treba znati da je tijekom 2018. rekord najskuplje prodanog viskija rušen čak tri puta, zadnje u studenome, kada je jedna boca 60 godina starog Macallana na dražbi u londonskome Christie'su prodana za 1,2 milijuna funti!

U svemu, veliki problem predstavlja činjenica da se ne radi samo o krivotvorinama koje se trže na opskurne načine, već su lažne boce prodrle u sve glavne kanale tržišta rijetkih viskija. Spomenuto

istraživanje pokazalo je da se može pretpostaviti da oko trećine, ili riječima novca, više od 40 milijuna funti vrijednosti rijetkih viskija na tržištu i u privatnim kolekcijama otpada na krivotvorine.

Problem je vrlo očit u slučaju viskija za koje se tvrdi da potječu iz razdoblja prije 1900., jer je istraživanje otkrilo da su svi takvi uzorci, poput spomenuta Ardbega 1885, zapravo bili lažni.

A kako je sve započelo? Jednostavnom znatiželjom. Naime, 2016. godine skupina je znanstvenika nabavila jednu bocu *single malt* viskija Laphoraig iz 1903. te ju je, da bi dokazala njezinu autentičnost, odlučila podvrgnuti seriji forenzičkih i analitičkih ispitivanja.

Proučili su staklo boce, etiketu, ovojnicu zatvarača, čep i samu tekućinu, te na koncu zaključili da se nedvojbeno radi o krivotvorini. Ambalaža se pokazala autentičnom, ali je organoleptičkim testom otkriveno da je

Istraživanje Scottish Universities Environmental Research Centrea pokazalo je da je od 55 ispitanih boca „rijetkih“ škotskih viskija čak 21 bila lažna. Vrijednost tih lažnjaka procijenjena je na više od 5,25 milijuna kuna!

tekućina u njoj zapravo mladi *blended whisky* bez dimnih nota tipičnih za Laphoraig. I datiranje ugljikom-14 potvrdilo je da se radi o viskiju iz novijih vremena.

Kako to rade krivotvoritelji? Najjednostavniji način jest ponovno punjenje starih, autentičnih boca alternativnom tekućinom i njihovo pomno zatvaranje i pečaćenje originalnim kapicama. Te je boce, kad se nađu na tržištu, vrlo teško identificirati kao krivotvorine – sve do njihova otvaranja. Naime, sve je stopostotno originalno, osim tekućine koja, recimo, može biti čaj odgovarajuće boje.

Tako je, primjerice, zamijećen jedan, navodno 40 godina star primjerak Dalmore Single Malt Whiskyja, čija je kapica bila pomno razrezana na stražnjoj strani, sadržaj boce nadopunjen svjetlijom tekućinom, kapica ponovo zapečaćena, a boca ponuđena na dražbi.

DRUGU VRSTU KRIVOTVORINA predstavljaju replike, klasični način kojeg tržište lažnih rijetkih viskija poznaje već godinama. Glavni element replika jesu reprodukcije originalnih etiketa. Lakše ih je otkriti jer etikete, barem za izvežbano oko, uvijek izgledaju pomalo čudno, pogotovo ako sadrže dijelove teksta i ukrasa s metalnim i brončanim efektom. Naime, takve elemente vrlo je teško vjerno kopirati bez uporabe skupe tiskarske opreme.

Na replikama se uspješno moraju reproducirati sve etikete – one prednje i stražnje,

zatim na grliću boce te na bočnim stranama, odnosno na ramenu boca, ako ih original ima.

Mora se priznati da na tom području ima vrlo vještih krivotvoritelja koji uspijevaju originale reproducirati gotovo do savršenstva, pa aukcijska kuća i kupci, koji se pomno ne zabave provjerom, vrlo lako mogu previdjeti sitna nesavršenstva.

Najčešće replicirane boce su one robne marke Macallan, što ne čudi jer trenutačno originalne boce njihova 30 Years Old Single Malt na dražbama postižu cijenu od 3500 funti.

Treća vrsta krivotvorina odnosi se na takozvane „relikvije”, odnosno primjerke preživjele iz davnih vremena. Radi se o bocama antiknoga izgleda koje odaju starost i rijetkost viskija u njima, a koje postižu najviše cijene.

Jedna nedavno objavljena lista boca iz te kategorije pokazala je da je od ukupno 499 nabrojanih primjeraka sadržavala čak njih 466 za koje se pretpostavlja da su lažne! Onih 33, koje bi mogli biti originali, ubrajaju se među „mlađe”, odnosno novije viskije, pa imaju dobre šanse pokazati se autentičnima.

Kad bi svih 499 boca bile prave, svaka od njih na tržištu bi mogla postići cijenu od oko 10 000 funti. Lako je izračunati da se radi o ukupnoj vrijednosti od 5 milijuna funti.

Kako se onda kolekcionari brane? Jednostavno ne kupuju boce na dražbama koje organizira sam prodavač, odnosno gdje nema stručnog pregleda aukcionara-posrednika, a

LAŽNI JAPANCI

Među krivotvorenim starim i rijetkim viskijima glavnu ulogu igraju *single malt scotchevi*. No, nedavno su se na tržištu pojavili i lažni japanski viskiji, posebno često boce iz legendarne i vrlo skupe serije Hanyu Cards.

Još 2014. zamijećeni su sumnjivi sanduci 1988/2006 Full Proof Hanyu viskija, za koje se pokazalo da su ipak originali. S porastom prisutnosti japanskih viskija na dražbama, broj sumnji se povećao, a sve je prouzročilo više istraga koje su pokrenule aukcijske kuće.

Jedan vlasnik dvije boce viskija „Ace of Hearts” (Ishiro's Malt), od kojih je jedna bila pouzdano originalna, nije ništa sumnjao kad je kupio i drugu. Kako se boce tog kalibra otvaraju iznimno rijetko, ne postoje niti opisi okusa tih viskija. No, već površnim pogledom vlasnik je ustanovio znatno odstupanje u boji viskija koji se nalazio u drugoj boci.

Pokazalo se da je krivotvoritelj nabavio praznu bocu „Ace of Heartsa” i napunio je jeftinijim Ishirovim viskijem, skinuo originalnu etiketu i zamijenio ju kopijom ili originalom s prazne boce „Ace of Heartsa”.

Pretpostavlja se da se ne radi o izoliranom slučaju, jer je ista lažna boja zamijećena i na Ace of Hearts viskijima na više dražbi. Nije čudno, jer boce japanskog viskija na dražbama u nekim slučajevima postižu cijene u visini onih manjih automobila.

K tome, u slučaju starih japanskih viskija radi se o starinskoj manufakturnoj industriji (boce Hanyua, Karuizawe i sličnih viskija punjene su ručno, jedna po jedna, a tako su lijepljene i etikete), pa je krivotvoriteljima posao tehnički znatno olakšan...

Najjednostavniji način krivotvorenja jest ponovno punjenje starih, autentičnih boca alternativnom tekućinom i njihovo pomno zatvaranje i pečaćenje originalnim kapicama

**Rekord najskuplje
prodanog viskija lani
je rušen čak tri puta,
zadnje u studenom,
kada je boca 60 godina
starog Macallana na
dražbi u londonskome
Christie'su prodana za
1,2 milijuna funti!**

posebno ne od opskurnih prodavača „ispod tezge” (začuduje da je takva prodaja lažnih viskija u stalnome porastu).

Zatim, ne kupuju boce čija je cijena ispod tržišne, jer su takve odmah sumnjive. Nadalje, stalno konzultiraju liste lažnih viskija na tržištu i ne kupuju ih, bez obzira koliko vjerno izgledale, poput već dvaput spomenutog 1885 Ardbega, koji i u lažnom izdanju izvana izgleda potpuno vjerno.

Posebno su sumnjive boce koje na prodaju daje netko tko je od pokojnog „rođaka” (najčešće se radi o ujaku ili stricu) naslijedio kolekciju viskija, u kojoj je, gle čuda, bila i neka vrlo rijetka boca (ili čak nekoliko njih) iz destilerije zatvorene u 18. ili početkom 19. stoljeća.

MNOGI PRODAVAČI daju svoje boce na datiranje ugljikom-14, premda se radi o prilično skupom postupku (oko 600 funti po boci). No, takvi primjerci s atestom postižu i bolje cijene, a kupci rado plaćaju više, samo da bi bili sigurni što kupuju.

Danas je već postalo uvriježeno da kupac prije kupnje neke posebno stare i rijetke boce od prodavača zahtijeva datiranje ugljikom-14. Ako toga nema, mora biti vrlo

oprezan i pouzdati se u vlastito istraživanje svega u vezi viskija koji kupuje.

U svemu iznenađuje koliko je često samo obično istraživanje na temelju starih fotografija, informacija s interneta i pomno analiziranje izgleda boce i tekućine u njoj, bilo dovoljno da bi se otkrile nedosljednosti i razotkrile krivotvorine. Evo za kraj i jedne poučne priče. But Zhang, jedan od najbolje plaćenih kineskih internetskih publicista provodio je u srpnju 2017. godišnji odmor u ekskluzivnome Waldhaus hotelu u St. Moritzu i posjetio hotelski Devil's Place Whisky Bar, koji se ponosi svojom zbirkom od više od 2500 viskija.

Najskuplji među njima bio je 1878 Macallan vintage single malt scotch, perjanica tamošnje kolekcije. Cijena boce tog stoljeće i pol starog viskija procijenjena je na 300 000 dolara, što je značilo da bi jedan *drum* (čaišica u kojoj se služi *single malt*) kupca koštao oko 10 000 dolara.

Boca, u principu, nije bila na prodaju, a nije se ni očekivalo da bi taj viski itko želio naručiti. No, 36-godišnji Zhang, autor financijski vrlo uspješnih fantastičnih romana (2015. uknjižio je zaradu od zapanjujućih 16,8 milijuna dolara), nije se dao smesti i

naručio je piće. Vlasnik hotela, Sandro Bernasconi, morao je nazvati svog oca, da bi ovaj ipak blagoslovio narudžbu i točenje.

Za divno čudo, čep se pri otvaranju nije raspao, kako je bilo očekivano, a Bernasconi je natočio po jedan *drum* Zhangu i sebi. Okus tog dotad najstarijeg neotvorenog *single malt scotcha* na svijetu bio je, kako je to poslije opisao Zhang, „dobar i povijesni”. Kada se vijest proširila među stručnjacima, kolekcionarima i povjesničarima, mnoge su se obrve podigle.

Već su fotografije boce, koje su se pojavile u tisku i na internetu, otkrile mnoga odstupanja od originala. Nadalje, čep je bio sličan onima s Macallana prodavanih oko 2000., a etiketa je sadržavala mnogo netočnosti, prije svega u tekstu: „*guaranteed absolutely pure by Roderick Kemp, proprietor, Macallan and Talisker Distilleries Ltd*”.

Naime, premda je Roderick Kemp nekoć posjedovao i destileriju Talisker, a potom i Macallan, dvije kompanije nikada nisu istovremeno bile u istom vlasništvu.

I kasniji laboratorijski test pokazao je da se ne radi o *single maltu*, već o *blended* viskiju, a datiranje ugljikom-14, obavljeno na Sveučilištu Oxford, da je viski proizveden između 1970. i 1972...

Dress code

za ured 21. stoljeća

Poslovna elegancija, sa svojim sjajnim cipelama, tamnim odijelima i kravatama ustupila je mjesto tzv. *business casualu*, stilu koji istodobno dopušta da izrazite svoju osobnost i poštovanje svom poslovnom okruženju. Zvuči super, no što ga točno određuje?

piše **MARJANA FILIPOVIĆ GRČIĆ**

A

ko još morate u svoj ured dolaziti u odijelu i kravati, molimo vas, pokažite ovaj tekst ljudima iz HR (*human resources*) službe tvrtke, i to što prije. Jer, možda nisu čuli da se još samo u rijetkim uredskim zanimanjima preporuča takav strogi *dress code*.

Možda se od gospode u Banskim dvorima to još i očekuje, ali za većinu ostalih prošla su vremena u kojima se na posao mora doći odjeven poput momaka s Madisona. Poslovna elegancija, gospodo, u 21. stoljeću je uzmanula i ustupila svoje mjesto opuštenijem, razigranijem i inkluzivnijem tzv. *business casual* stilu.

Čak i utvrde strogog poslovnog stila, bankarske kuće, olabavile su *dress code* pa je tako, zamislite, JP Morgan uveo „business casual“ za svoje zaposlenike 2016., a što je djelomično, samo za tehničke službe, preuzeo i Goldman Sachs.

Ne biste pogriješili kada biste ovaj stilski pomak povezali s IT ekipom iz Silicijske doline - dakako da su novi milijarderi koji na posao dolaze u pamučnim majicama, trapericama i natikačama ovdje odigrali veliku ulogu, ali i puno prije njih događalo se mnogo sitnih pomaka koji su doveli do toga da danas u uredu odjećom možete iskazati i svoju osobnost, a ne samo puku poslušnost, i da vam je pritom znatno udobnije.

Možda sljedeća informacija i nije toliko prijelomna koliko zanimljiva:

počeci onoga što se danas u svijetu naziva *Casual Friday*, što podrazumijeva da se petkom dolazi na posao u ležernom izdanju, sežu još u 19. stoljeće kada su britanski službenici i poslovni ljudi petkom mogli zamijeniti svoja kruta odijela s prslucima, onima od tvida, kako bi što komotnije dotrčali do vlakova koji su ih vozili prema njihovim seoskim imanjima za vikend.

I 20. stoljeće bilježi nekoliko važnijih trenutaka koji su prodrмали svijet korporativnog *dress codea*. Tako je 1966. udruženje koje promiče havajsku modu potaknulo održavanje „Aloha“ petaka kad se na posao nosila košulja „aloha“ (iliti havajka), šareni i veseli odjevni komad. Brend Dockers je 1992. napravio nešto slično poslavši „vodič za *casual business* odijevanje“ na adrese 25 tisuća HR menadžera diljem Amerike u kojima je promovirao svoje slavne bež hlače kao idealne za posao.

Sve ovo je, malo po malo, dovelo do *business casuala*, poslovnog stila koji vam, umjesto uniformiranosti, pruža divnu mogućnost da svojom odjećom na poslu, i to ne samo petkom, izražavate svoju individualnost i odražavate vlastitu osobnost, s tim da u isto vrijeme iskazujete i poštovanje prema svom poslu, svojim kolegama i sebi. Znači li to, dakle, da vam odijelo više ne treba i znači li to da odsad možete u ured u poderanim trapericama i majici s kapuljačom? Odgovori su: ne i ne.

GIANBATTISTA VALLI X H&M,
VUNENI SAKO,
1300 KN

MANGO,
OXFORD KOŠULJA,
150 KN

MANGO,
VUNENI STRUKIRANI
KAPUT,
900 KN

Odijelo će vam jako dobro doći, s tim da ćete najmanje udovoljiti zahtjevima *business casuala* ako sako i hlače nosite u istoj kombinaciji s košuljom. Puno bolje ćete pogoditi ako odijelo nosite uz, recimo, običnu bijelu majicu ili dolčevitu, ili, još poželjnije, hlače od odijela kombinirate uz pleteni pulover ili dolčevitu, a sako uz chino hlače ili dobro skrojene tamne traperice i, primjerice, polo majicu.

Bez obzira što možda odražavaju vašu opuštenu personu, poderanim trapericama i hudicom, trebamo li naglasiti, baš ne iskazujete neko veliko poštovanje svom poslovnom okruženju, pa od takvih ideja odustanite. Stvar je u tome da na posao i dalje morate doći dobro odjeveni, ali ne predotjerani. Shvatili ste, jel'da?

Da ipak ne bi bilo zabune, pokazat ćemo vam koji su to ključni komadi *business casuala* i uputiti vas na nekoliko jednostavnih pravila ovoga stila.

Sako

Zaboravite na one s duplim kopčanjem, strogog kroja ili s, recimo, zlatnom dugmadi – to je za ovaj stil prekruto. Izaberite neki opuštenijeg kroja, kraći od klasičnih, bez jako naglašenih ramena. Sakoi od vune izgledat će lijepo, ali ne preotmjeno, baš kao i oni napravljeni od džerseja, s tim da će vam u njima biti i ugodno.

**MASSIMO
DUTTI**

SPRINGFIELD,
BOMBER JAKNA,
459 KN

ZARA,
VESTA S V IZREZOM,
180 KN

ZARA,
CHINO HLAČE
KROJA SLIM FIL,
230 KN

Umjesto crne, radije birajte plave ili sive nijanse, može i sa uzorkom, dapače, izgledat ćete manje formalni, a te boje moći ćete i lako kombinirati.

Džemper

Ako vam pada na pamet „debela“ pletenina s kakvim zimskim uzorkom poput nasmiješenog soba, niste na dobrom putu. Govorimo o finim pletenim vestama, prije svega onima na kopčanje jer ništa više ne govori *business casual* od košulje s raskopčanim gornjim dugmetom ili dva, veste na kopčanje i chino hlača. Dakako, ne mora biti riječ samo o onima na kopčanje – tanki džemper i s okruglim izrezom su kao stvoreni za ured i da, ne samo da majica smije viriti iz izreza, već je to i poželjno.

I vesta s V-izrezom može jako dobro izgledati uz običan T-shirt kao i uz košulju, a sve ove varijante možete kombinirati i uz chino, i uz klasične hlače (od vašeg odijela, sjećate se?!) i uz finije traperice (bez rupa, što klasičnijeg kroja i ne previše izblijeđene, molimo!).

Bomber jakna

Ali fina, dobrog kroja i od odličnog materijala poput vune, pamuka ili lana – ni u kom slučaju od najlona! Lagana bomber jakna lako vam može zamijeniti sako, no samo ako je u neutralnoj boji poput tamnoplave ili smeđe, ali da biste ipak izbjegli rizik da izgledate preležerno, nemojte je nositi uz traperice i majicu – radije uz nju kombinirajte „ozbiljnije“ komade poput košulje i chino ili klasičnih hlača. Izgledat ćete sjajno, jamčimo vam!

Košulja

Klasične košulje od pamuka ili popelina kakve možda nosite uz odijelo ne uklapaju se lako u *business casual* stil jer znaju izgledati preformalno i prekruto, ali zato su tu košulje od grubljeg tkanja pamuka

ZARA

BERSHKA,
POLO MAJICA S
UZORKOM,
100 KN

(u trgovinama ćete ih pronaći kao Oxford košulje), koje slobodnije padaju i opuštenijeg su kroja, obično s tankom kragom.

Čak je i dopušteno nositi je i izvan hlača, ali tada samo pripazite da vam nije predugačka.

Polo majica

Kratkih ili dugih rukava, u bojama, s uzorkom – s njom je sve dopušteno jer da *business casual* ima uniformu – onda bi to bila kombinacija polo majice i chino hlača. Važno je samo da je od kvalitetnog materijala i da je dobro održavate – razvučena ili izblijeđjela nije za ured već za gledanje utakmice na kauču. Odlično će izgledati i uz odijelo – taman će pogoditi onu finu nijansu između elegancije i ležernosti.

Chino hlače

Jasno vam je iz svega što smo dosad napisali da je ovo vaš konj za utrku. Manje formalne od klasičnih hlača, finije od traperica, istodobno moderne i ugodne – ove su hlače najbolji izbor za ured 21. stoljeća. Ne štedite kad je riječ o njima,

RESERVED,
MUŠKA PLATNENA
TORBA,
250 KN

SPRINGFIELD,
CIPELE OD
BRUŠENE KOŽE,
399 KN

Bez obzira što možda odražavaju vašu opuštenu personu, poderanim trapericama i hudicom, trebamo li naglasiti, baš ne iskazujete neko veliko poštovanje svom poslovnom okruženju, pa od takvih ideja odustanite

RESERVED

Možda volite elegantne cipele od sjajne kože u kojima se gotovo možete ogledati, no elegantne cipele od brušene kože ovdje bolje igraju

pogotovo stoga što ih možete nositi u svim godišnjim dobima, i pazite da vam dobro pristaju - da nisu preširoke ni pretijesne i da vam dužina odgovara. S plavima ili bež, ali ne u presvijetlim nijansama, ne možete pogriješiti.

Obuća

Možda volite elegantne cipele od sjajne kože u kojima se gotovo možete ogledati, no elegantne cipele od brušene kože ovdje bolje igraju. Dakako, tenisice su isto dobar izbor, ali ne sportske – potražite one od tamne kože sa svijetlim potplatom ili potpuno bijele, no nijedan vam par obuće, vjerujte nam, neće štimiti ako je prljav ili istrošen. Zato, redovito četkicu u ruke!

Dodaci

Ovdje vam puno toga ne treba. Ako nas pitate, kupite si dobar sat, univerzalan remen i praktičnu torbu. Moderan sat s metalnom narukvicom koja će vam dati malo sjaja podići će i najobičniju kombinaciju, a torba koju odaberete neka vam služi - neka bude dovoljno prostrana da ubacite u nju sve što vam kroz radni dan može zatrebati i neka odgovara većini vaše obuće.

I da, ovo posljednje vrijedi i za remen, ma što vam tko rekao, neka se slaže s obućom koju nosite.

ZADIG&VOLTARE,
THIS IS HIM!,
TOALETNA VODA
(50 ML),
449 KN

FOSSIL,
HORA PLUS,
RUČNI SAT,
1 195 KN

***Karolina
Vaiivada***

Naš stalni suradnik Anthony upoznaje nas s još jednom ljepoticom sa sjevera američkog kontinenta. Bujna Karolina je model, specijalizirana za editorijale seksi donjeg rublja koje najbolje ističe njenu senzacionalnu figuru. Karolina obožava svoje tijelo i, razumljivo, voli ga pokazivati tako da joj nije bio nikakav problem skinuti sve krpice za sebe. Uživajte u stranicama koje slijede...

snimio **ANTHONY RANDALL**

Najkompleksniji stroj koji je čovjek ikada izgradio

Ako se pokaže uspješnim, projekt **ITER**, najveći znanstveni projekt današnjice, čovječanstvu će osigurati neograničene količine jeftine energije bez gotovo ikakvog zagađivanja okoliša.

Čekamo 2025. godinu... piše **DARKO VLAHOVIĆ**

Z

a nekih šest godina – 2025. ako sve prođe u skladu s planovima – u istraživačkom centru Cadarache smještenom usred šumovite ravnice pokraj rijeke Durance u Provansi, regiji na jugoistoku Francuske poznatoj po poljima lavande, ratatouilleu i odsječenom uhu Vincenta van Gogha, u probni rad bit će pušten najkompleksniji stroj koji je čovjek ikada izgradio, Međunarodni eksperimentalni termonuklearni reaktor (ITER).

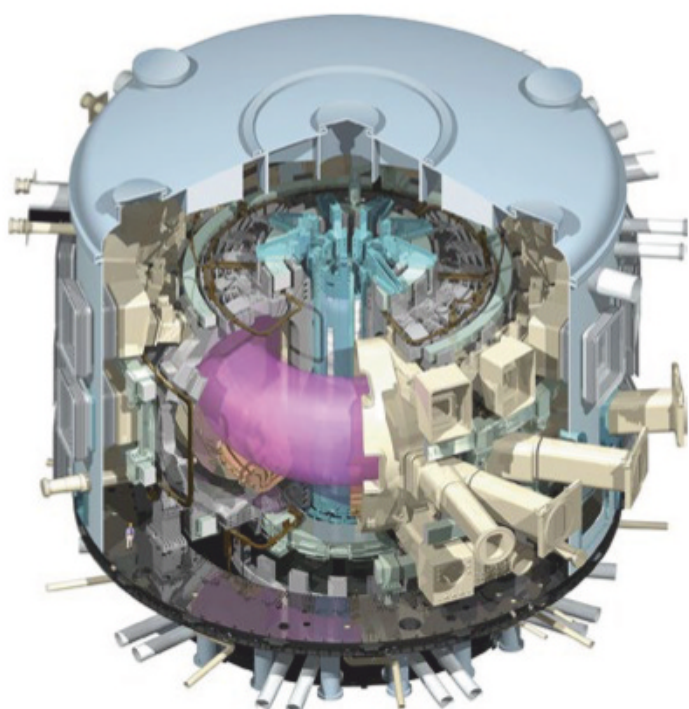
Riječ je o dosad najambicioznijem pojedinačnom pothvatu u vječitoj ljudskoj potrazi za izvorom beskonačne, jeftine i čiste energije, koji bi u ipak ne tako bliskoj budućnosti mogao ispuniti dva cilja: prvi je osigurati dovoljno energije za pokretanje mehanizma globalne civilizacije, a drugi spriječiti katastrofalne klimatske promjene.

ITER – što na latinskom znači put – prva je i najvažnija etapa na putovanju koje bi u konačnici trebalo dovesti do zauzdavanja nuklearne fuzijske energije, do stvaranja „umjetnog Sunca“ na Zemlji. Ako se pokaže uspješnim, projekt ITER čovječanstvu će osigurati neograničene količine jeftine energije bez gotovo ikakvog zagađivanja okoliša – ili se barem znanstvenici tome nadaju.

Ideja fuzijske nuklearne elektrane zapravo je varljivo jednostavna. Za razliku

od fisijske nuklearne reakcije, u kojoj se energija oslobađa raspadom teških elemenata poput uranija ili plutonija, u nuklearnoj fuziji dolazi do spajanja lakih elemenata u teže – primjerice, pojednostavljeno rečeno, od dva atoma vodika nastaje jedan atom helija – pri čemu se zbog gubitka mase oslobađaju goleme količine energije.

Oba ta nuklearna procesa odavno su znanstveno-teorijski razjašnjena do najsitnijih pojedinosti, a šira svjetska javnost je snage lančane nuklearne reakcije prvi puta postala svjesna u kolovozu 1945. kad su ame-

ričke atomske bombe do temelja razorile dva velika japanska grada. U bombi aktiviranoj iznad Hirošime pokrenuta je fisijska reakcija izotopa uranija-235, dok je razorna energija iz bombe bačene na Nagasaki bila rezultat lančanog fisijskog raspada plutonija-239.

NUKLEARNA FISIJA temelj je i doslovno svih nuklearnih elektrana koje su ikada izgrađene, a niz incidenata posljednjih desetljeća zbog kojih je nuklearna energija došla na zao glas – od djelomičnog topljenja

reaktora na otoku Tri milje, preko eksplozije u Černobilu, do havarije u Fukushima – posljedica je nezgodne osobine fisije da proizvodi opasni radioaktivni materijal.

Na scenu sada stupa nuklearna fuzija, kao drugo lice boga Janusa, simpatična sestra blizanka nuklearne fisije, koja je zadržala sve njezine dobre osobine, a odbacila loše. Umjesto skupog uranija čije su količine ograničene, kao gorivo joj je dovoljna obična morska voda, a umjesto velikih količina radioaktivnog otpada koji treba negdje zbrinuti, produkt fuzije vodika je neutralni

Istraživački centar Cadarache, smješten usred šumovite ravnice pokraj rijeke Durance u Provansi, danas izgleda poput ogromnog gradilišta. Tamo se gradi Međunarodni eksperimentalni termonuklearni reaktor (ITER)

plin helij, popularna atrakcija na tulumima, barem za one koji piskutave glasove smatraju zabavnim.

Sretna je slučajnost da je upravo vodik, odnosno njegov izotop deuterij, na Zemlji dostupan u gotovo neograničenim količinama – jedna litra morske vode sadrži

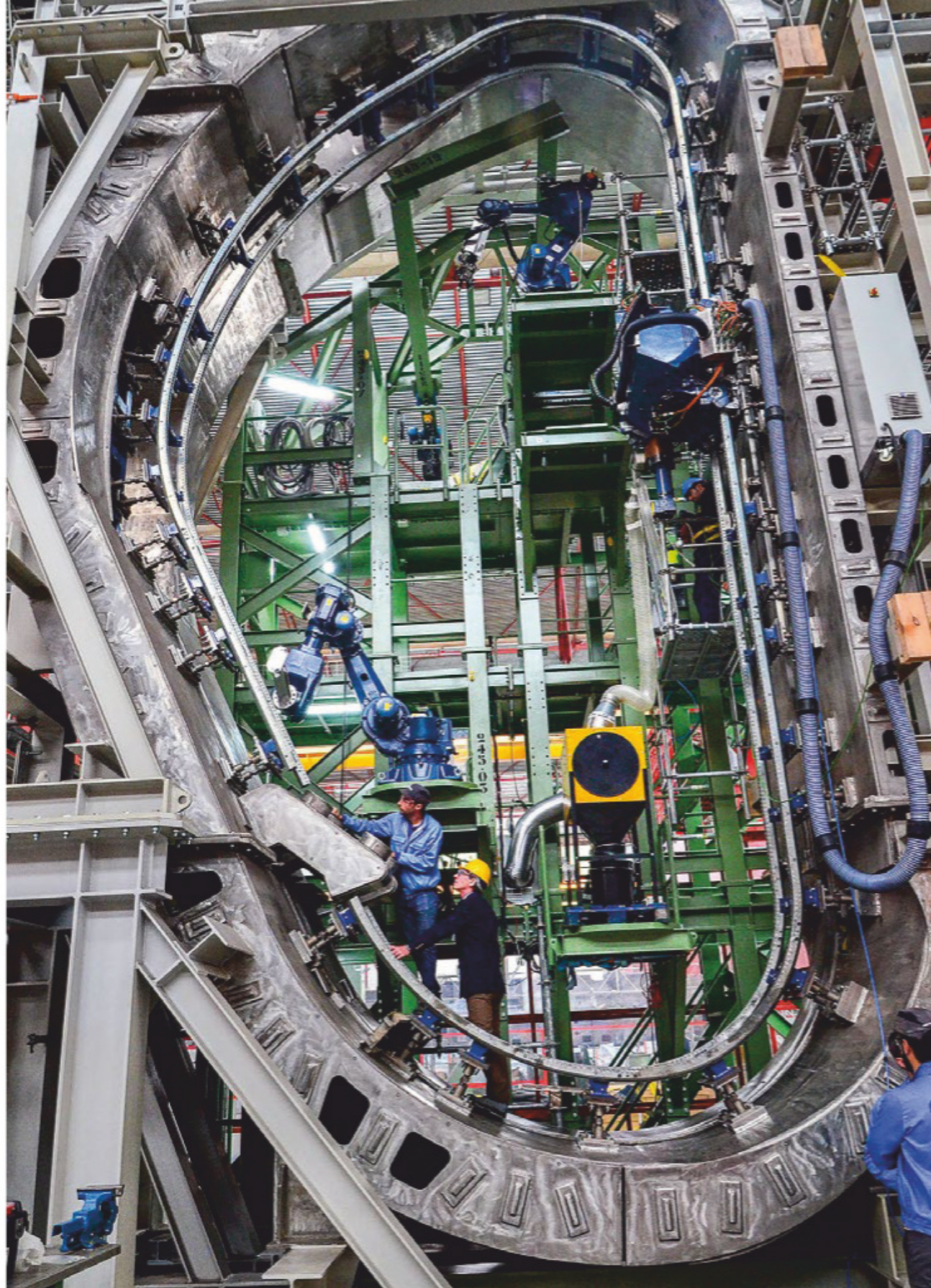
energiju ekvivalentnu energiji iz 500 litara benzina. Odnosno, slikovitije rečeno, fuzijska nuklearna elektrana snage 1500 megavata, dakle dvostruko snažnija od nuklearke u Krškom, dnevno bi trošila jedan kilogram vodikova goriva – 600 grama vodikova izotopa tricija i 400 grama deuterija. I to bez emisija štetnih plinova, zagađivanja okoliša ili stvaranja radioaktivnog otpada.

Ako se netko i zabrinuo da bismo mogli potrošiti svu morsku vodu i isušiti oceane u potrazi za zlatnim gralom beskonačne energije, slobodno može odahnuti – znanstvenici su izračunali da deuterija u oceanima ima dovoljno za sljedećih nekoliko stotina milijarda godina.

Naravno, sve ovo zvuči i previše dobro da bi bilo istinito. Kvaka je u tome da je za pokretanje nuklearne fuzije potrebno postići temperaturu dovoljno visoku da se prevlada elektrostatičko odbijanje između protona, a ta je temperatura poprilično visoka. Toliko je visoka da se u našem najbližem svemirskom susjedstvu prirodno odvija samo u utrobi dobrog starog Sunca, zvijezde koja već nekoliko milijarda godina u svojoj jezgri održava temperature od petnaestak milijuna stupnjeva Celzija i rutinski fuzionira lake elemente, šaljući pritom u svemir goleme količine energije. I upravo je ta svjetlost i toplina, odnosno onaj mali dio sunčevih zraka koje Zemlja presretne na svome putu kroz svemirsku prazninu, izvor gotovo sve energije koja nam je ikada bila na raspolaganju.

Istina, dovoljno visoku temperaturu i nije tako teško postići: početkom pedesetih godina američka vojska testirala je prvo termonuklearno oružje, vodikovu bombu u kojoj je temperatura potrebna za pokretanje fuzijske reakcije deuterija i tricija postignuta aktiviranjem konvencionalne atomske fisijske bombe. Eksplozija te prve H-bombe na otočiću Elugelabu u pustoši Tihog oceana – prikladno, na blagdan Svih svetih, odnosno Dan mrtvih 1. studenoga 1952. – napravila je krater promjera dva kilometra i dubine pedesetak metara. Nuklearna gljiva u roku od 90 sekundi dosegla je visinu od 19 kilometara, a otok je zauvijek nestao pod oceanskim valovima. Čovjek je po prvi puta stvorio „umjetno Sunce“, i prizor uopće nije bio lijep.

PROBLEM DAKLE nije u postizanju visoke temperature – ona je dosegnuta u nizu fuzijskih eksperimenata posljednjih desetljeća – problem je u postizanju stabilne, održive, praktične fuzijske reakcije pogodne za komercijalnu proizvodnju električne energije. Čini se da na trenutnom stupnju

Stvoriti „umjetno Sunce“ koje grije, hrani i pokreće čovječanstvo, pokazuje se kao iznimno težak, možda i nemoguć zadatak. Ipak, u prirodi je čovjeka da se hvata ukoštac i s najtežim zadacima

tehnološkog razvoja čovjeku nije tako teško napraviti „umjetnu supernova“, zvijezdu koja eksplodira razarajući sve oko sebe, ali stvoriti „umjetno Sunce“ koje grije, hrani i pokreće čovječanstvo, pokazuje se kao iznimno težak, možda i nemoguć zadatak.

Ipak, u prirodi je čovjeka da se hvata ukoštac i s najtežim zadacima, a obećanje neograničene fuzijske energije svakako je bio prilično snažan poticaj, dostatan da se gotovo čitava međunarodna zajednica – liberalne demokracije, autoritarne zemlje i komunističke diktature, Zapad i Istok – okupi oko projekta razvoja fuzijske elektrane: ITER

je daleko najveći međunarodni znanstveni megaprojekt koji je ikada pokrenut.

U njemu danas sudjeluje sedam svjetskih sila: Europska unija, Sjedinjene Države, Kina, Japan, Rusija, Indija i Južna Koreja, dakle ukupno 35 zemalja kad uključimo i Švicarsku koja sudjeluje u Euratomu, a među njima je dakako i Hrvatska, čije članstvo nije, kako bi se možda moglo pomisliti, samo formalne prirode.

Projekt izgradnje eksperimentalnog fuzijskog reaktora pokrenut je još 1985. godine na prvom susretu tadašnjeg američkog predsjednika Ronalda Reagana i novo-izabranog

čelnika SSSR-a Mihaila Gorbačova. Summit, održan u Ženevi, općenito je označio početak popuštanja napetosti u odnosima između dviju supersila i nagovijestio završetak hladnoga rata, a među temama o kojima se razgovaralo bilo je i pitanje suradnje na razvoju mirnodopske nuklearne tehnologije, odnosno fuzijske energije.

Premda su ti dogovori prošli debelo ispod radara svjetske javnosti, sljedećih je godina u tišini potpisan niz sporazuma između četiriju zemalja odnosno entiteta u kojima su se u to doba obavljali pokusi s fuzijom. SAD, SSSR, Japan i Europska ekonomska zajednica (EEZ) utemeljili su znanstveni megaprojekt kojemu su se kasnije priključile Kina, Indija i Južna Koreja. Dogovoreno je da ITER sa 45 posto financira Europa, dok

više od deset godina, i čitavo se vrijeme radilo punom parom, tek je prije nekoliko mjeseci dovršena izgradnja betonskog temelja na kojemu će počivati reaktor, a upravo se sastavlja golemi kriostat, uređaj za održavanje ultraniskih temperatura potrebnih za postizanje supravodljivosti.

Sam fuzijski reaktor, tridesetak metara visok i 25 tisuća tona težak stroj, trebao bi biti sastavljen do 2025., za kad je predviđeno i prvo probno stvaranje nuklearne plazme zarobljene u magnetnom polju unutar vakuuma tokamaka. Prvo eksperimentalno pokretanje fuzijske reakcije deuterij-tricij predviđeno je tek za 2035., što samo po sebi dovoljno govori o kompliciranosti zadatka koji su pred sebe postavili pokretači projekta.

Važnost sudjelovanja hrvatskih instituta i znanstvenika u najvećem međunarodnom znanstvenom projektu ne može se dovoljno naglasiti, a plodovi te suradnje sigurno će biti vidljivi u predstojećim desetljećima

je preostalih šest članica sudjelovalo s oko devet posto, a za lokaciju samog reaktora 2005. je, nakon višegodišnjih pregovora i lobiranja, izabran provansalski Cadarache gdje se već nalazio nuklearni istraživački i razvojni centar francuske vlade.

San o energiji iz nuklearne fuzije tada je već nekoliko desetljeća bio živ. Naslanjajući se na pionirski rad sovjetskih fizičara Igora Tamma i Andreja Saharova, znanstvena zajednica zaključila je da bi konceptualno najviše izgleda za uspjeh imao reaktor baziran na tokamaku, odnosno golemoj vakuumskoj posudi u obliku torusa u kojoj se pomoću supravodljivih magneta ohlađenih na minus 269 stupnjeva Celzija održava kontrolirana fuzijska reakcija supervrućeg oblaka nuklearne plazme. Za najpodesnije gorivo izabrani su vodikovi izotopi deuterij i tricij, a kad su nakon višegodišnjeg predanog rada desetaka teoretičara i inženjera usuglašeni i preostali tehnički detalji, negdje početkom stoljeća prihvaćen je konačni dizajn budućeg reaktora. Trebalo ga je samo izgraditi.

DANAS LOKACIJA u Cadaracheu izgleda poput golemog gradilišta. Desetak manjih ili većih zgrada nalazi se u različitom stupnju dovršenosti, dok nebom dominiraju golemi kranovi, a po terenu se užurbano vrzmaju građevinska vozila i deseci radnika. Premda je sama izgradnja kompleksa počela prije

ITER-u dakako ne nedostaje ni kritičara. Neki fizičari ukazuju na brojne potencijalne probleme u radu reaktora i smatraju da dizajn temeljen na tokamaku neće biti dovoljno isplativ za buduću komercijalnu upotrebu, predstavnici organizacija za zaštitu okoliša tvrde da je golemi novac uložen u projekt – a riječ je o više od 20 milijarda eura – trebalo usmjeriti u razvoj projekata obnovljive energije, solarnih elektrana i vjetroelektrana, dok pripadnici antinuklearnog lobija, i pobornici teorija zavjere, strahuju da znanstvenici neće moći kontrolirati fuzijsku reakciju.

Čini se ipak da bi ovaj pothvat bez presedana trebao dati važan impuls u nuklearnim istraživanjima i da bi njegova najveća vrijednost mogla biti u stjecanju iskustva, učenju na pogreškama i razmjeni ideja. Sam ITER sigurno neće riješiti globalnu energetsku i ekološku krizu, ali bi već njegov nasljednik, predloženi buduć fuzijski reaktor kodnog imena DEMO, snage respektabilnih 2000 megavata, mogao pokazati kako izgleda energetska budućnost svijeta.

Isto tako, tijekom desetljeća rada, ITER bi trebao „stvoriti” doslovno tisuće znanstvenika i stručnjaka koji bi kroz rješavanje bezbrojnih tehnoloških problema povezanih s fuzijom trebali proširiti naše znanstvene spoznaje, možda pritom doći i do nekih neočekivanih otkrića, kao što je to

ZNAČAJAN USPJEH INSTITUTA RUĐER BOŠKOVIĆ

Hrvatski doprinos ITER-u dobio je snažan vjetar u leđa prije nekoliko mjeseci kad je na Institutu Ruđer Bošković (IRB) u Zagrebu pušten u pogon sustav za ispitivanje fuzijskih materijala s dva snopa iona (DiFU). Taj bi sustav trebao omogućiti razvoj novih materijala za ITER: glavna uloga DiFU-a je simulacija zračenja kojemu će biti izloženi materijali u fuzijskim reaktorima.

Najveći istraživački institut u Hrvatskoj otvaranjem ovog uređaja ostvario je značajan uspjeh budući da u svijetu postoji samo dvanaest sličnih sustava, a zagrebački je jedinstven po tome što uključuje niz inovacija koje su razvili znanstvenici na IRB-u, primjerice računalnu kontrolu ionskog izvora i skeniranja ionskog snopa, kao i kontrolu energije ionskih snopova.

Svečanom otvaranju sustava krajem svibnja nazočio je i direktor projekta EUROfusion Tony Donne koji je, čini se bez ironije, rekao da je Hrvatska pokretanjem uređaja od jedne male zemlje, postala velika. „Time želim reći da Hrvatska danas ima jednu od ključnih uloga u razvoju svjetskih fuzijskih istraživanja, a time i izgradnji ITER-a”, rekao je Donne, možda malo ponesen svečanom ozbiljnošću trenutka.

Kako bilo, važnost sudjelovanja hrvatskih instituta i znanstvenika u najvećem međunarodnom znanstvenom projektu ne može se dovoljno naglasiti, a plodovi te suradnje sigurno će biti vidljivi u predstojećim desetljećima. Ili, preciznije rečeno, rezultati suradnje možda i neće biti vidljivi, ali bi izostanak te suradnje svakako značio dodatno zaostajanje zemlje u odnosu na svjetske centre znanstvenih i tehnoloških inovacija.

bio slučaj i tijekom svemirske utrke SAD-a i SSSR-a pedesetih i šezdesetih godina prošlog stoljeća.

Stručnjaci se nadaju da će se do sredine ovog stoljeća po uzoru na ITER početi graditi komercijalni fuzijski reaktori koji bi mogli proizvoditi tisuće megavata energije bez stvaranja stakleničkih plinova, bez zagađivanja okoliša i gotovo bez nuklearnog otpada.

Tako bi čovječanstvo konačno ostvarilo obećanje iz mita o Prometeju, koji je bogovima ukrado vatru i potčinio je ljudskoj volji. Nada za budućnost čovječanstva možda se doista skriva u još nedovršenom kompleksu u dolini rijeke Durance, u šumovitoj ravnici središnjeg dijela Provanse, francuske regije dosad najpoznatije po poljima lavande, ratatouilleu i odsječenom uhu Vincenta van Gogha. 🇻🇪

ŽENSKI APEL ZA JUTARNJE OKRŠAJE U KREKETU

Ljubavni akt ujutro je rijetko dobra stvar. No, muški akteri kao da su pred izumiranjem i valjalo bi ih zaštititi nekim zakonom, pronaći neka sredstva da se održavaju tečajevi za trome i sporohodne muškarce jer nitko valjda ne želi da svijetom hodaju nezadovoljene žene!

Pročitala sam nedavno kako je „akt fizičke ljubavi ujutro rijetko dobra stvar” i – zastala. Ne zato jer se ne slažem, nego zato jer mi je trebalo nekoliko minuta da se prisjetim kad je zadnji put bilo išta ujutro. Teškom mukom sam se nekako ipak sjetila, a onda mi je još bila potrebna butelja vina da isplaćem tugu za nedostajanjem tih „jutarnjih okršaja” kako smo ih zvali, ali i za tim načinom života otprije nekoliko godina. Stvarno, jutarnji okršaji (p)ostali su rijetko dobra stvar, s naglaskom na „rijetko”.

piše
**ANA
KOLAR**

Dugo mi se, eto, nije dogodilo da je neki dečko, frajer, muškarac htio ujutro išta drugo osim jastuka, kreveta i da ga se ne dira. Doslovno, ne diraj ga (nigdje!) dok spava.

E sad, da se mene pita, ali i masu cura i žena koje poznajem, ljubavni aktovi događali bi se manje-više uvijek ujutro. Ne treba sad to biti u ranu zoru, niti trajati dugo, ali svakako imaju svrhu. A to je da ti daju zamah u novi dan koji je tek počeo, odnosno da ga poboljšaju u startu.

I doista, nakon što se ujutro napuniš i isprazniš energijom nekoliko puta, sve postaje bolje. Nakon kvalitetnog okršaja, nema šanse da ti šef/ica digne tlak, da ćeš se izivcirati u gužvi u prometu, da će ti neka glupost toliko dignuti živac da ćeš se živ(a) preznojiti. Da, bit će sranja u danu, ali nekako je sve lakše ako

dan počne barem jednim poštenim orgazmom. Sve da ti taj dan bude i potpuno kaotičan, uvijek u glavi imaš „snimku” tog jutra i znaš da će te sljedeće jutro ponovno dočekati isto, slično ili bolje. Nekad, ako imaš sreće, dobiješ dozu orgazama i ujutro i navečer isti dan.

Vjerujte mi na riječ: većina žena koje poznajem, u razgovoru bi mi napomenulo da vole jutarnje dvoboje ispod plahti. S druge strane, mnogi frendovi su mi se žalili da ih je ne jednom cura gotovo pa tjerala na jutarnji seks, a oni, citiram, „tad ne mogu ništa”.

Poučena vlastitim iskustvom, nije mi nikako bilo jasno kako ne mogu ništa ujutro, kad je taj moj jedan pune tri godine bio naj-savršenija budilica koju sam u životu imala. Kako bi se probudio dan, probudio bi se i on i cijelo njegovo tijelo i nije mu bilo do toga da spava(m). Lako se žena, odnosno čovjek, navikne na dobro. Nikad svađa, nikad nedostajanja i predbacivanja da nismo dovoljno ili onoliko puta tjedno/dnevno, jer statistika je bila najbolja moguća i samim time nije bila bitna. Zaboraviš na statistiku i brojke onog trenutka kad ti ne nedostaje seksa.

A onda se sjetim kako mi se Marko jadan bunio i žalio prije nekih mjesec i nešto dana, da je triput tjedno tlaka i muka, tvrdeći da mu je to teško jer on sam mora sve raditi. Uspoređujući

Marka i tog mog jutarnjeg dečka, ispada kao da su u pitanju dvije različite vrste muškaraca. Da se radi o psima, Marko bi bio neke pasmine koja je sva usporena, troma i puno spava, npr. bordoška doga, a taj spomenuti jutarnji dečko bio bi barem Jack Russell terijer ili njemački lovni terijer jer gotovo da i nije spavao, trebao je samo sport i hranu. Poprilično lak za održavanje kad znaš i možeš pratiti njegov tempo.

S OBZIROM NA TO kakva sam osoba, nekog spavalicu kojeg bi trebalo nagovarati i na ono u čemu uživa ne bih mogla dugo imati u životu. Da, svima nama treba i odmor i pauza i nekad nam fakat nije ni do čega, ali ono od čega mi se diže kosa na glavi jest kad netko nekoga mora nagovarati ili biti nagovaran.

Pogledajte samo vlasnike pasa: nije da imaju u paru mastifa ili bordošku dogu s bilo kojim malim nabrijanim terijerom. Jednostavno – ne ide skupa. Tako ne mogu ni ljudi različitih bioritmova i inih apetita. Većina muškaraca danas se žali da ne mogu ujutro, bez obzira na bioritam. Možda i liježu i bude se isto kad i žene, ali kažu (većina), da jednostavno ne mogu ujutro. Ne odmah, ne dugo, ne puno... Hrpa izgovora, kao da ih se tjera na rad u polju čim otvore oči, a ne na seks i nešto što bi im trebalo stvarati i ugodu i potrebu.

Bila sam mala kad se pojavila knjiga, besteseler doktora Graya, „Muškarci su s Marsa, žene su s Venere”. I godinama kasnije vidim da je umnogome to točno. Dvije različite vrste ili pasmine, a sve i da su iste kao da su jedni u jednoj vremenskoj zoni, a drugi u drugoj.

Mojih 7-8 ujutro nije isto kao i njegovih, a njegovih 10-11 navečer nije isto kao i mojih. Isto je i s drugim brojkama. Hoćeš centimetre i metre, minute i sate, disproporcija na najjače. Meni je taj neki ormar dubok ili širok 60 centimetara, on kaže da nije i u pravu je. On kaže da je nešto 20 centimetara, ja kažem da nije, i u pravu sam. Brzinu i udaljenost će pogoditi, ali duljinu alata i tvoju težinu, nema šanse.

Tako ni ja – okršaj mi se čini ili kratak ili dug, i uvijek fulam. Nikad ne znam je li 15 minuta, sat vremena ili pola sata. Ali znam kad je tri minute. I ne zaboravljam. I gotovo sve mi žene ne zaboravljamo takve trenutke, čak i onda kad je trebalo biti baš tako i kad nam je pasalo baš tako. Ali tri minute?! Pa što je to? Pranje zubi traje dulje. Čekanje u redu na šalteru, čak i kad nema nikoga ispred tebe, traje dulje...

Ali i te jadne tri minute su tlaka i gotovo pa nemoguća misija prije deset navečer. U

Radije bih bila svježija i odmorna za drugo jutro, pa da se pohrvamo pošteno, a ne da usred okršaja imaš osjećaj da ćeš umrijeti od zijevanja i da ti je sasvim svejedno koliko si puta i jesi li uopće svršila

deset navečer, nakon cijelog dana spremna sam samo za slinjenje po jastuku i hrkanje, i najčešće tako i je, čak i kad pomislim da ću možda izdržati ostati budna. Ne sjećam se kad sam zadnji put u jednom komadu pogledala epizodu serije ili nedajbože cijeli film. Navečer nisam sigurno, a i po danu preko vikenda mi je to gotovo pa nezamislivo. Čim zastanem, legnem, smirim se i opustim – ode ja. Zaspim k'o klada.

I kako da sad išta drugo napravim, a kamoli dobro i kako spada? Nikako.

Ali kad sam ja htjela ujutro, kad sam puna energije, odmorna, spremna, napaljena, onda ne. Onda se njemu ne može, ne da, nije raspoložen. Čak se i probudi dio koji mi treba, ali ne da mi se sama, hoću da sudjeluje, a ne da ispadne kao da masturbiram koristeći jedini budan dio uspavanog muškarca.

U ISTOJ SMO vremenskoj zoni, živimo na istoj adresi, sviđaju nam se manje-više iste stvari, ali ja sam terijer, a on mastif. Mene ćeš vidjeti da spavam kad sam stvarno iscrpljena i premorena, spavam na rate pa mi je u jednom komadu 4-5 sati skroz dovoljno i u šest ujutro sam kao navinuta. Istina bog, oko jedan popodne počinjem ključati i spava mi se, ali kratko. Neizvedivo je baš uvijek spavati popodne, pa se tjeram u krevet otprilike onda kad bi se on družio sa mnom. U šest ili sedam ujutro nije mu palo na pamet otvoriti oči, radije si on još malo spava jer zamisli, i on ide na posao i treba mu san. Ali je zato mogao gledati tekmu ili neki teniski meč do sitnih sati. Uglavnom, nikad, nikad za svo vrijeme veze nije bilo ujutro. Ni jedan jedincati put!

Pa mi kasno navečer, kad sam već debelo na putu u carstvo snova, nabija na nos da sam stalno umorna i da mi se ne da kad je on baš zagrijan. Uostalom, iste stvari čujem i od prijateljica kad mi se žale da u očima njihovih dečkiju i muževa ispada da su

nezainteresirane i konstantno umorne. Ali nisu, odnosno nismo, samo imamo problem sa satom na koji mi žene drugačije gledamo.

Ne znam uče li nas drugačije u školama i u čemu je stvar, jer i dalje manje-više u isto vrijeme idemo na posao i vraćamo se s njega, jedemo kad i kako se dogovorimo ili pak stignemo, ali ovo je stvarno svojevrsni misterij. Kad im slučajno spočitneš da nešto ne štima s vremensko-seksualnim zonama, ispada da tražiš opravdanje i da nikad nisi zadovoljna. Naravno, tu se još spomene i famozni PMS koji je uvijek, siroče, kriv za sve što tebi, a onda i njima, nije po volji. Oni su radili, zaradili, a i jebali kad im se moglo i htjelo, u čemu je problem? Mora da je u PMS-u stvar, jer do njih sigurno nije.

Koliko god da se činilo da znaju na sat, očito ne znaju. Da, za žene je uvriježeno mišljenje da stalno kasne i da ih se uvijek čeka dulje od dogovorenog, ali nitko da spomene svo čekanje na to da se on probudi i/ili udobrovolji toliko da biste se kvalitetno podružili?

Zbog nekih mojih dečki znala sam osjetiti kako mi sijede rastu. Peru zube, piju kavu, izlaze iz stana, spavaju popodne i kad ih konačno navečer dočekaš, onda bi genijalci htjeli ne znam kakve manevre u horizontali i vertikalni, malone aerial yogu ili gimnastiku. A tebi se, nakon cijelog dana čekanja, spava. Radije bih bila svježija i odmorna za drugo jutro, pa da se pohrvamo pošteno, a ne da usred okršaja imaš osjećaj da ćeš umrijeti od zijevanja i da ti je sasvim svejedno koliko si puta i jesi li uopće svršila.

Ljubavni akt ujutro je rijetko dobra stvar. Prerijetko dobra stvar. No, muški akteri kao da su pred izumiranjem i valjalo bi ih zaštititi nekim zakonom, pronaći neka sredstva da se održavaju tečajevi za trome i sporohodne muškarce jer nitko valjda ne želi da svijetom hodaju nezadovoljene žene.

Dakle, dragi muškarci, zbog dobrobiti svega i svih, probudite se. Doslovno.

NASTAVAK SA STR. 57

Doživljavao sam ga kao pokušaj potrage za nečim sasvim novim, što nadilazi sve već poznato, i gdje je nepoznato zanimljivije. Posebno dragi su mi, u tom smislu, uvijek bili Mondrian, Kandinsky, Klee, Miró i Malevich, a uz njih, naravno, i Picasso i Dalí.

No, od svega ipak najviše volim književnost, jer vjerujem kako je napisati značajan roman najveća stvar koju itko od nas može učiniti. Ako dobro razmislimo, čega god se u životu prihvatili, sve bi to mogao umjesto nas učiniti i netko drugi. No, ostaviti svoje vlastite misli na papiru najoriginalnije je što svatko od nas može učiniti.

Da moji omiljeni autori (poput Faulknera, Bulgakova, Prousta i Saramaga, a kod nas Selimovića), nisu napisali svoje romane, nitko ih drugi ne bi napisao umjesto njih.

PLAYBOY: Za kraj, imate li neku neispunjenu ambiciju izvan svog znanstvenog interesa? Na primjer da skočite s padobranom ili da na motociklu prijeđete Južnu Ameriku?

RUDAN: Naravno. Često kažem svojim studentima kako današnji čovjek prvu trećinu života, negdje do dvadeset i pete godine, provede dokazujući se nastavnicima u sustavu obrazovanja. Drugu trećinu, do oko pedesete, ponovo provede dokazujući se nadređenima na radnom mjestu, te kao bračni partner i roditelj unutar obitelji. Ako zatim ne iskoristi barem ovu posljednju trećinu vremena za nešto što posebno voli i što mu je strast, onda će teško ikada u životu imati vremena i za uživanje. Stoga razdoblja uživanja ne treba predugo odgađati.

Ako se sjećate mojih početaka, ambicije su mi bile pisanje ili stvaranje uspješne kompanije. Sada, kad sam se dokazao kao znanstvenik, možda je vrijeme za vraćanje tim prvim ambicijama, koje su me očito veselile. Čini se kako me instinkt ponovo, sada već treći put, pokreće u nekom novom smjeru, jer počinjem se sve više baviti popularizacijom znanosti. Čini mi se kako postoji sve veća potreba za boljim obrazovanjem ljudi o napretku kojeg je donijelo 21. stoljeće.

Ne razumijem sasvim kako smo od težnje za što jeftinijim pristupom što kvalitetnijim

informacijama odjednom stigli u svijet gdje su informacije besplatno dostupne svima na internetu, ali pritom više nisu pouzdane. To dovodi do očitog nazadovanja čitavih masa ljudi koji su zavedeni bizarnim teorijama, a koje nemaju baš nikakvog utemeljenja u znanosti, poput „ravnozemljaša” ili „antivaksera”.

Zato sada pišem seriju popularno-znanstvenih knjiga o napretku u 21. stoljeću. „Točna boja neba” i „Zao zrak” već su sjajno prihvaćene u Hrvatskoj, gdje mi se čini kako je potreba za takvim štivom prilično velika. Nadam se kako će i treća knjiga koja će uskoro izaći, „U zemlji klanova: razmišljanja o prilagodbi u 21. stoljeću”, također slijediti njihov uspjeh. Pripremam i engleska izdanja, a i neke nove dokumentarne serije temeljene na tim zapisima, i sve me to prilično veseli.

S druge strane, na Sveučilištu u Edinburghu spremam se preuzeti ozbiljniju ulogu u pokretanju tzv. „spin-out” kompanija, tj. pretvaranja intelektualnog vlasništva stvorenog putem znanstvenih istraživanja u proizvode koji bi mogli pronaći svoje mjesto na tržištu i unaprijediti živote brojnih ljudi. Eto, možda će se s vremenom pokazati kako će me najviše ljudi poznavati po mojim knjigama, ili pak nekoj novoj kompaniji koju sam pomogao razviti.

Život nam stalno zatvara neka stara, a otvara nova poglavlja. Nadam se kako sam ponovo tek na početku novog poglavlja, u kojem ću se napokon moći baviti i pisanjem, a možda i poduzetništvom. Nadam se kako će mi oni donijeti čak i više prostora za uživanje od ovih prethodnih.

„Slobodno? Pomaže mi da se otvorim...”

RUJAN 1999.

Prije 20 godina...

INTERVJU MLADEN ŠUTEJ

Sugovornik Iris Novak u našem velikom intervjuu objavljenom prije točno dva desetljeća bio je tad 54-godišnji jedriličar Mladen Šutej. Iz izvanredno zanimljivog razgovora donosimo izvatke...

Ploveći svjetskim morima, Mladen Šutej prošao je 150 000 milja. Prvi je Hrvat koji je 1983. sam prejedrio Atlantik i velik dio Pacifika. Zajedno s Ozrenom Bakračem, svladao je Cape Horn, u svojem omiljenom „Hiru 3“. O svakom od svojih velikih putovanja napisao je knjige - „Izazov Atlantika“, „Jedriličom oko Cape Horna“ i „Na rubovima svijeta“. Ova posljednja svjedoči o velikoj ekspediciji Arktik-Antarktika, poduzetoj brodom „Hrvatska čigra“. Trajala je od 1993. do 1997. i u njoj je, sve u svemu, sudjelovalo tridesetak ljudi. Od izgradnje broda u brodogradilištu u Kraljevici pa do povratka u Rijeku nakon uspješno svladanog zadatka, „Hrvatska čigra“ izvela je visokozahtjevan, profesionalan i izazovan pothvat; govoreći običnim rječnikom – pravo čudo.

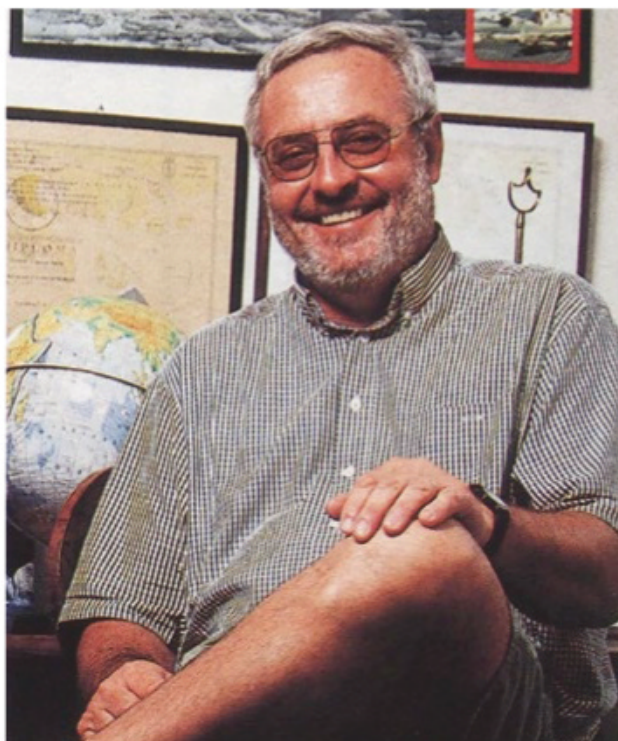
PLAYBOY: Kažete da više-manje poznajete sve, koji poput vas, plove oceanima? Koliko vas otprilike ima? Kakva ste vi, uopće, vrsta ljudi?

ŠUTEJ: Mogli bi nas podijeliti u kategorije. Prva kategorija jesu oni koji su se nastanili po oceanima. To su ljudi koji su odlučili promijeniti svoj stil života. Prodali su stanove, kuće, ili što su već imali, uzeli obitelj, prijatelje, pse i mačke, i krenuli na plovidbu po svijetu, a gdje će ih na kraju ona odvesti i hoće li se uopće vratiti na kraj, nije sigurno. Ima dosta onih koji jednostavno odu. Odu da bi negdje počeli novi život, postavili novu shemu.

PLAYBOY: Možda od nečega bježe...

ŠUTEJ: Oni su donijeli nezavisnu odluku da žive drugačije. Poznajem tako jednog Švicarca, bivšeg inženjera na aerodromu u Zürichu, vlasnika uspješne firme koja se bavila transportom. Jednog dana, a imao je tada oko 35 godina, prodao je firmu, kupio brod, uzeo ženu sa sobom i otišao.

PLAYBOY: I super...

ŠUTEJ: Je li mu super, ne znam, ali znam da je to učinio. Dakle, u trenutku kad je bio u usponu karijere, kad su mu počeli zavijati kako mu dobro ide, on je sve ostavio i odjedrio. Koji su njegovi porivi, mogu pretpostaviti, no je li on zadovoljan sad, nakon deset godina takva života, ne znam. S obzirom na to da se nije vratio u Švicarsku, pretpostavljam da je zadovoljan.

PLAYBOY: Zna li, možda, i koji naš sličan slučaj?

ŠUTEJ: Ima i jedan naš čovjek podrijetlom iz Osijeka koji je otišao na Novi Zeland. Bio je dobro plaćeni menadžer u Wellingtonu, a onda je nakon nekog vremena kupio brod. Njegova je žena na to gledala kao na dosta skupu šalu. No, kad je brod bio gotov, on je rekao: „Ja sad idem. Ideš li sa mnom ili ne?“ Vidjela je da je ozbiljan, prodali su kuću i automobile i otišli.

Ne mora se cijeli život odvijati u klišeju kao što je u nas uobičajeno. Dakle, to je jedna

kategorija ljudi, oni koji promijene svoj stil života, donesu neke odluke i odu.

PLAYBOY: A druga kategorija?

ŠUTEJ: E, u nju bih se i ja mogao svrstati. To su oni koji si zadaju cilj, odrede vrijeme, organiziraju život u Zagrebu, u svojoj domovini, insceniraju taj život dok ih nema godinu dana, dvije ili tri, naprave projekt i kažu: moj je cilj da prijeđem, recimo, preko Atlantika. Ili: moj je cilj da oplovim Cape Horn. Imate cilj, imate točku, podredite sve tome cilju, pripremite se dobro, logično, matematički, čisto i precizno, obavite taj cilj, vratite se natrag kući i nastavite dalje živjeti u okruženju koje se promijenilo samo utoliko što su prošle dvije-tri godine, ali vi se ipak vratite natrag, gdje svatko ima svoj posao, ženu, dijete vas prepozna i život ide dalje.

Kad smo sad s „Čigrom“ išli na posljednju plovidbu, onda smo imali točno određene ciljeve - htjeli smo oploviti svijet neuobičajenom rutom kojom nitko nije prošao.

PLAYBOY: Što je sve taj projekt točno uključivao?

ŠUTEJ: Htjeli smo proći kroz Arktik, htjeli smo otići na Antarktiku, htjeli smo se iskrcati na Cape Horn. Dakle, postavili smo sebi pet-šest teških zadataka. Išli smo prvo na najteže, jer je takav princip i u životu: ako treba nešto riješiti, onda idem prvo na ono što je najkompliciranije, pa ćemo onda prema laganome. Išli smo prvo na Arktik - tamo smo se izmučili. Kad je završio taj dio plovidbe, bili smo mrtvi umorni, ali smo odlučili otići na Antarktiku, u drugi ekstrem.

PLAYBOY: Predstavimo li vas kao jedriličara, zvuči nekako isuviše amaterski, oplovili ste Cape Horn i prošli Sjeverozapadni prolaz. Pomalo ste i istraživač, učinili ste to rutom, odnosno načinom koji prije nije bio iskušan.

Napisali ste i objavili nekoliko knjiga, dakle čovjek ste od pera... Kako se sami predstavljate?

ŠUTEJ: Ja sam inženjer strojarstva koji se sve manje bavi strojarstvom, a sve više plovi. Zovu me i barba i kapetan. Ne znam koliko to ima smisla – kapetani su profesionalci, a mi smo ipak amateri. Nisam nikad pisao knjige sve dok nisam počeo ploviti. Toliko toga čovjek u životu vidi i doživi da je šteta to ne napisati za nekoga drugog. Mogao bih se prijaviti u Društvo književnika jer sam napisao tri knjige – stvarno, možda i bih, ali mi to nikad nije palo na pamet. Neki sam dan prolazio, vidio neke svoje knjige, gdje su me predstavili kao svjetskog moreplovca. Ne mogu egzaktno definirati što sam, ali mi to ne smeta.

PLAYBOY: Birate li posadu intuitivno ili na temelju velikih i opsežnih priprema?

ŠUTEJ: To je posebna priča. Birate ljude s kojima ćete dugo mjeseci biti na moru, na koje se morate osloniti, za koje morate brinuti, ali tako oni brinu i o vama. Dakle, morate imati osobe koje mogu odgovoriti tim, ne baš jednostavnim, zahtjevima.

PLAYBOY: Osnovno je valjda da znaju jedriti...

ŠUTEJ: To je najmanje. Tu vještinu možemo naučiti svakoga za relativno kratko vrijeme. Važnije su neke druge stvari, ono što čovjek ima u sebi, što je naslijedio od svojih roditelja, kako je odgojen, kakav je u većem ili manjem društvu, kakav je na malome brodu, u teškim situacijama.

PLAYBOY: Što nekoga kvalificira, a što diskreditira? Recimo, biste li mene primili na brod?

ŠUTEJ: Ne mogu to odmah reći. Da ste sa mnom tri dana na brodu, mogao bih. Dosad sam imao u ekipi one koje sam upoznao na moru i na brodu. Deset godina vodio sam školu jedrenja i kroz nju je prošlo oko 1600 ljudi, a ja ih gotovo sve prepoznajem po glasu kad me nazovu. Za tih 6-7 dana, koliko traje jedrenje, možete vidjeti tko je za nešto, a tko nije.

PLAYBOY: Neki parametri ipak postoje...

ŠUTEJ: Svakako moraju biti inteligentni, u smislu prirodne inteligencije. Moraju biti i obrazovani, jer ako s nekim provodite dane i mjesece, morate o nečemu razgovarati. Treće, moraju biti dobro odgojeni, jer ako se netko za stolom ne zna ponašati, to vas vrlo brzo počne nervirati. Ne radi se samo o jednoj večeri pa da to otrpите, nego o tome da ste dani za istim stolom. Morate imati ljude koji nisu egoistični, također, odgovorne ljude. Kad odem spavati, netko drugi mora biti na mojem mjestu, i međusobno mora postojati povjerenje.

Kad već moram biti odjevena, onda se najugodnije osjećam u rebatinkama – vragolasto nam je prije dvadeset godina rekla prekrasna mlada Splicanka Manda Burić.

Uostalom, evo cijelog najavnog teksta iz rujna 1999. godine:

POEZIJA U TRAPERICAMA

Naša ljepotica koju vam ponosno predstavljamo do prije tri godine živjela je s roditeljima u Utrechtu. „Ovdje sam rođena, ali sam se još kao mala odselila u Nizozemsku gdje je moj tata dobio posao. Ondje sam i stekla prva iskustva kao fotomodel, a specijalnost su mi bile upravo reklame za jeans. U Hrvatsku sam dolazila samo ljeti, a kad sam napunila šesnaest, uspjela sam uvjeriti roditelje da sam dovoljno odrasla da odem od njih i ovdje nastavim školovanje. Premda su teška srca prihvatili moj odlazak, nisu me sprječavali...

U Nizozemskoj imam mnogo prijatelja, a neki su me od njih već posjetili i tek su sada shvatili zašto sam otišla. Bila sam vrlo ponosna kad su i sami priznali da nigdje nisu toliko uživali u moru i suncu – moje drušvo i ja inače smo uvjereni naturisti. Među nekoliko prijatelja koji su me ljetos posjetili bio je i Hans Wintjens, fotograf s kojim sam se sprijateljila dok smo u Amsterdamu snimali reklamu za traperice. Skupa smo se sunčali i kupali, i divno smo se proveli, a uoči rastanka predložio mi je da napravimo oproštajni foto-session. Ideja mi se svidjela – Hans me dobro poznaje i znala sam da će napraviti dobre fotografije. Kad smo ih vidjeli, složili smo se da su izvrsne i vrijedne objavljivanja. Nisam mnogo dvojila o tome gdje ih objaviti. Uostalom, Hans je već surađivao s Playboyem.”

20 pitanja VINKO BREŠAN

Neposredno uoči premijere „Maršala”, naša tadašnja suradnica Goga Simonović razgovarala je s Vinkom Brešanom redateljem filma i piscem scenarija (zajedno s ocem Ivom). Kasnije će se pokazati da je taj film u kinima pogledalo više od 100 tisuća gledatelja te da je postao drugi najgledaniji domaći film desetljeća, iza također Brešanovog „Kako je počeo rat na mom otoku” iz 1996.

Spot najavljuje „Maršala”: lokalni primorski terasa-bend, s pjevačem koji u stankama uvlači vrlo sumnjive dimove iz još sumnjivije cigarete, žustro kao da mu o tome ovisi goli život, iz sve snage piči reggae-obrađa Čolićeve „Druže Tito, mi ti se kunemo”. Tko je vidio spot, teško da je ravnodušan prema filmu o kojem se zasad zna samo da se u njemu javlja ni manje ni više nego duh Josipa Broza Tita.

Kad pričaju o nekim prošlim vremenima, Amerikanci imaju običaj pitati se međusobno gdje su bili kad je ubijen predsjednik Kennedy. Gdje ste vi bili kad je na TV prikazana prazna stolica, odnosno kad je građanima SFRJ objavljena vijest o Titovoj smrti?

Da pitate građane bivše Jugoslavije, one starije od 25 godina, gdje su bili u tom času vjerojatno bi i oni to znali reći, baš kao i Amerikanci za Kennedyja. Ja sam 1980. imao 16 godina. I, kao što to zna biti u tim godinama, osobito u dalmatinskim gradovima, družio sam se s jednom skupinom mladića i djevojaka koja je bila pomalo zatvorena. Djevojke su toga dana pošle u kino, a mi dečki otišli smo do starih topova na rivi gdje smo htjeli potajno pušiti. Nakon pola sata djevojke su se vratile uplakane i rekle nam da je film prekinut jer je umro Tito.

Neki kažu da su tada otvorili šampanjac. A vi? Kako ste se osjećali u tom trenutku?

Apsolutno je to bio šok za sve. Ali, nama sa 16 godina spoznaja da je umro predsjednik države u 88. godini svakako je manje značila nego odraslima. Sjećam se upravo nervoze odraslih jer je u zraku visilo pitanje: „Što će se sada dogoditi?” Taj se strah, nesumnjivo, osjećao. Činjenica je i da klapu mladih, poglavito dalmatinsku, ne može uozbiljiti ni tragičniji događaj od smrti predsjednika države. Znam da smo se na komemoraciji podijelili na četiri punkta da se ne bismo slučajno pogledali u oči, i ne daj Bože, počeli bezrazložno smijati.

Pojavili ste se u maloj ulozi u „Otoku”. Nastavljate li tradiciju hičkovskog provirivanja u kadar i u „Maršalu”?

Da, pojavljujem se, naprosto zato što je postojala uloga za koju mi je bilo neugodno pozvati pravog glumca, jer niti ima teksta, niti kakve fabule. Opet, s druge strane, trebalo ju je napraviti. Radi se o ulozi retardiranog mladića u duševnoj bolnici. Iako sam u „Otoku” imao i veću ulogu, ovdje se pojavljujem samo u jednom kadru, u „Otoku” sam imao i tekst. U „Maršalu” se samo pojavljujem kao luđak, što je gotovo prirodno stanje onoga koji se odlučio baviti filmom u Hrvata.

Novi je hrvatski film prilično čedan: ni u vašem „Otoku” nema erotskih scena. Zašto? Ima li ih u „Maršalu”?

U „Otoku” ima vrlo malo ženskih likova. Najveći ženski lik jest onaj Matije Prskalo, koja ima dvije scene, u kojima je uspjela napraviti jako puno – dočarati jedan svijet, stvoriti pravi filmski lik. A to i nije bila priča u kojoj bi se našle erotske scene. Pa ni „Maršal” nije baš takva vrsta priče u kojoj bi bilo previše erotike. Moglo bi se psihoanalizirati i Ivu Brešana i mene zašto nema erotike u našim filmovima, što bih radije prepustio drugima. Možda je razlog i u tome što sam

ja, kao provincijalac, malo konzervativan, pa se bojim da će mi to biti problem režirati. Odnosno, ako će mi biti neugodno režirati, možda će to nekom biti neugodno gledati. Ali, naravno, ne bih izbjegavao erotске scene da ti prizori pripadaju određenoj priči.

Kad ste na filmu prvi put vidjeli neka erotsku scenu, i kako vas se dojmila?

Prizor silovanja u filmu „Lisice” Krste Papića, iako je silovanje prije patološka erotika. Ali, nećemo o patologiji, nego o erotici. Mislim da sam prve erotске scene vidio u „Posljednjem tangu u Parizu”. Iako nisam siguran da sam tada najbolje razumio što će Marlonu Brandu maslac.

Ako „Maršal” dobro prođe kod publike, hoće li to biti zbog vala jugonostalgije u kojem se našao ili zbog njegove dobre priče?

Ne postoji tema zbog koje bi ljudi išli u kino. Na nekoj temi možete privući pet ili deset tisuća ljudi, ali nakon toga slijedi krah. Jedino kvaliteta filma može privući gledatelje. I jedino kvaliteta može dovesti do usmene propagande koja je, vjerujte mi, najbolja propaganda. Nema te reklame na televiziji ili u novinama koja može privući više gledatelja od onog kad vam netko kaže. „Gledao sam dobar film. Idi i pogledaj ga!” Jednostavno, „Maršal” će uspjeti ako ga ti prvi gledatelji budu preporučili.

Kojih je pet vaših najdražih filmova iz eks-jugoslavenske kinematografije?

„Lisice” Krste Papića, „Ko to tamo peva” Slobodana Šijana, „Kad čuješ zvona” Antuna Vrdoljaka, „Tko pjeva zlo ne misli” Kreše Golika i „Specijalno vaspitanje” Gorana Markovića. Odabir sveden na pet možda je i premalen. Jer, valjalo bi spomenuti i „Tri” Saše Petrovića ili „Jutro” Puriše Đorđevića. I nemojte me pitati zašto baš ti filmovi. Jer, to su naprosto sjajni filmovi.

„Je li to sve za večeras, gospodine?”

NJEMAČKA

Još jedno dijeljenje, molim

Njemačko izdanje u lipnju je svoje tri finalistice izbora za Djevojku godine – **Veroniku Klimovits**, **Juliju Prokopy** i **Olivi Peltzer** (lijevo) – naoružalo žetonima i poslalo u Casino Baden-Baden. Bila je to uspješna večer ugledne igračnice jer djevojke su redovite goste potpuno raspametile, pa su njihove procjene i potezi, razumljivo, bili prilično rastreseni. Navodno da vlasnici casina razmišljaju da ponude djevojkama stalni angažman.

A djevojka mjeseca je **Yvette Holleman** (gore), nizozemska manekenka, novinarka i urednica portala za putovanja www.ibizavandaag.nl

MEKSIKO

Tri gracije

Carolina Impu (lijevo gore) krasi naslovnicu meksičkog izdanja. Ona je Argentinka, odrasla pored stadiona Boca Juniorsa pa, razumljivo, obožava nogomet. Već tri godine živi u Meksiku gdje je i zapela za oko fotografima Playboya. Djevojka mjeseca je **Diana Gaviria** (gore), manekenka iz Kolumbije koja završava studij psihologije. Kaže kako voli riskirati pa je snimanje za Playboy prihvatila bez razmišljanja. Treća gracija lipanjskog izdanja je **Ashley Noel** (lijevo), Njujorčanka, po struci medicinska sestra, hostesa na Playboy televiziji koja za sebe kaže da je „mješavina Marilyn Monroe i Wonder Woman”.

Lisa Welch

RUJAN 1980.

snimili **KEN MARCUS I POMPEO POSAR**

Lijepa brineta iz Marylanda, uz oca časnika američke vojske, cijelo se djetinjstvo selila iz grada u grad, da bi se na kraju skrasila u San Franciscu. Za vrijeme jednog posjeta Los Angelesu, odlučila je svratiti u Playboyevu agenciju za modele, na probno snimanje i vrlo brzo dospjela na duplericu. Kako to često biva, Lisa se poželjela okušati u glumi i ostvarila nekoliko sitnih uloga (u erotskom trileru „Night Fire” glumila je uz još jednu djevojku s duplerice – Shannon Tweed). Danas živi na ranču u Kaliforniji, s mužem i devetoro djece, uzgajaju avokado i bave se vinarstvom.

MISS SEPTEMBER

PLAYBOY'S PLAYMATE OF THE MONTH

CONSTANCE WU
JENNIFER LOPEZ
JULIA STILES
KEKE PALMER
LILI REINHART
LIZZO
I CARDI B

P
R
E
V
A
R
A
N
T
I
C
E

INSPIRIRANO ISTINITOM PRIČOM

INSPIRED BY THE ARTICLES PUBLISHED IN NEW YORK MAGAZINE
ENTITLED "THE HUSTLER" AND "DOONES" WRITTEN BY JESSICA PRESSLER
DIRECTED BY LORENE SCARFARIA

OD 12. RUJNA

#HustlersMovie

STX

S WALL
STREETA

blitz-cinestar.hr

kaptolcinema.hr

KAPTOL
BOUTIQUE CINEMA

Nenadmašna ponuda veličanstvenih Panamera.

Iskoristite ovu ograničenu ponudu i nabavite Panamera modele po neponovljivim uvjetima. Više detalja možete saznati u Porsche Centru Zagreb.

Porsche Centar Zagreb
Velimira Škorpika 21-23
10000 Zagreb
Tel.: 0800 0365
www.porsche.hr

Fotografija automobila je simbolična. Porsche Panamera Turbo modeli: prosječna kombinirana potrošnja goriva 10,4 l/100 km; kombinirana vrijednost specifične emisije CO₂: 238 g/km.

PORSCHE